

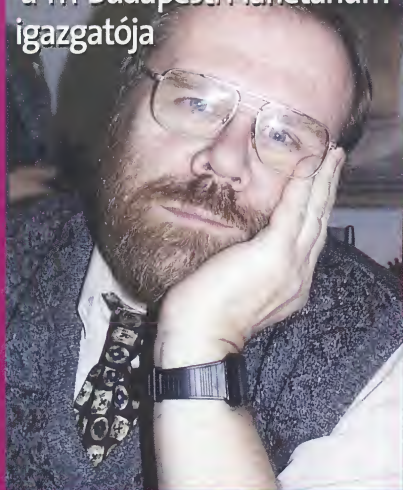
internet k|a|l|a|u|z

A FEHÉR MÉREG

Behálózva:

Dr. Horváth András
csillagász-űrkutató,
a TIT Budapesti Planetárium
igazgatója

Üldözés

**Kétszázezernél
többen
széles sávon**

INFOMARKET

3. INFORMÁCIÓTECHNOLÓGIAI ÉS TELEKOMMUNIKÁCIÓS VÁSÁR

A SZÁMÍTÓGÉPEK SZERELMESEINEK
A BNV-VEL EGY IDŐBEN

2004. SZEPTEMBER 11-19.

NYITVA TARTÁS: MINDEN NAP 10-18-IG
HELYSZÍN: HUNGEXPO BUDAPESTI VÁSÁRKÖZPONT
WWW.INFOMARKET.HU

8.

A hagyományos, modemes internetcsatlakozások száma az elmúlt évben nyolc százalékkal emelkedett, ami önmagában is szép arány. Ám ez szinte stagnálásnak tekinthető az xDSL-technológia háromszoros növekedéséhez képest.

11.

Május 18-án Brüsszelben az Európai Unió Versenyképességi Tanácsa (VT) döntést hozott, miszerint a jövőben az EU-ban a számítógépprogramokat is szabadalmaztatni lehet. A határozat igencsak felkavarta a kedélyeket.

Az Internet Kalauz

9. számának tartalma

aktuális

Idősebbek is elkezdhetik...

Hírek

Telefon kábelhálózaton

Kétszázhezernél többen széles sávon
A legnépszerűbb az ADSL

Kényes ügyeink
Tüntetés a szoftverszabadalmak ellen

Magyarország és a 3G
Kedvezőtlen előjelek után ígéretes kilátások

Kritizátor:
Magyarország.hu

Linkelnek

Információs közvagyon
– avagy a Nagy Népi Memória

5.

6.

7.

8.

11.

16.

19.

24.

26.

Seregszemle
InfoMarket – harmadszor

Maximalizált haszon
Partnercentrikus internetes
kereskedelmi rendszer

szabadidő

A fehér méreg 30.

Behálózva: 33.
Dr. Horváth András csillagász-űrkutató,
a TIT Budapesti Planetárium igazgatója

Üldözés 42.

üzlet

Okos színesek 44.

Hibajavítás 46.
– a kényszerűségtől a fényűzésig

42.

Mindenki kerget valakit: a bérnyilkos az áldoztatát, a rendőr a bérnyilkost, egy titokzatos bosszúálló pedig az egykori háborús bűnöst. Októberben az üldözés minden formájában – autós hajszában és lélektani hadviselésben egyaránt – részünk lehet a moziban.

A kockás füzettől az ASP-moddig **48.**
Munkaidő-nyilvántartás:
szabályosan, költségkímélő,
hatékonyan

A kontaktusok központja
Képesített kezelők, gépesített
környezet

Hálózatfelügyelet több
platformon

Védekezés
a betárcsázóprogramok ellen
A Matáv óvatosságra int

partneroldal

Komplex megoldások képernyő előtt
dolgozók egészségvédelmére **60.**
Szem- és gerincbetegségek
megelőzése és kezelése

Internetcafé és gyorsrészv **62.**

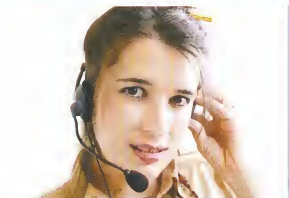
Internetkávézók országsszerte **62.**

Teléházak **63.**

Vendégek nemcsak Solymárról **63.**

webmester

Nagyképködjünk! **64.**

Alapítva: 1996

ALAPÍTÓ FŐSZERKESZTŐ:
Vértess János Andor

KIADJA:
Adverticum Rt.
1118 Budapest, Ugron Gábor u. 35.
Telefon: (36-1)248-3230
E-mail: ikalauz@prim.hu
URL: http://prim.hu, http://www.prim.hu/ikalauz

FELELŐS KIADÓ:
Szabó Hédi (hszabo@prim.hu)

OLVASÓSZERKESZTŐ:
Fabián Gábor (fgabian@prim.hu)

TÖRDELŐSZERKESZTŐ:
Henger Attila (ahenger@prim.hu)

Ára: 548 Ft
Előfizetési díj egy évre: 5472 Ft

Megrendelhető a Kiadónál, e-mailben (ekiss@prim.hu),
levélben vagy faxon, továbbá a prim.hu weboldaltól
kiindulva a megrendelőlap kitöltésével, valamint
a Magyar Posta Rt. ÜLK ügyfélszolgálati irodáiban és
vidéken a postahivatalokban.

Hirdetéstárfak: megtalálható a prim.hu legalsó soráról
elindulva.

Hirdetésefelvétel: a Kiadóban

Hirdetési vezető:
Henger Ágnes
Tel.: 06-20-9343-077, 06-30-9840-221
henger@prim.hu

Nyomdai előkészítés: Artur Repro Stúdió

Nyomás:
RO-LA Kft.
Felelős vezető: Rózsavölgyi Sándor
Tel.: 06-28-483-118

Terjesztő: LAPKER Rt., Magyar Posta Rt. ÜLK

Írásaink szerzői jogvédelemben részesülnek.

A szerkesztőség tiszteletben tartja mások szerzői jogait,
és elsősorban vásárolt cikkek, képek, képek, képek
összeállításait az újságot. Tekintve, hogy az Internet
Kalausz az internetről szól, a weből is kerülnek bele
képek, dokumentumok, és ilyen esetben nem mindig
sikerül felderíteni a forrást. Amennyiben valaki úgy érzi,
hogy valamelyik közölt anyag eredetileg az ő szellemi
alkotása, kérjük, a hitelet érdemi igazolásokat juttassa el
a szerkesztőségbe, hogy utólag tisztázassuk
a szerzői jogokat.

HU ISSN 1219-9001

A kiadó a Magyar Terjesztés-Ellenőrző Szövetség tagja,
az Internet Kalausz példányszámát a MATESZ auditálja.
A magazint rendszeresen szemlézi az

CSHIVEL

Budapest Médiaügylet Kft.

Készült az
Informatikai és Hírközlési
Minisztérium támogatásával.

Internet

Idősebbek is elkezdhetik...

Tíz évvel ezelőtt, amikor az internet (legalábbis annak kereskedelmi, köznapai alkalmazása) még valóban újdonságnak számított, egy Comdex-előadáson a Novell akkori elnöke arról beszélt, hogy családjában először a nagymama fedezte fel az internet lehetőségeit. Még a neves szoftvercég fejének is újdonságokat tudott mesélni arról, hogy az internet révén újra társaságba járhat, cseveghet-pletykálhat régi és újdonsült ismerősökkel, recepteket cserélhet más nagymamákkal, és közben olvashat, tájékozódhat anélkül, hogy szívésséget kellene kérnie családjá fiatalabb tagjaitól.

Mindez akkor nagyon utópisztikusan hangzott, hiszen az előadást hallgató újságírók többségének (a nem amerikaiak szinte száz százalékának) még e-mail címe sem volt... Vajon Magyarországon mikor felfedezik fel az öregek az internetet, és jönnek rá, hogy nemcsak a húszéveseké a világ?

Nos, felfedezték.

Igaz, nem biztos, hogy ezt a fiatalok tudják, könnyen azt gondolhatják, hogy az internet az övük, ebbe a világba már csak a következő generációk léphetnek be. Hiába, ők már csak ilyen maradi gondolkodásúak, amin nehéz változtatni, talán generációváltás kell hozzá...

Vagy esetleg elég néhány látványos ellenpélda?

Szeptember 6-án eltemették a számítógépes sakk világszeret ismert hallgatókintélyét, *Lindner Laci* bácsit, aki csaknem 80 éves korában kezdett ismerkedni az internettel, fiatalokat megsegélyező lelkesedéssel vált az internetes sakkozás legfőbb magyarországi szószólójává, s még közel egy évtizeden keresztül tudósította a sakkvilág és a számítástechnika peremterületéről a hazai és a nemzetközi sajtót, egyebek között az Internet Kalauzt és a kiadónk gondozásában megjelenő Business Online-t, Prim Online-t.

Ha most nem vezércikket, hanem nekrológot írnék, akkor azal folytatnám, hogy Lindner László nemcsak hosszú, hanem igazán tartalmas életet is élt, már fiatal korában elkötelezve magát a sakk és azon belül is a feladványszerzés iránt – ez utóbbi terén nemzetközi mesteri címet szerzett. De most nem temetni jöttünk Laci bácsit, hanem dicsérni, mégpedig azért a merészségéért, hogy a nyolcadik-kilencedik X-ben jáva tinédzseres bátorsággal mert új dolgokba kezdeni. Az első sakkautomaták megjelenésével egy időben vette fel a kapcsolatot a legismertebb gyártókkal, és fiatalos kíváncsisággal ke-

reste-kutatta a számítógépes sakk-korszak új kihívásainak, problémáinak megoldását. Gyakorlatilag minden sakkprogramot kipróbált, tesztelt, minden jelentős ember-gép mérkőzésen ott volt, és minderről lelkesen tudósított, elemezve nemcsak *Kaszpárov*, *Polgár Judit* és *Lékó Péter*, hanem egyebek között a Deep Blue, a Fritz és más számítógépes sakkprogramok "gondolkodását" is. Soha nem tekintette különlegesnek, hogy 80-on túl e-mail címe van, hogy szót ért a számítógépekkel, hogy programokat elemez, hogy internetes sakk-klubot alapít. Mindez számára éppoly természetes volt, mint egy tizen- vagy huszoneves fiatal számára.

Laci bácsi mellett persze szólanánk *Piroska néniről* is (Markhot Imréné, e-mail címe: piroskaneni@vivamail.hu), aki 78 évesen az alábbi sorokat írta az Internet-abc című kiadvány számára: „Nagyon szeretném, ha minden idős ember használni tudná az internetet, hozzájárása lenne a számítógéphez. Hígygyék el, sokkal kevesebb gyógyszerre lenne szüksége a korosztályomnak, ha az internet lapjait böngészve értelmessé tenné napjait. Mit jelent nekem az internet? Hogy érdemes élni! Az én koromban is új információkhoz, ismeretekhez lehet jutni, érdekességeket lehet látni...” Piroska néni fórumozik, felkeresi a www.mindetudas.hu-t, elolvassa a lapok online verzióit, ellátogat a teleházak, telefaluk weboldalaira. „A kedvenc versek között mindennap találok valami léleksimogatót vagy elgondolkodtatót írást” – teszi hozzá beszámolójához. „Nekem az internet annyi, mint a levegő, a víz, a kenyér...”

Talán nem is a nyolcvanasokat kellene meggyőzni arról, hogy ők is elkezdhetik, hanem a harmincasokat, negyveneseket, ötveneseket, akik lehetővé tudják tenni édesanyjuk, édesapjuk számára, hogy ne érezzék magukat feleslegesnek, elárvultnak, magányosnak, és az internet révén új színekkel gazdagodjon, új értelemmel telítődjön életük.

VÉRTES JÁNOS

**CANON: AZ ÉV GÉPE ÉS
FOTÓNYOMTATÓJA**

A Canon idén két rangos európai (EISA) díjat is nyert: az EOS-1D Mark II megkapta Az Év Európai Professzionális Fényképezőgépe 2004–2005 díjat, míg a Bubble Jet 19950 Az Év Európai Fotónyomtatója 2004–2005 elismerésben részesült.

Az EOS-1D Mark II a világ legnagyobb teljesítményű digitális tükörreflexes fényképezőgépe, amely 8,2 megapixel felbontás mellett 8,5 kép/másodperces képkészítési sebességgel áll a fotósok szolgálatában. Forgalmazásának kezdetén, 2004 februárjában a Canon Bubble Jet 19950 volt a világ leggyorsabb és legnagyobb felbontású, 8 tintapatronnal működő, A/3-as méretben is printelni képes fotónyomtatója.

**A MICROSOFT ELINDÍTOTTA
ZENESZOLGÁLTATÁSÁT**

A Microsoft elindította fizetős internetes zenei szolgáltatását, amely a piacon már jelentős pozíciót elért Apple és az alacsony árakkal dolgozó RealNetworks kínálatával kívánja felvenni a versenyt.

A szoftveróriás különösebb hírvetés nélkül indította el szolgáltatását, amelynek keretében 99 centért kínálja letöltésre a dalokat. Az új rendszer béta-változatával együtt jelent meg a Windows Media Player médialejátszó 10-es verziója, amely a zeneszolgáltatáshoz beépített támogatással rendelkezik. A megoldás előnye, hogy az Apple-lel szemben a Microsoftnál nem szükséges külön program letöltése a lejátszáshoz. A következő hetekben kibővített keresőfunkci-

ók és 1 millió dalkínálat bevezetését tervezik, s a végleges verzió októberben mutatkozik be. A szakértők szerint a szolgáltatás egyik legfontosabb célja, hogy megalapozza a Microsoft helyét ezen a piacon is, és segítse a Windows Media-fájlformátum elterjedését. Az Apple jól működő szolgáltatása szintén 99 centért kínálja a zeneszámok letöltését, míg a RealNetworks alacsonyabb árakkal, 49 centes kínálatlal próbálja magához vonzani a felhasználókat.

COKESTATION

A hagyományos Coca-Cola-automata helyébe lépő CokeStation újdonsága az érintőképernyős vásárlás és a szórakoztató, egyedi, informatív, humoros tartalom szolgáltatás. A CokeStation segítségével küldhetünk „freecard”-ot, készíthetünk magunkról képet a testre szabott háttér kiválasztásával, amit azonnal továbbíthatunk e-mailben vagy MMS-ben, és letölthetünk csengőhangokat, mobiljátékokat. Az újszerű Coca-Cola-automatákkal felsőoktatási intézményekben, hipermarketekben, közlekedési csomópontokon (pl. Déli pályaudvar, népliget) buszvégállomás), irodaházakban és egészségügyi intézményekben is találkozhatunk.

**HANGVEZÉRLÉSŰ AUTÓN
DOLGOZIK AZ IBM ÉS A HONDA**

Az IBM rendszerének lényege, hogy a hosszas menügöngörzés vagy térképező-állítás helyett a vezetőnek csupán annyi a dolga, hogy kimondja a címet,

amelyre el akar jutni kocsijával, és az IBM navigációs be rendezése nem csupán megkeresi azt, hanem képes hangutasításokat is adni a vezetőnek, hogy mikor merre kell fordulnia.

**AMSZTERDAMBAN NYERŐ
A WIFI**

Az egész várost lefedő WiFi-hálózat épül Amszterdamban. Az első hét jeladó állomást már üzembe is helyezték a történelmi belvárosban, a teljes lefedettséget pedig 40–60 antenna segítségével három hónapon belül kívánják megvalósítani.

**ÚJ APPLE IMAC – SZÁMÍTÓGÉP-
HÁZ NÉLKÜL**

Az Apple két hónapos kíséssel végre bemutatta új

iMac asztali gép

iMac asztali számítógépet, amelynél a meghajtókat és a chipeket rendhagyó módon nem külön számítógépházba, hanem az 5 centiméter-nél vékonyabb, sík képernyő LCD-monitorba építették be.

**ELDOBHATÓ DIGITÁLIS
FÉNYKÉPEZŐGÉP**

Az emberiség ma már az eldobható, egyszer használá-

tos termékek korát éli, s ezt mi sem bizonyítja jobban, mint hogy ez a termék-kategória immár az elektronika területén is feltűnt: belga beszámlók szerint az Egyesült Államokban megjelentek a piacon az eldobható digitális fényképezőgépek.

**HÍRSZERZÉSRE IS ALKALMAS
A ROBOTLÉGY**

Tokióban mutatták be augusztus 17-én a világ legkönnyebb repülő mikrorobotját. Az apró „legyecske” vezeték nélküli, úgynevezett Bluetooth-távvezérléssel irányítható, és arra is képes, hogy fotókat készítsen a levegőből. A képeket a földi vevőkészüléknek továbbítja. A „repülő szem” három percig tud egyhuzamban a levegőben ma-

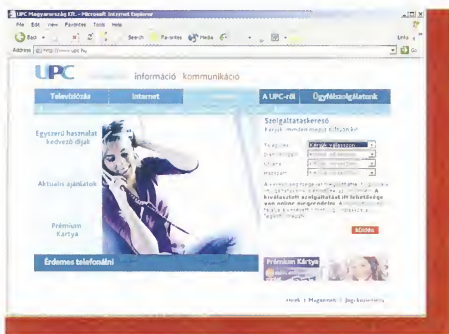
radni, és akkumulátor nélküli mindössze 8 és fél grammot nyom. Gözerővel fejlesztik a szerkezetet, hiszen ha megnövelik a hatótávolságát, akkor akár katonai, akár terror-elhárítási célokra is pompásan alkalmazható.

**A WC-KAGYLÓNÁL IS FERTŐ-
ZŐBB A PC-BILLENTYŰZET**

A számítógép billentyűzete és az egér az embert körülvevő legpiszkosabb tárgyak egyike. Egyben komoly fertőzésforrás is, hiszen gyakran ráteszünk a billentyűzetre, de azt az irodákban csak ritkán törlik le, és még ritkábban fertőtlenítik.

Telefon kábelhálózaton

A UPC – az európai országok közül elsőként – Magyarországon „UPC Telefon” néven alacsony díjú vezetékes telefon-szolgáltatást indít kábelhálózatán. Összel pedig a Chello széles sávú internet előfizetői számára egy új e-mail vírus-szűrő szolgáltatást is bevezet.

 A kábeles telefonszolgáltatás induláskor a főváros tíz kerületében (I., II., IV., VII., VIII., XI., XIII., XIV., XVII. és XXI.) lesz elérhető, mintegy 300 ezer háztartás számára kínálva a lehetőségeket. A „UPC Telefon” a legfejlettebb IP alapú adatátvitel segítségével, de a hagyományos telefonhoz hasonlóan egyszerűen, a megszokott telefonkészülékekkel használható, teljes értékű hangszolgáltatást biztosít, elsősorban lakossági felhasználók számára. A UPC ezáltal az országban elsőként kínál széles körben olyan alternatív telefonálási lehetőséget, amelynek használatához nem kell megtartani a korábbi, hagyományos telefon-előfizetést, nem kell bonyolult előhívószámokat tárcsázni, ugyanakkor nemcsak távolsági, hanem helyi hívásokat is lehetővé tesz.

Az alacsony havidíjú telefonszolgáltatás kapcsolási díj nélküli, a megszokottnál 20–40%-kal olcsóbb helyi és távolsági, valamint szintén kedvezményes mobil- és nemzetközi, továbbá ingyenes hálózaton belüli hívásokat biztosít.

A cég folyamatosan fejleszt: ősszel új e-mail vírusszűrő szolgáltatást vezet be hálózatán a Chello széles sávú internet előfizetői számára. A több milliárd eurós beruházással, tíz országban megvalósuló szolgáltatás az előfizetők számára ingyenes lesz. Ezzel párhuzamosan a vállalat igyekszik minél több információval ellátni ügyfeleit arról, hogyan óvatják meg internetre kapcsolt számítógépüket a nem kívánatos vírusfertőzésektől.

A Magyarországon szeptember 15-étől bevezetendő új szolgáltatás a McAfee Antivirus csomagja segítségével központi, automatikusan megvizsgálja a bejövő és kimenő e-maileket, s megtisztítja azokat az esetleges vírusoktól, értesítve erről a címzettet is. A szolgáltatás a központi mailszerveren működik, tehát az előfizető részéről külön telepítést nem igényel. Természetesen ha az illető nem tart rá igényt, azt bármikor kikapcsolhatja a Chello weblapján keresztül. A kérés végrehajtása két munkanapon belül megtörténik, s ezután a leveleket a rendszer vírusszűrés nélkül továbbítja számára. A későbbiekben természetesen hasonló módon bármikor újra bekapcsolható a vírusvédelmi szolgáltatás.

ProgramVédő Kártya™

A winchester testőre!

A kártya teljes mértékben megvédi a számítógépet a szakszerűtlen kezelés, a szándékos rongálás és a vírusok által okozott károktól. A számítógépet csak újra kell indítani, és minden ugyanúgy működik, mint előtte!

Megrendelhető:
Tantál Elektronikai Kft.
 1149. Budapest, Nagy Lajos király útja 117.
 Telefon: 06 (1) 220-6454, Fax: 06 (1) 220-6455
 E-mail: tantal@axelero.hu, URL: www.tantal.hu

Kétszázezernél többen széles sávon

A legnépszerűbb az ADSL

A hagyományos, modemcsatlakozások száma az elmúlt évben nyolc százalékkal emelkedett, ami önmagában is szép arány. Ám ez szinte stagnálásnak tekinthető az xDSL-technológia háromszoros növekedéséhez képest. A széles sávú internetezés technológiáinak versenyében pedig nyeresre áll, sőt egyre növeli előnyét legfőbb konkurensével, a kábeltvével szemben az ADSL. Bár ma már többtucatnyi ISP kínál széles sávú csatlakozást, az ADSL terjedéséről mégsem ök adhatnak reális képet, hiszen az alap-infrastruktúrát alkotó hagyományos telefonhálózat a korábban LTO-ként definiált társaságok kezében van. Az ADSL piacának megoszlása pedig nagyjából hűen tükrözi a telefonhiány kialakult viszonyokat.

GALVÁCS LÁSZLÓ

 Elemzésünket kezdjük az adatokkal. Az első negyedév végén az ADSL-előfizetők száma megközelítette a 150 ezret. Ebből – egyáltalán nem meglepő módon – a Matáv egyedül 125 ezerrel részesedik, de az Invitel is túllépett már a 15 ezren, míg a Hungarotel, az Emitel és a Monortel egyenként alig ezres nagyságrendű felhasználói táborot mondhat magáénak. Ha ehhez hozzávesszük a kábeltvés csatlakozásokat (de eltekintünk a bérelt vonalas előfizetőktől), akkor kiderül, hogy ma már jócskán meghaladja a 200 ezret azoknak a száma, akik széles sávon lépnek ki a világhálóra.

Ez év elején 71 internetszolgáltató működött Magyarországon, szemben az egy évvel korábbi 62-vel. A 2004-es esztendő kezdetén összes előfizetőik száma megközelítette a 674 ezret, ami 51 százalékkal több az egy évvel korábbi értéknél. A legnagyobb mérhető növekedést az ADSL technológia produkálta: az előző esztendőhöz képest közel 360 százalékon zárták az évet, bár a kábeltvé megközelítően 250 százalékos eredménye is figyelemre méltó.

Az összesítő táblázat további érdekességekkel szolgál. Például a bérelt vonali előfizetők száma nem túl jelentős (5 ezer alatti), de ilyen összekötéssel a vállalatok, intézmények sok-sok felhasználója csatlakozik a világhálóra. Ezt bizonyítja, hogy az ebből származó éves árbevétel – közel 7 milliárd forint – már az ADSL és a kábeltvé eredménye közé esik. Ugyancsak feltűnik a vezeték nélküli technológia színre lépése. Míg egy évvel korábban ebben a kategóriában nem regisztráltak adatot, addig 2004 elejére 67 ezer előfizetővel már megközelítette a kábelmodemek számát.

Fiskális támogatással

A számok tehát egyértelműen a széles sávú technológiák előretörését jelzik. Ez tökéletesen egybecseng a kormányzati szándékkal, de nem feltétlenül annak (vagy nemcsak annak) az eredménye. Az IHM-nél kifejtették, hogy önmagában sem

Az internet-előfizetések száma és a nettó árbevétel technológiák szerint

Év	Dial-up	ISDN	XDSL	Ktv	Bérelt vonal	Vezeték nélküli	Egyéb	Összesen
Előfizetések száma								
2002	327 480	34 549	32 054	31 190	4 487	–	16 103	445 863
2003	355 874	35 524	114 813	77 189	4 631	67 678	18 023	673 732
Változás (%)	108,7	102,8	358,2	247,5	103,3		112,2	151,1
Nettó árbevétel (millió Ft)								
2002	8 099	1 981	2 338	2 804	5 616	–	150	21 028
2003	8 321	1 336	7 498	5 844	6 987	879	324	31 190
Változás (%)	102,7	67,4	320,8	208,4	124,4		216,6	148,3

Forrás: KSH

az ADSL, sem a ktv népszerűsítésére nem terveznek semmit, hanem összességében a széles sávú internetelés terjedését támogatják, technológiásmeglesen. Ez vonatkozik mind a hálózati megoldásokra, mind a végfelhasználói eszközökre.

Az állam szabályozási, közpolitikai és fiskális eszközökkel segítheti elő a széles sávú internet-hozzáférés terjedését korlátozó tényezők semlegesítését, hogy minél nagyobb mértékben biztosíthassa a piaci mechanizmusok érvényesülését, a társadalmi esélyegyenlőség megvalósulását és az innovációs folyamatok kiteljesedését. A szabályozási környezet kapcsán elsősorban az elektronikus hírközlési törvény (eht.) idevonatkozó intézkedéseit lehet kiemelni. Különösen fontos, hogy az eht. – az uniós irányelveknek megfelelően – kötelezővé teszi a helyi hurok költség alapú átengedését. Ez hosszabb távon mindenképpen olyan jelentős szabályozási lépés, amely a betelepülési (co-location) konstrukciók révén kedvező hatással lesz a széles sávú internet-hozzáférés elterjedésére.

A támogatási eszközök közül az Európai Unió strukturális alapjaiból és a magyar költségvetésből finanszírozott Nemzeti fejlesztési terv Gazdasági versenyképesség operatív programjának 4.4-es prioritása fejthet ki pozitív hatást. Pályázatok útján több mint 10 milliárd forint fordítható az elmaradott térségek széles sávú infrastruktúra-fejlesztésének támogatására. A „Széles sávú hálózat kis- és középvállalkozások (KKV) általi kiépítésének támogatása elmaradott régiókban” elnevezésű pályázat célja a széles sávú internetellátottság növelése azokon a kisebb, jelenleg még kevésbé ellátott és üzletileg kevésbé vonzó településeken, ahol a széles sávú szolgáltatás nyújtásához szükséges infrastruktúra állami támogatás hiányában csak később, vagy egyáltalán nem épülne ki. (A GVOP 4.4. pályázatának meghirdetését már megelőzte egy hasonló, pilot jellegű támogatási program. Az IHM által 2003 őszén kiírt, 900 millió forint keretösszegű IHM-HHÁT-2 kódjelű, „A széles sávú internet-infrastruktúra kiépítésének és a szolgáltatás beindításának támogatása Magyarországi üzletileg kevésbé vonzó településein” című pályázat keretében a több

mint 30 nyertes pályázó együttesen 2 milliárd forint feletti értékű szélessávú-beruházás megvalósításához kapott támogatást, több száz településre.)

Duplázásra készül a piacvezető

Hogy a széles sávú internet üzletileg is jó befektetés, az ki derül a táblázat árbevételi adataiból is, illetve erre utal, hogy a távközlési szolgáltatók szintén jelentős összeget fordítanak a fejlesztésekre.

„A Matáv 2003-ban 10 milliárd forintos nagyságrendű beruházást hajtott végre az internetes piacon kitűzött céljainak megvalósítása érdekében” – mondta Sipos Attila, a Matáv hálózati fejlesztési igazgatóhelyettese. A beruházás nagy részét a széles sávú internetezés elterjesztésére fordították. Ennek eredményeként az ADSL-előfizetők száma 2003 végén túllépte a 100 ezret, március végén pedig már a 125 ezret. Jelenleg a szolgáltatás közel 200 településen elérhető, így a Matáv területén lévő vezetékes telefonos ügyfelek 70 százaléka rendelheti meg az ADSL-szolgáltatást.

A további terjeszkedést szolgálja a tavaly elindított kistelepülési program: az eddig meghirdetett 200 helyszínről 90-en már elkészült, a többi településen pedig a beérkező igényektől függően gyorsítják fel az ADSL kiépítést. További ötven helyszínnel hamarosan meghirdetik a kistelepülési program következő fejlesztési ütemét. A társaság tervei szerint ez év végére az ADSL-lel ellátott települések száma meghaladja a 300-at, s ezzel a szolgáltatás a vezetékes telefon-előfizetők háromnegyede számára elérhetővé válik.

2003-ban kezdték, és idén tovább folytatják a réz-optikai hálózattal kiszolgált telefonvonalak ADSL-képessé tételét. Jelenleg az ilyen vonalat használó ügyfelek egyötöde, év végére várhatóan már egyharmada rendelhet ADSL-szolgáltatást.

A tavaly elindított műholdas Sky DSL szolgáltatás pedig olyan területeken is elérhetővé teszi a széles sávú internet-kapcsolatot, ahol vezetékekkel ez még nem oldható meg.

A Matáv tavaly 2002 végéhez képest megháromszorozta az ADSL-előfizetők számát, s idén is duplázásra készül, vagyis év végére szeretné elérni a 200 ezres felhasználói tábor. Ennek érdekében a vállalat összesen 90 milliárdos fejlesztési keretéből jelentős összegeket fordítanak az ADSL bővítésére és korszerűsítésére.

A Matávon túl

Az Invitel egy év alatt ötszörösére növelte ADSL-előfizetőinek számát, és 15 ezer felhasználóval a piac kb. 12 százalékát tudhatja magának. Lefedettséget saját területén a mostani 60 százalékról év végéig 90-re kívánja feltornászni.

A Hungarotel – amár Békés, Nógrád, Vas és Veszprém megye 263 településén 200 ezer előfizetőt szolgál ki – alig egy éve, 2003. április 28-án kezdte meg az ADSL értékesítést. Mintegy 120 millió forintot beruházás eredményeként 2003 októberétől – a műszaki lehetőségek függvényében – már minden, tízezernél nagyobb lélekszámú településen elérhető a széles sávú internet, ami 50 százalékos lefedettséget jelent.

A GlobNet ADSL jelenleg a következő 15 településen vehető igénybe: Békéscsaba, Orosháza, Gyula, Gyomaendrőd, Szarvas, Békés, Mezöberény, Szeghalom, Sarkad, Pápa, Sárvár, Celldömök, Salgótarján, Pásztó, Bátonyterenye. A már elindult fejlesztések hatására pár hó-

napon belül további 25 új településen lesz elérhető az ADSL, így a lakosságot tekintve 72 százalékra növekszik az ellátottság. A Közháló program beszállítójaként további 49 településen 43 ezer lakos számára teszik elérhetővé a széles sávú internetet, a további fejlesztésekkel pedig az ellátottság rövid időn belül eléri a 85 százalékot.

A dél-alföldi régióban működő Emitel 2002 novemberében 4 településen (Baja, Kiskunhalas, Kiskőrös, Kalocsa) indította el az ADSL-t. A jelenleg már 53 településen elérhető szolgáltatásnak közel 1000 előfizetője van. Teveik szerint idén nyár végéig minden településen nyújtani kívánják az ADSL-szolgáltatást, ami így gyakorlatilag 100 százalékos lefedettséget jelent. Ez a dinamikus növekedés a szolgáltatás népszerűségének, két megnyert ILM-pályázatnak és a Közháló közbeszerzésnek együttesen köszönhető – nyilatkozta *Topa Gábor*, az Emitel szakembere.

A Monor Telefon Társaság – Magyarország legkisebb szolgáltatási területtel rendelkező, egyetlen távközlési körzetben szolgáltató társasága – március 1-jén kezdte meg az ADSL hálózati fejlesztésének újabb, az eddigieknél jóval intenzívebb szakaszát. Terveik szerint, a felgyorsított beruházásoknak és a legújabb (Ethernet alapú) technológia alkalmazásának köszönhetően, április végére teljes működési területüknek mind a 44 településen elérhetővé válik a széles sávú internet. Ezzel hazánkban a monori lehet az első olyan primer távközlési körzet, ahol teljes egészében biztosított a fix havidíjas széles sávú internet hozzáférhetősége. A Monortel a Közháló program keretében – az Invitel alvállalkozójaként – megbízást kapott több helyi internetvéponton kiépítésére is.

Infoszonda

Az infokommunikációs technológiák elterjedtségéről és használatáról 2003 végén adatfelvételt végzett a Társadalomkutatási Intézet Rt., a GKI Gazdaságkutató Rt., valamint a Kopint Dator Rt. Piac- és Stratégiautakutató Igazgatósága. Az ILM felkérésére készített elemzésből – amely kiterjed a lakossági, a vállalati, az internetszolgáltatói, az oktatási, az egészségügyi, az önkormányzati és az államigazgatási szektor hely-

zetére – kiderül, hogy az internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások fele analóg modemmel, vezetékes telefonvonalon keresztül csatlakozik a világhálóra.

A nemzetközi összehasonlításból mindenekelőtt az otthoni internet-hozzáféréssel rendelkező háztartások és személyek alacsony arányát kell kiemelni, hiszen az unió (a májusi bővítés előtti – *a szerk.*) országaiban átlagosan a lakosság 54 százaléka használja a világhálót. Az otthoni

internetkapcsolat típusát vizsgálva azonban azt tapasztaljuk, hogy a széles sávú otthoni hozzáféréssel rendelkezők aránya Magyarországon a legmagasabb.

A hazai cégek körében már kedvezőbb a kép, itt az internethasználat 70 százalékos. A világhálóhoz kapcsolódó cégek 45 százaléka ISDN alapú kapcsolattal rendelkezik – ez egyben a legelterjedtebb technológia ebben a körben. A vállalkozások 31 százaléka analóg telefonvonalon keresztül működés, 29 százaléka pedig ADSL- (vagy BDSL-) kapcsolatot működtet. A cégek ennél jóval kisebb hányada (7 százaléka)

használnál kábeltévé alapú kapcsolatot (ami talán azzal magyarázható, hogy maga a ktv alapvetően lakossági szolgáltatás).

Az üzleti DSL-előfizetők kétötöde (41 százaléka) 384 kbps, 28 százaléka pedig 512 kbps sávszélességű internetszolgáltatást használ. Ennél is gyorsabb összeköttetést jóval kevesebben igényelnek, a cégek 7 százalékánál 768 kbps és mindössze 1 százalékánál 1500 kbps sebességű a hálózathoz kapcsolódó köldökzsinór.

KÉNYES ÜGYEINK

Tüntetés a szoftverszabadalmak ellen

Május 18-án Brüsszelben az Európai Unió Versenyképességi Tanácsa (VT) döntést hozott, miszerint a jövőben az EU-ban a számítógépprogramokat is szabadalmaztatni lehet. A határozat igencsak felkavarta a kedélyeket. Az augusztus 24-ei budapesti szabadszoftver-tüntetésen az LME, az FSF, az FSN, a Magyar BSD Egyesület, a Zöld Pók Hálózat és a Netért Egyesület képviselői emeltek szót a szoftverszabadalmak ellen.

SZÉLL ANDRÁS

Frits Bolkenstein, az EU belső piaci ügyekért felelős biztosa májusban még nagy lépésként minősítette a döntést, amely – mint mondta – fontos hozzájárulás az európai versenyképesség erősítéséhez. A kompromisszumos megoldás az Európai Bizottság szerint biztosítja, hogy a cégek valódi újításait szabadalommal lehessen védeni, és a szabadalom birtokosai a használat jogos díját megkapják. Ugyanakkor azt is szavatolja, hogy ezek a szabadalmak a szabad fejlesztőket ne gátolják munkájukban. A döntés szövegéből akkor az is világosnak tűnt, hogy a tényleges műszaki újdonságot nem tartalmazó programok a jövőben nem lesznek szabadalmazthatók.

Az európai szabadalmi jog – ellentétben az amerikaival – azonban eddig kizárta a logikai termékek szabadalmát: ezek közé tartoztak az algoritmusok, a matematikai megoldások, a zene és a számítógépprogramok is. Eddig Európában a számítógépprogramokat a szerzői jog védte, ez azonban csak a meghatározott programozási kódokra terjedt ki, magára az ötletre vagy az eljárásra nem. A szoftverek szabadalmaztatásának lehetősége tehát már májusban karnyújtásnyi közel-

ségbe került, bár a döntés uniós jogba történő átültetéséig azt még az Európai Parlamentnek is jóvá kell hagynia, ami várhatóan az ősz folyamán történik meg. Annak a parlamentnek kell meghoznia a döntést, amely korábban már 21 módosítást tett az ügyben, például hogy a programokat csak bizonyos berendezéseken való alkalmazásra lehessen szabadalommal védeni. Így a mobiltelefon fogyasztásának csökkentésére megalkotott szoftvert csak a mobiltelefonoknál való felhasználásra lehessen szabadalmaztatni.

Magyar álláspont

A VT ülésén *Gottfried Péter*, a Külügyminisztérium integrációs és gazdasági államtitkára felszólalásában elmondta:

A Magyar Feltalálók Egyesülete ellenezte a tüntetést

A *Prim Online* a tüntetés előtt interjút készített **Somogyi Péterrel**, az FSFE.hu Alapítvány aktivistájával, majd az elhangzottakra **dr. Vederes András**, a Magyar Feltalálók Egyesületének főtitkára reagált.

P. O.: – Kezdjük az elején: mi az a szoftverszabadalom?

S. P.: – Így önmagában nem sokat jelent. Inkább egy gyűjtőszó, a szoftvereket érintő, pontosabban a számítógéppel alkalmazott találmányok szabadalmának hivatalos neve. Ez lehet egy algoritmus, egy programötlet.

V. A.: – A számítógéppel alkalmazott találmányok rövid neve. Ezek teljesen újak, nem nyilvánvalóan műszaki alkotások, és jellemző rájuk egy olyan számítógépprogram, amelynek szorosan vett műszaki alkalmazása van. Az a program, amely csupán a számítógép operációs rendszerében hat (abból nem lép ki), továbbra sem lesz szabadalmaztatható, azt a szerzői jog védi.

P. O.: – Lássunk egy példát!

S. P.: – A szoftverszabadalomra közismert példa a dupla kattintás vagy az ajándékrendelés az interneten keresztül. Mindkét esetben egyszerű, bárki által könnyen kidolgozható és elérhető ötleteket szabadalmaztattak.

V. A.: – Ez a példa így csúsztatás, hamis. Közismert dolgokra sehol nem adnak szabadalmat, mert ami közismert, az nem új. Egyébként az, hogy „bárki által könnyen kidolgozható”, nem zárja ki a szabadalmi oltalmat. Az ötlet önmagában nem lehet a tárgya semmilyen oltalomnak, még szerzői joginak sem. Az ötlet nem más, mint egy hírtelen támadt, meglepő gondolat (lásd értelmező szótár!).

P. O.: – Nézzük az ajándék rendelését! Mit takar ez a szabadalom? Van-e negatív hatása a fejlesztőkre nézve?

S. P.: – Az ajándék rendelésének szabadalma a rendelés elektronikus lebonyolításának lépéseit tartalmazza, egy olyan sorozatot, amelyre a legtöbb webáruház készítője magától is rájön. De ez csak egy a sok olyan szabadalom közül, amely a legtöbb mai webáruház nagy részét lefedi. Az ilyen szabadalmak nemcsak az elektronikus kereskedelmi rendszerek fejlesztőinek jelentenek terhet, hanem a vásárlóknak is, hiszen a találmány licencdíját végső soron a vásárlóknak kell megfizetniük. Ez magasabb szoftver- és termékárakhoz vezethet. De ami a licencdíjknál is rosszabb: a fejlesztők nem vághatnak bele egy termék fejlesztésébe anélkül, hogy mind a 30 ezer (európai) szabadalmat átnéznék. Ez rettentő sok munkával jár, arról nem is beszélve, hogy sokszor lehetetlen feladat egy kis- vagy középvállalkozás számára.

V. A.: – Amire a hatóság egy államban szabadalmi oltalmat ad, azt hasznosítani csak a szabadalom tulajdonosának engedélyével lehet. Azonban bárki szabadon használhatja. Ez a mai kor legfontosabb, egyetlen megengedett monopóliuma, ami garantálja az innovációt. Az innováció alapja pedig a szabadalmaztatott találmány. Ipari jogvédelem nélkül senki sem fog költséges fejlesztésbe, gyártásba és kereskedésbe. Mert másolni, bitorolni minden következmény nélkül könnyű! Nem 30 ezer, hanem több mint 30 millió szabadalmat kell átnézni egy fejlesztőnek a döntése előtt. Ez a mai infotechnikával jó esetben percek alatt megtehető. A módszer közismert: internetes adatbázisok (patcsweb.hpo.hu – 220 ezer magyar szabadalom, ep.espacenet.com – 30 millió nemzetközi szabadalom), jó keresőszók használata és egy csepp éssz...

P. O.: – A szabadalom problémája csak a szabad szoftvereket érinti, vagy a kereskedelmi programokat is?

S. P.: – A szabad szoftverek licenfeltételei megengednek olyan ter-

Magyarország egyetért azzal, hogy szükséges a terület egyértelmű közösségi szabályozása, ugyanakkor szorgalmazta, hogy a kis- és középvállalatok számára is kedvező javaslat születessen.

A VT álláspontja egyébként már májusban is bizonytalan volt, a hozzászólásokat követően az ülésen módosították az elnökség által előterjesztett szövegjavaslatot.

A minősített többséggel megszavazott új szöveg leszűkítette a szabadalmaztatható találmányok körét, kivéve abból a számítógépes programokat, a forráskódokat és a tárgykódokat.

Az akkori döntés értelmében kizárólag olyan esetben szabadalmaztathatók a szoftverek, ha azok valamilyen berendezéshez köthetők.

««« Somogyi Péter az FSF.hu Alapítvány képviselőjében hangoztatta, hogy a szoftvereket jelenleg is védi a szerzői jog, automatikusan és teljesen ingyenesen.

A Netér képviselőjében Németh Attila elnök elmondta, hogy a szoftverszabadalmak nemcsak a szabad és ingyenes szoftverek fejlesztését tehetik lehetetlenné, de a számítógép- és internetfelhasználókat is hátrányosan érintik, mivel a garantált húszéves monopólium következtében lelassulhat a számítástechnika és a web fejlődése.

20 20

jesztést is, amelyhez nem köthető pénzforgalom (ingyenes letöltés, másolás). Ennek következtében lehetetlen beépíteni a nem létező termékébe a szabadalmi költségeket, így gyakorlatilag megszűnik a szabad szoftver. Már ez is egy jelentős szektor, hiszen például a webes kiszolgálók 70%-a szabad szoftvert használ. De a probléma valójában nemcsak ezeket a termékeket érinti, hanem gyakorlatilag minden olyan fejlesztőt, kis- és középvállalkozást, amely nem tud fenntartani egy jogi osztályt, vagy nem engedheti meg magának a világszabadalom bejegyzését. Érdemes megnézni az árakat a www.mszh.hu címen, nem kis összegekről van szó! A multinacionális cégek megengedhetik maguknak, hogy dollármilliók keretből költsenek sokszor kétfélszázalékos szabadalmaztatására, nekik ez nem tétel.

V. A.: – Aki a találmányára nem igényel szabadalmat, vagy azt nem tartja fenn, annak a megoldása közkinccs, azaz bárki által hasznosítható. Aki műalkotást hoz létre, annak sem kötelező szerzői jogdíjat szedni. A szabadalmaztatás igen költséges, és a fenntartása is. Ezzel kényszerítik ki a hasznosítást. Ha van bevétel, akkor van miből fizetni a monopóliumot, ha nincs bevétel, akkor meg senki ne akadályozza mások esetleges hasznosítását. A szabad szoftver marad tehát szabad, a kereskedelmi szoftver jogi oltalma pedig változatlan lesz a jövőben. A változás csupán annyi, hogy a műszaki megoldás a szoftverével együtt lesz szabadalmaztatható.

P. O.: – Azért csak felmerül a kérdés, hogy ha nincs szoftverszabadalom, akkor mivel védheti meg a feltalálót az ötleteit?

S. P.: – Amennyiben az ötletet kielégítik a szabadalmaztathatóság feltételei, akkor azokat valóban csak így tudja megvédeni. Ha azonban olyan eljárásokról van szó, mint például az algoritmusok, akkor munkáját továbbra is meg tudja védeni, mégpedig a szerzői jog eszközeivel. Mire a versenytársai kifejlesztik az egyik terméket ugyanarra az algoritmusra alapozva, addigra az már valószínűleg rég túlhaladott lesz. A szoftveripar fejlődése mellbevágóan gyors, és a 20 éves monopóliumok (jelenleg ennyi ideig tarthat az oltalom)

csak fékezhetik a jelenlegi 18 hónapos átlagos fejlesztési ciklusokat.

V. A.: – A védelemlről elmondottak bizony helyesek. Nem kötelező az oltalmat 20 évig megtartani, abba lehet hagyni az egyre növekvő illeték fizetését.

P. O.: – Mi a helyzet a szoftverszabadalmakkal az EU-ban?

S. P.: – Jelenleg a törvény betűje és szelleme nem engedi meg a programok szabadalmaztathatóságát, sem a matematikai algoritmusokét, eljárásokét. Azonban mára a gyakorlat jelentősen eltér a törvénytől, az EPO (Európai Szabadalmi Hivatal) utóbbi években kifejtett tevékenysége okán. Ezért nagy a nyomás a törvényhozásra, hogy a de facto létező bejegyzések de jure is legitimé váljanak. Ezért és a szabad kereskedelem miatt merül fel az igény az USPTO-hoz és az amerikai szabadalmi törvényekhez való igazodásra. Azonban ez utóbbinak ismert hibáira az EU jelenlegi direktívája nem kínál megoldást.

V. A.: – Nem kélekedhetünk a szoftvertalálmányok bejegyzésének engedélyezésével, mert az öreg kontinens lemarad az üzleti versenyben.

P. O.: – Az augusztus 24-ére tervezett tüntetés tehát a tervezett törvénymódosítás ellen szól?

S. P.: – A tüntetés célja, hogy az irányelvjavaslatba kerüljenek vissza azok a félék és biztosítékok, amelyeket az egyszer már tartalmazott, és amelyeket az EU parlamentje egyszer már megszavazott. Sajnálatos módon a direktívából időn távasszal kikerültek a félék, ezért azt kérjük, hogy Magyarország vonja vissza a jelenlegi, módosított direktívát támogató voksát. Ezzel a direktívát ismét átdolgoznák, és visszakerülhetnek bele a biztosítékok. Számunkra megfelelő lenne, ha a németek által indítványozott és a törvényjavaslatban egyszer már szereplő pontosítások visszakérülnének, amelyek egyértelműen meghatároznák a szabadalmaztathatóság feltételeit.

V. A.: – A módosított szöveg is elfogadható. Hozzájárulásunk visszavonása történelmi bűn lenne, és erkölcsileg kárt okozna nekünk. A hazai feltalálótársadalom (amely eddig már közel 200 szoftveres találmányt szabadalmaztatott) érdekeivel ellentétben a tüntetés céljai.

Mindezt Kovács Kálmán informatikai és hírközlési miniszter úgy kommentálta: megelégedésére szolgál, hogy a csatlakozás után meghozott első jelentős, informatikával kapcsolatos uniós döntés összhangban van a magyar érdekekkel, és tükrözi a tárcza álláspontját. Az elnökség által benyújtott eredeti szövegjavaslat ugyanis széles körben lehetővé tette volna a számítógépekkel összefüggő találmányok szabadalmaztathatóságát.

tóságát. Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium, valamint a Külügyminisztérium szakértői által kidolgozott álláspont szerint a magyar gazdasági érdekekkel az eredeti szövegtervezet ellentétben volt, mert az a szoftverek szabadalmaztathatóságának kiterjesztése révén versenyhátrányba hozhatta volna a kisebb szoftverfejlesztő cégeket, és hátrálthatta volna a nyílt forráskódú szabad szoftverek használatát.

Negatív forgatókönyv

Az Európai Szabadalmi Hivatalnál ma a törvény szelleme és betűje ellenére körülbelül harmincezer szoftverszabadalom van bejegyezve. A szoftverszabadalmi direktíva ezt a törvénytelen állapotot kívánja legalizálni. Lássunk néhány példát a bejegyzett szabadalmakra és azok hatására!

Folyamatsdv (EP 394169). Az egyes folyamatok előrehaladását jelző elem. Majdnem minden grafikus felülettel rendelkező szoftver használja (például a böngészők, miközben letöltöttek egy oldalt).

A weboldalak tömörítése letöltés közben. Ezt a webszerverek leggyakrabban alkalmazza a hálózat jobb kihasználása céljából.

A JPEG-tömörítés (több szabadalom). A JPEG és ahhoz hasonló veszteséges tömörítések elméleti alapja szabadalmaztatva van (az ehhez szükséges elméleti munkát *Joseph Fourier*, az 1768-ban született francia matematikus végezte el). Emiatt ma már a JPEG nem szabvány.

Az LZW-tömörítés (EP 129439). Ez a tömörítési mód – noha nem az egyetlen, és nem is a legjobb – több szabványos fájlformátum alapja. Ha bevezetik a szoftverszabadalmakat, nem lehet majd olyan szoftvert készíteni, amely GIF, Zip vagy PDF formátumot állít elő. A Gimp alapértelmezésben emiatt nem csinál GIF-képet. Következés-

képpen nem lehet majd szabadon hozzáférni az Magyar és az Európai Szabadalmi Hivatal által nyújtott PDF-állományokhoz sem.

TrueType betűkészletek (több szabadalom). Miért csúnyák némelyik Linux-felületen a betűk? Hát azért, mert azokat az algoritmusokat, amelyekről szépek lennének, az USA-ban szabadalom védi, és ezért azokat sokan kikapcsolják. Ezért van a Debian „non-US” verziójában jobb TrueType-motor.

CIFS. A Microsoft fájlmegosztó protokollját hívják így új nevén, azt, amelyet a Samba is implementál. Ezt is szabadalom védi, tehát ha bevezetik a szoftverszabadalmakat, minden Samba-kiszolgáló után adót kell fizetni a Microsoftnak.

Fül (EP 0689133). Az Adobe Systems Inc. bejegyezte a több lapból álló füles párbeszédablakot mint a 3D-megjelenítés egy formáját a számítógép képernyőjén. Ezt a módszert jelenleg több alkalmazás is használja (Mozilla, Opera, Netscape, Konqueror, Galeon, Phoenix, Safari stb.). A Microsoft Internet Explorer böngészőt azonban a szabadalom meggátolta a fejlődésben, hiszen az Adobe már sikeresen beperelte a Macromediát.

(Forrás: swpat.fsf.hu)

Tüntetően

Azonban nem értenek egyet a hivatalos állásponttal az LME, az FSF, az FSN, a Magyar BSD Egyesület, a Zöld Pók Hálózat és a NetÉrt Egyesület képviselői, akik megmozdulást szerveztek a szoftverszabadalmak ellen. Augusztus 24-én békés, már-már kedélyes tüntetésre került sor a Bem József téren, mintegy 500 résztvevővel.

Már a gyülekezés időpontjára kiírt 15.30-kor is szép számmal voltak jelen a tiltakozók: a szervezők által készített száz darab sárga póló mintegy öt perc alatt el is fogyott. Tapsvihar és éljenzés közepette hangzottak el az LME, az FSF, az FSN, a Magyar BSD Egyesület, a Zöld Pók Hálózat és a NetÉrt Egyesület felszólalásai.

Balsai Péter, a Linux-felhasználók Magyarországi Egyesületének elnöke kiemelte: mindenképpen számítani lehet arra, hogy a jövőben lesznek szoftverszabadalmak, viszont egyáltalán nem mindegy, hogy azokra vonatkozóan mikor és milyen szabályozás születik.

Magyarország és a 3G

Kedvezőtlen előjelek után ígéretes kilátások

Augusztus végén a Nemzeti Hírközlési Hatóság kihirdette a harmadik generációs mobilkommunikációs szolgáltatás nyújtására vonatkozó pályázatot. Ezen négy – muszájnak egyenértékű, szolgáltatásra felhasználható – frekvencia-blokk nyerhető el tizenöt évre. A hivatal szakemberei szerint a pályázat többek között biztosítja, hogy a szolgáltatást a fogyasztók 2006 januárjától igénybe vehessék, de a szolgáltatók valószínűleg már jövőre kirukkolnak UMTS-újdonságaikkal, legalábbis a fővárosban.

GALVÁCS LÁSZLÓ

 A 450 MHz-es sávban működő analóg rádiótelefon, majd a 900/1800-as GSM után a harmadik generációs rendszer UMTS (Universal Mobile Telecommunications System) néven vált ismertté. Bár ez a technológia külföldön eddig nem ismételte meg a GSM-nél tapasztalt sikert, a szakemberek szerint nálunk is megérett a piac az új mobilrendszer bevezetésére.

Elhibázott döntést hoztak volna a 3G korai bevezetői? Nem feltétlenül, de az eddigi tapasztalatok szerint jócskán elszámították magukat, mert a nagy üzlet reményében indoklatlanul nagy összegeket is hajlandók voltak kifizetni a koncesszióra (licenc, frekvenciajogosultság), majd a szükséges beruházásokra, ám a gyors siker elmaradt, s a kiürült kassza a részvényárfolyamok zuhanást idézte elő. Ez még nem jelenti azt, hogy az UMTS szükségtelen és életképtelen technológia, de türelemre és időre lesz szükség, amíg megteremtődik a befektetői elvárások és a felhasználói igények egyensúlya.

Talán *Nicholas Negroponte* professzor, az információs társadalom tudományának nemzetközi híró szaktekinélye, a Massachusetts Institute of Technology Médialaboratóriumá-

nak alapítója és igazgatója állította fel a legpontosabb diagnózist egy nemrégiben Budapesten tartott konferencián: az időzítés volt rossz. Az államok és a szolgáltatók egyaránt a GSM hatalmas sikerét szerették volna megismételni az UMTS-szel. Az egyik fél érthetetlenül és értelmetlenül drágán adta a szolgáltatói jogosultságot, de a másik is bedőlt a csalo-ka ígéretnek, s megfizette a magas árat. Csak arról feledkeztek meg, hogy a két technológia teljesen más piaci körülmények között lépett színre: a GSM valóban újdonság volt, és lappangó, de létező tömegigényt elégített ki, míg az UMTS nem hozott olyan újdonságot, amelyre tömeges érdeklődés lett volna.

Európa áttörés előtt

Az Informatikai és Hírközlési Minisztérium megbízásából a 3. generációs mobilrendszer hazai bevezetéséhez szükséges döntések megalapozásaként, az egyes lehetőségek feltárása érdekében áttekintő anyag készült a nemzetközi tapaszta-

Generációs kilátások

Az európai felhasználók sokat várnak a harmadik generációs mobilrendszertől – legalábbis ez derül ki egy tavaly év végén publikált felmérésből. Az Europressedienst német piackutató cég a Siemens Mobile megbízásából Franciaországban, Nagy-Britanniában és Németországban vizsgálta a fogyasztók elvárásait.

A felmérés igazolta, hogy az új generációs szolgáltatások iránti igény sokkal erősebb az üzleti, mint a magánszférában. A válaszadók úgy látják, hogy az új rendszer fokozza az üzlethez szükséges mobilitást, és csökkenti a költségeket. Azt tartották a legfontosabbnak, hogy bárhol és bármikor csatlakozhatnak munkahelyi

e-mail és intranetes rendszerekhez, internetezhetnek, videohívásokat bonyolíthatnak le, prezentációkhoz férhetnek hozzá, és továbbíthatják azokat. Várakozásaik szerint a 3G-technológia által biztosított megoldások általánosság válna nyomán sokkal kevésbé lesznek az irodájukhoz kötve, hiszen utazás közben is hatékonyan

intézhetik majd ügyeiket. Mindez pedig növelni fogja munkájuk hatékonyságát, és csökkenteni fogja költségeiket. A megkérdezett németek fele, a britek több mint egyharmada és a franciák több mint 40 százaléka jelezte, hogy a közeljövőben vásárolna harmadik generációs mobiltelefont.

Figyelemre méltó azonban az EMC piackutató megállapítása is, miszerint a harmadik generációs szolgáltató-

tokról. A Pricewaterhouse Coopers Könyvvizsgáló és Gazdasági Tanácsadó Kft., a Köves és Társai Ügyvédi Iroda, valamint az Infraport Kft. konzorciuma év elején részletesen megvizsgálta az UMTS bevezetésével kapcsolatos fejleményeket az európai államokban, így Ausztriában, Belgiumban, a Cseh Köztársaságban, Dániában, Görögországban, Hollandiában, Horvátországban, Írországon, Lengyelországban, Olaszországban, Portugáliában, Svédországban és Szlovákiában.

Az Európai Unió 2004. május 1-je előtti tagállamai az Európai Bizottság határozatának megfelelően 1999 és 2002 között valamennyien kiosztották az UMTS-frekvenciahasználati engedélyeket. Az EU-hoz 2004-ben csatlakozó 10 ország közül a felmérés idején négyben, Magyarországon, Litvániában, Máltán és Cipruson nem történt még meg az elosztás. Eddig több mint 70 vállalkozás kapott lehetőséget 3G-szolgáltatás nyújtására.

A több mint százoldalas dokumentum utal arra, hogy az UMTS-szolgáltatások beindítása jelentősen csúszik az eredetileg tervezetthez képest. A kereskedelmi szolgáltatást mindössze 6 ország (Ausztria, Dánia, Olaszország, Svédország, az Egyesült Királyság és Szlovénia) szolgáltatói indították el 2003 folyamán, ehhez 2004-ben további 7 állam (Belgium, Franciaország, Görögország, Hollandia, Németország, Portugália, Spanyolország) szolgáltatói csatlakoztak. Világviszonylatban az UMTS-szolgáltatók több mint 3 millió előfizetőről számolnak be.

Az EU-tagállamok döntő többségében a versenyelőkészítési szempontok figyelembevételével n+1 engedély kiadása mellett döntöttek, vagyis a korábbi GSM-szolgáltatók mellett

egy új szereplő is lehetőséget kapott. Az európai országok többségében így 4-5 (sőt néhol 6) szolgáltatós UMTS-piac alakult ki. A piacélénkítés azonban nem mindenhol volt sikeres. Néhány regionális mobilcég több egyidejű UMTS-elkötelezettsége miatt túlköltekezett, és néhány piacról kénytelen volt visszavonulni, némely esetben tetemes veszteséget is elkönyvelni, a kifizetett licenccijákat pedig veszteségként leírni.

Az kiadott engedélyek számát és időtartamát, értékesítésük módját, valamint az egy szolgáltató által elnyerhető sávské-

sok széles körben való elterjedése még nagyon távoli, ezzel szemben a 2,75G-nek is nevezett EDGE-szolgáltatások egyre népszerűbbek a GSM-operátoroknál. A kutatócég szerint az EDGE elsősorban azokban az országokban jön számításba, ahol a 3G-licenccel kiadása még nagyon messze van, de ettől függetlenül komoly igény mutatkozik a GPRS-nél, vagyis a 2,5G-nél nagyobb

adatátviteli sebességet biztosító megoldásokra.

A T-Mobile Magyarország azonban bízik a 3G sikerében, és az UMTS-pályázat kiírását követően rögtön közleményben üdvözölte azt. A piacvezető hazai mobilszolgáltató azt ígéri, hogy harmadik generációs UMTS-hálózatán a gyors adatátvitel, a jó minőségű internet-hozzáférés és a videotelefonálás mellett az eddigieknél jóval átfogóbb

és érdekesebb tartalomkínálat érhető majd el, amely a szöveg és a kép mellett magában foglalja a jó minőségű multimédiás anyagok, tehát videofelvétel gyors továbbítását is.

Sugár András, a T-Mobile Magyarország vezérigazgatója emlékeztetett: „Hazánkban a T-Mobile Magyarországon ma is több, a harmadik generációs hálózatokra jellemző szolgáltatást nyújt, és azok minősége a nagyobb

átviteli sebességnek – induláskor várhatóan 384 kbps – köszönhetően jelentősen javulhat. Még izgalmasabb, még érdekesebb időszak köszönt be, amely rendkívül sok újdonságot tartogat. Ezzel együtt a továbbfejlesztett GSM még sokáig meghatározó lesz, és ügyfeleink számára átjárhatóvá tesszük a két technológiát, ezzel választási lehetőséget kínálva számukra.”

lességet tekintve jószerével minden ország eltérő gyakorlatot követett. Átlagosnak talán csak a 15 évre szóló engedélyek kiadása tekinthető.

Mintegy 4 évnek kellett eltelnie ahhoz, hogy a távközlési (és a mögötte álló bank-) szektor kiheverje az átmeneti – nagyrészt a kezdeti UMTS-engedélyezési eljárások árai által okozott – recessziót, és megkezdődjön a távközlési piac egyensúlyi-helyreállási folyamata.

A szakmai tanácsadók úgy látják, hogy a szolgáltatások késői startjának részben piaci és pénzügyi okai voltak, de a felmerülő műszaki jellegű nehézségek önmagukban is elegendő magyarázattal szolgáltalt a vártnál lassabb indulásra. Vissza tekintve megállapítható, hogy az UMTS használati jogát EUDöntés alapján, központi, szabályozói kezdeményezésre értékcsökkenték, azt tehát nem a szolgáltatások iránti piaci igény kényszerítette ki. A vizsgált külföldi esetekben a 3G-szolgáltatások iránti igény hibás felmérése, valamint az UMTS használati jogáért fizetett kiugróan magas díj jelentősen hozzájárult a távközlési szektor 2000-2001-ben kezdődő és 2002-re kiteljesedő pénzügyi válságához.

A dicsőnek nem nevezhető múlttal szemben azonban a jelen és a jövő ígértebbnek mutatkozik. A piaci várakozások szerint 2004-2005 minden bizonnyal áttörést hozhat a szolgáltatások elterjedésének megindulásában, mivel a felmerült műszaki problémák jelentős részét a berendezégyártók valamilyen formában már megoldották, és külföldön egyre több cég jelenti be a szolgáltatás elindításához kapcsolódó kampányát.

Nálunk jó az időzítés?

Az IHM szakértői állítják: a piaci helyzet 2004-ben minden korábbi időponthoz képest jobb, az engedélyezési eljárás lebonyolítására. A mobilis szektor az elmúlt évtizedben imponáló ütemben fejlődött, hazánkban a 100 lakosra jutó mobil-előfizetések száma ma már meghaladja a 81-et (a három mobiliszolgáltató együttesen több mint 8,2 millió előfizetéssel rendelkezik). Ez a mutató megközelíti az európai szintet, s az egy főre jutó mobilárbevétel az alacsonyabb egy főre jutó GDP ellenére sem marad el jelentősen az európai átlagtól.

A hazai szolgáltatók felmérték az UMTS-nek a mobilpiaci verseny élénkítésére gyakorolt hatását. Mindegyikük készül az UMTS-pályázaton történő megmérettetésre. Mindehárom szolgáltató behatóan tanulmányozta az UMTS rendszertechnikáját, hálózatomérettési elveit és gyakorlatát, sőt a hálózati engedély alapján több hónapos rendszerüzemeltetési kísérletet is folytatott.

A figyelmeztető jelek, a korántsem biztató külföldi kezdet után azonban joggal merül fel a kérdés: miért van szükség egy újabb párhuzamos hálózatra, különösen hogy hazánkban is már-már a telítettséghez közeledik a mobilpiac?

Találhatunk politikai magyarázatot is: az eEurope 2005 elnevezésű akcióprogramban kiemelt célként fogalmazódott meg a széles sávú internet-hozzáférés biztosítása. A többplatform-

mos megközelítésben az akcióprogram sürgeti a harmadik generációs mobilrendszerek elterjesztését, mivel azok segítségével az információs társadalomba való bekapcsolódást azok számára is, akik idegenkednek a PC-től.

De léteznek szakmai érvek is. A jelenlegi hálózatok (frekvenciák) telítettek, a szolgáltatók szempontjából tehát a 3G azért is kívánatos, mert nemcsak új szolgáltatásokhoz teremtet platformot, hanem a 2G- és a 2,5G-hálózatok tehermentesítéséhez is hozzájárulhat, továbbá a GSM-infrastruktúrával rendelkező szolgáltatók számára lehetőséget nyújt a hálózat optimalizálására.

A másik érv pedig az adatátvitel gyorsítása. A GSM 9,6 kbps-os alapssebessége a beszélgetéshez és SMS-küldéshez még elegendő, az ezt többszöröző GPRS (kb. 56 kbps) és EDGE (a vezetékes ISDN-nel mérhető össze) ugyan már használható WAP-oszár vagy átlagos internetezésre, de a széles sávú vezetékes technológiáknak (ADSL, kábelmodem stb.) az UMTS lehet a vezeték nélküli alternatívája. A 3G elméleti maximuma egy fix pontból (pl. lakásból) 2 Mbps, mozgás közben 384 kbps, míg egy gyorsan mozgó pontból (pl. autóból) 144 kbps.

Ez a szabványcsalád a világ első olyan globális rendszere, amely földfelszíni és műholdas összetevőinek köszönhetően a Föld bármely pontján elérhetővé teszi majd a felhasználókat (beleértve a sivatagokat és az őserdőket és a sarkkörökön túli területeket is).

A földrészekon átvitel, az eddig ellátatlan területeket is lefedő rendszer az alkalmazások (tartalomszolgáltatások) eddig nem látott széles körét biztosítja majd a felhasználók részére (videótelefon, e-kereskedelelem, video-on-demand, online vásárlás stb.). Támogatja a mobilinternetet és más multimédiás szolgáltatásokat (fix vagy változó adatforgalmi sebesség, igény szerinti sávszélesség, a két irányban aszimmetrikus adatsebesség, rugalmas kapacitáselosztás, multimédiás posta tárolása és továbbítása, 2 Mbps-ig terjedő széles sávú hozzáférés). A nagy sebességű készülékirányú hozzáférés, a HSDPA megvalósulásával a 10 Mbps feltöltési sebességet is elérhetővé teszi. A mind mobil, mind állandó helyű felhasználást biztosító készülékekkel és a valamennyi 3G-szabvány fogadására alkalmas ügyvezetett szoftverrel (SDR) megvalósítja a világméretű barangolást (roaming). Lehetővé teszi továbbá az előfizetők földrajzi pozíciójának meghatározását és annak közlését mind a hálózat, mind a készülék számára.

Az UMTS-hálózat kezdetben mindenhol szigetyszerűen épül ki (így lesz ez nálunk is), elsődlegesen a mai GSM „hot-spotokban”, vagyis azokban a helyeken, ahol egyidejűleg és tartósan sok előfizető forgalmaz (időszakos torlódásokat is okozva), és ahol az átlagost jóval meghaladó adatátviteli igény jelentkezik, amelyet esetenként már a 2,5G-nek nevezett GPRS sem tud kezelni.

Az UMTS szabványosítási folyamata biztosítja, hogy a GSM-szolgáltatók eddigi beruházásai minél nagyobb mértékben felhasználhatók legyenek az új technológia bevezetése során, ezzel is elősegítve az új hálózat kiépítés/beruházási költségeinek csökkentését, illetve a lehetséges minimum tartását.

KRITIZÁTOR: MAGYARORSZÁG.HU

„Fejlődőképes.” Pollák műszakirajz-tanárnő annak idején azokra a diákokra használta ezt a kifejezést, akiknek a műveiben legalább halvány jeleit fel lehetett fedezni az eredetileg leképezni kívánt objektumnak. A Magyarország.hu tényleg emlékeztet egy kormányzati portálra, sőt a fejlődés jegyeit mutatja: sok információ és az online ügyintézés elindításának lehetősége. Sorozatunk célja, hogy építő jelleggel kritizálja hazánk közérdekű weboldalait. A kritika pedig természetéből adódóan szubjektív elemeket is tartalmaz, így a szerző álláspontja nem feltétlenül egyezik meg az értékelt weboldal más látogatóinak, szerkesztőinek véleményével.

SZÉLL ANDRÁS

 Hírek, Párbeszéd, Ügyintéző, Európai Unió, Országinfó, az utóbbi hosszú ó-val (1. kép). Ezekkel a szekciókkal fogadja látogatóit a Magyarország.hu. Öt szekció, mindegyik beillik önálló portálnak is. Az információkhoz viszont azonnal zavart okoz. Nehéz eligazodni, és az sem segít, ha elővesszük

MorphoLogic (www.mobidictionary.com) oldala szerepel linkként mondjuk a Sztakié (www.sztaki.hu/services) helyett? Hogyan kerülnek magánvállalkozások linkjei a kormányzati weboldalra? Azt gondolom, ennek érdemes utánajárni. A Kapcsolatra kattintok, ahol találom egy kékszámot (2. kép). Az oldal

a honlapterképet: túl hosszú ahhoz, hogy használható legyen. Nezzük inkább apránként! A színek rendben vannak, az oldal vizuálisan átlátható. Jó ötlet a link, amely az aktuális névnap-tól a Magyar Elektronikus Könyvtár keresztnevek eredetével és jelentésével foglalkozó lapjára vezet, az aktuális időjárástól pedig az Országos Meteorológiai Szolgálat oldalára.

Érdekes megvizsgálni az oldal alján található Napi eszköztárat. Itt is sok használható hivatkozást találunk, de felerőlnék kérdések is. A szórakozástól – mozi, tv, színház stb. – vajon miért a Port weboldalára (www.port.hu) vezetnek a linkek? Pályáztatn nyerte a lehetőséget a cég? Szótárként vajon miért a

szöveget az igéri, ha hivatali időn kívül hívom fel a telefonszámot, és az üzenetrögzítőn meghagynom elérhetőségem, akkor visszahívna. Az ígért szép, és feltételezhetően be is tartják. Ha hagyunk az üzenetrögzítőn elérhetőséget, akkor visszahívna. Csakhungy nincs üzenetrögzítő. A telefon kicsőg, aztán bont. (A cikk hétvégén készült – a szerk.)

A további nyomozást későbbre halasztom, inkább az angol, illetve a német nyelvre való átváltást szolgáló hivatkozásra kattintok. Kiderül, hogy csak az egyik szekciót, az Országinfót fordították le, ide ugrik az oldal. Viszont ha már a szekciónál tartunk, haladjunk sorjában, s vegyük elsőként a Híreket!

Hírek

A Magyarország.hu első pillantásra hírtörtélnak tűnik. Ez rögtön felvet néhány kérdést. Az első: vajon mi szükség arra, hogy állami pénzen hírtörtélt üzemeltessünk? Mondhatnánk, hogy ez is közszolgálati feladat. Jogosultsága viszont csak akkor van, ha olyan információval szolgál, amelyről egyébről más módon nem értesülhetünk, másrészt a tartalom értékes. Nézzük! A felső menüsor Hírek pontjára kattintva már láthatjuk a rovatokat, amelyek eddig elbújtak a belépőoldal kavalkádjában. Közélet, Gazdaság, Kultúra, Tudomány, Egészség és Dossziék (3. kép). A teljes gombok helyett csak a feliratok kaptathatók, ami zavaró.

Nem ergonómius a kereső sem. Alapértelmezésben csupán a Hírek szekció rovatai között kutatunk (4. táblázat Barroso nevére), a keresés elvégzése után viszont előbukkan a részletes kereső, ahol az összes szekciót is kijelölhetjük (további 9 táblázat).

Ezeket a sorokat augusztus 7-én 15 órakor írom. Ebben az időpontban a Közélet rovat utolsó híre: Törökbalinti robbanás: miniszterelnöki részvét és ígéret. Felkerült 6-án. Gazdaság: Népszerű az álláskeresőket ösztönző juttatás. Felkerült 6-án. Kultúra: Holland szimfonikusok a Kozma utcai börtönben. Felkerült 5-én. Tudomány: Ősszel 108 ezer új hallgató kezdheti meg tanulmányait. Felkerült július 21-én. Ez már igen kellemetlen (4. kép)!

Nézzük további Egészség: Szívkatéteres laboratóriumot adott át az egészségügyi miniszter Szegeden. Felkerült 6-án.

Eddig közepes osztályzat. Hétfégen nincs frissítés, és egy-két rovat bizony rendszeren le van maradv. Ennél bármelyik hírtörtélt jobban teljesít. Ugorjunk tovább a Dossziék pontra! Nem nézem végig mindegyik alpontot, csak a lapunk szempontjából érdekeseket. E-kormányzat és Telekomliberalizáció. Az E-kormányzat dosszié utolsó bejegyzése: Honlap van, elektronikus ügyintézés még nincs az önkormányzatoknál. Felkerült maugusztus 10-én. Ehhez képest már nem is ráz meg, hogy a jobb oldali menüsor kiemelt bannerjére – E-kormány-

zat 2005 – kattintva egy 2003. szeptember 26-ai hírhez jutok, melynek címe: Társadalmi vitán hazánk e-kormányzat-stratégiája. Bevezetője pedig így hangzik: A MeH Elektronikus Kormányzat Központ elkészítette az e-kormányzat 2005 stratégia és programtervét, amelyet társadalmi vitára bocsájtunk (5. kép).

Látható, hogy az „e-kormányzat” elírásra került a címben és a kiemelt linken is. Avatott szemek számára ez az olvasó-szerkesztői hiányról árulkodik. Végző kattintás jön. A Telekomliberalizáció dosszié utolsó bejegyzése: Márciustól negyeddél csökkenhet az internetezés költsége. Felkerült 2003. február 12-én (6. kép).

Nos, ha ennyit tud egy állami pénzen üzemeltetett portál, akkor bizony el kell gondolkodnunk. Tényleg fel kellett vállalni, hogy a kormányzati portál híreket szolgáltatson? Nem lenne elég egyetlen információs oldal, ahol az állampolgárok az őket érintő közügyekről tájékozódhatnak?

Párbeszéd

A Párbeszéd szekció hagyományos fórum a szokásos hozzászólásokkal, versekkel, meggyáással. Egy csomó önkéntes mérvadó mondja egymásnak a magáét (7. kép).

„Az Informatikai Minisztérium Brunszvik Teréz által javasolt számítógépes rendszerét Keller László Úr ajánlja elfogadásra az ORSZÁGGYŰLÉS elé! Sajnos, nem nézik kihatásait! 1/70.000.-Ft+ÁFA a METRONÁL 2./400.000.-Ft+ÁFA a METRONÁL is! Más Kereskedésnél is! A gép ára tisztességtelenül felemelve! A Super CELERONNAK nevezett gépbe 15 éves 486-os alaplappal téve, a RAM sem annyit, mint amit hírdetnek! Nem szegény ez az ország, ha 5-szörös az ára és (AZ ÁFÁBÓL 60. ezret leírhat!) Tudom bizonyítani bármelyik gép összeépítési adatait! A gépek vailanak! Nem tud MEO-t mondani a M.E.E.I.! Nem mer felszólalni a VÁSÁRLÓK FÓRUMA! I VÁLLALOM A VÁD TANUJÁT! I KORMÁNY ELLENŐRZŐ! I A PARLAMENT DÖNTSÖN! I TISZTESSÉGTelen ÁRAK! Legmélyebb tisztelem mellett is EZ NÉPELLENES TETT!” (8. kép)

Mindez állami pénzén. A szekciónak egyedül az ad értelmet, hogy a szerkesztők rendszeren végzik a dolgukat. Így ha valaki egy közigazgatási eljárással kapcsolatos kérdést tesz fel, akkor megkeresi a megfelelő köztisztviselőt, aki megadja a választ.

„...Budapesten csak a Teve utcai OEP-nél lehet E11-hez (betegségbiztosítási igazolás E11-n belüli használatra) jutni, előírt igazolások bemutatása, várakozás után, munkaidőben.” Mire a válasz: „Az Országos Egészségbiztosítási Pénztár döntése értelmeiben a Fővárosi és Megyei Igazgatóságokom lehet beszerezni az E11 elnevezésű nyomtatványt. Célsejten a kiváltáshoz szükséges igazolásokról előzetesen telefonon tájékozódni, így a postai úton kért nyomtatvány esetén is zökkenőmentes lehet az ügyintézés. A levélben megfoglalt kérdésnek a szükséges iratok fénymásolatát is elegendő.”

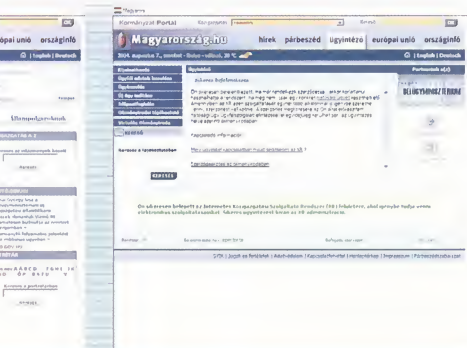
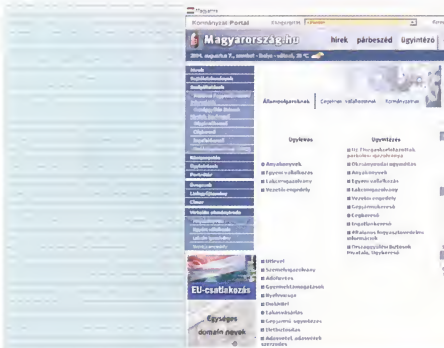
Nem sok, de valami. Sőt ha a Google-ben a magyar nyelvű lapok között rákeresek az E11 kifejezésre, akkor ezt a fórumot adja első találatként.

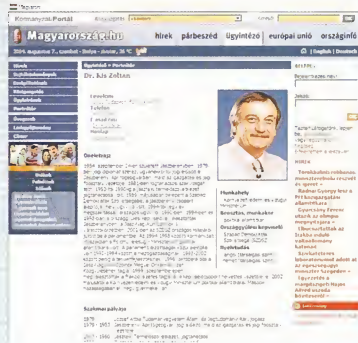
Hozzászólni a témához egyébként csak saját, valódi személyes adatainkkal lehet, „akkreditáció” után. Ehhez meg kell adni a címünket, amelyre térítvényes postai küldeményként megkaphatjuk a szükséges aktiváló kódot. Addig csak a böngészés marad.

Ügyindító...

Helyesen így kellett volna elnevezni az Ügyműködési szekciót, mert hogy elintézni valójában semmit nem lehet, de az egyes ügyeket el lehet intézni. Ez azt jelenti, hogy az adott ügyben időpontot tudunk kérni a rendszerbe kapcsolt okmányirodák ügykeire. Viszont vigyázni kell az ügyleírásokkal, mert azok sok esetben elavult információt tartalmaznak. Ilyen például a közös megegyezéssel történő váláshoz szükséges minta, amely szerint hétézer forintnyi illetéket kell lerónunk, miközben a valóságban már tízezer forint a tényleges összeg.

A szekcióbá érkezve változik a design (9. kép). Ránk köszön az előző kormányzat által megálmodott **ekormanyzat.hu**. Domainszinten is igaz az azonosság, az ekormanyzat.hu ide van irányítva. Rengeteg a link, úgyhogy a középhebe kattintok: Ügyintézés/Vezetői engedély. Ehhez be kell jelentkezni a rendszerbe. Azt viszont nem lehet, legalábbis nem azzal a felhasználónévvel és jelszóval, amellyel bejelentkeztem a Magyarországi portálra. Adatbázisok, adatbázisok – nem baj, regisztrálok még egyszer. Választhatok az „egyszerűsített regisztráció” és a „természetes adatok alapján történő regisztráció” között.

ráció" közül. Nem derül ki, mi lett volna az „egyszerűsített” módszer, mert egy kattintás után felirat tájékoztat róla, hogy még nem működik. Megadom „természetes adataimat”, és a kódot e-mailem kapom meg. Belépek. Két dolgot veszek észre. Az első, hogy lassú a rendszer, sokat kell várni egy-egy oldal betöltésére. A második, hogy az Ügyintézés szekcióbba való belépés után eltűnik a bal oldali menüsor, és csak a tényleges ügyintézésre vonatkozó linkek maradnak (10. kép). Tehát el lehet indítani a nemzetközi jogosítvány megszerzésének folyamatát, de az adott ügyre vonatkozó információk már nem érhetők el. Csak akkor bújnak elő ismét, ha a felső főmenüben ismét az Ügyintézőre kattintok, ebben az esetben viszont a rendszer kilépett, jelentkezhetek be újra.

Tovább haladok nemzetközi vezetői engedélyem megszerzése felé. Egy űrlap kitöltése után időpontot foglalhatok a kiválasztott okmányirodában (11. kép). Az Ügyintéző tehát valóban kiváltja, hogy hosszás telefonátáras árán kelljen időpontot egyeztetnem.

Az Internetes Közigazgatási Szolgáltató Rendszer (XR) a portálon található információk alapján kettős céllal jött létre. Egyrészt a tájékoztatást segíti, másrészt lehetővé teszi, hogy az ügyfelek – azaz mi, állampolgárok – elektronikusan előké-

szíthessék közigazgatási ügyeik intézését. Ezeket a célokat el is érte. Rengeteg információt találhatunk itt, és valóban elő tudjuk készíteni ügyeink intézését. Mindez azonban még távol van a valódi elektronikus ügyintéztéstől. Rákattintok a Portrétár menüpontra a bal oldalon, majd a K betűre téved az egerem, s találkozom **dr. Koltai Zoltán** portréjával és életrajzával, aki a portál szerint a Környezetvédelmi és Vízügyi Minisztérium politikai államtitkára (12. kép). Akad ezzel is egy kicsi probléma: ő már június 30-ai hatállyal lemondott posztjáról. A minisztérium honlapján (http://www.kvvm.hu/popup_oneletrajz.php?id=14) szerepel is a helyes adat, **dr. Gombos András** tölti be a politikai államtitkár posztját.

EU

Már nem lep meg, hogy az Európai Unió elnevezésű szekció is frissítésre szoruló, szerkeszthetetlen információhalmaz (13. kép). A Tanácsadó ablakban a Nők, majd a Karrieresélyek opcióit választva például egyetlen, 2003. február 1-jén felkerült találatot kapok. Továbbélve hasonló a helyzet: a Tanácsadó szolgáltatás minden cikke 2003 elején került fel. Nyilván

azóta semmi nem változott például az EU-n belüli munkavállalás területén. Csak azt érteném, hogy miért kellett vállalni a dátumok kiírását...

Tovább böngészek, és arra a sajnálatos következtetésre jutok, hogy az Európai Unió szekciónak egyedül a Hírek alrovata frissül úgy-ahogy, az összes többinél – Tanácsadó, Alapdokumentumok, Intézmények, EU K. Közalapítvány, Európa TV – 2003 elején megállt az idő.

Akad ugyan egy-két jópofa szolgáltatás – mint például a „mitoszcafoló”, amely helyre teszi világképünket, ha eddig azt hittük volna, hogy „az EU francia összeesküvés a kontinens rabigába hajtására”, vagy „az EU-ban a nagyok döntenek, a kicsik meg mennek utánuk”, esetleg hogy a csatlakozással „el-vész a magyar állam szuverenitása, oda nemzetünk nehezen kivívott függetlensége”, de ez a szekció összességében a leggyengébb, inkább csak linkgyűjteménynek illik be.

Országinfo

Utolsóként az Országinfo szekció maradt. Játszom egy kicsit, és kipróbálom néhány webcímet. Az országinfo.hu az Euro Car Rental Bt. tulajdona, az oldal fejlesztés alatt áll. A hungary.hu viszont működik, és ide, az Országinfo szekcióba hozza a netezőket. Nem így az ungarn.hu, amely a BudaEstate Kft. tulajdona, és nem elérhető. A hungary.com egyébként szintén nem a Miniszterelnöki Hivatalé. Lehet, hogy okosabban kellett volna liberalizálni domainneveinket.

Az Országinfo lenne az a szekció, amelyet angol és német nyelven is behívhatunk, de csak félig-meddig az (14. kép). A magyar oldalon ugyanis több információ található, mint az idegen nyelvű változatokon. Magyar nyelvű történelmünk például Kr. e. 4000-ben kezdődik, az uráli népek közösségének felbomlásával (a finnugorok és a szamojédek szétválásával). Angolul és németül viszont a honfoglalástól indul minden, ami tartalmilag persze nem olyan nagy baj, csak szerkesztési következetlenségeket takar.

Akadnak egyéb hibák is. A nyelvek között váltva például min-

dig a földalra jutunk vissza, ha pedig az angol vagy a német változat után ismét magyarul kívánjuk megtekinteni az oldalt, a link visszavisz minket a Magyarország.hu földalára. Ha a magyar nyelvű oldalon kattintunk a Híres magyarok menüpontra, akkor első körben *Bartók Béla*-hoz jutunk el, míg ha az angol vagy a német nyelvű oldalon tesszük ugyanezt, akkor a magyar és magyar származású Nobel-díjasok listájához. Ha a Galéria menü Észak-Alföld pontjára kattintunk, egyetlen képet látunk, a következő képaláírással: „A Református Nagytemplom 3000 ülhelyével az ország legnagyobb református temploma” (15. kép). Persze aki tudja, hogy Debrecenben kell keresni az épületet, annak ez nem okoz gondot, az angol és német nyelvű látogatók számára pedig meg sem jelenik a menüpont. El kell ismerni: ezek a hibák nem olyan jelentősek, hogy megakadályozzák a portál használatát, ezzel együtt árulkodnak arról, hogy a szerkesztők nem a legalaposabb munkát végezték.

Végül akadnak gondok e szekció frissítésével is. Az egy főre jutó bruttó hazai termékre vonatkozó legfrissebb adat 2002-es, a mobil-előfizetők számára vonatkozóan pedig 2001-es.

Zárszó

Kormányzati portálunk ma ennyire képes. A szerzőnek egy délelőtti jébe került, hogy a felsorolt hibákat észrevegye. A Magyarország.hu nem egy tökeszegény kisvállalkozás, így nem kell nagy gondolkodónak lenni a kép összerakásához. Adva van egy szervezés, ahol lenne pénz, munkaesköz és munkaerő a hibák kijavítására, de a hibák valahogy mégsem kerülnek javításra. Ebben az esetben viszont a számonkéréssel lehet a baj.

Kizárólag a Magyarország.hu külső elemzése alapján eljuthatunk arra a következtetésre, hogy a portált senki sem érzi szívügyének.

Mindezzel együtt el kell ismerni a kormányzati portál érdemeit is, amelyek között talán a legfontosabb, hogy létrejött az elektronikus ügyindítás lehetősége. Elismerésre méltó a kizárólag személyes adataink megadásával használható fórum is, amely az anonimitás kizárásával valódi párbeszédet tud generálni a közigazgatás szereplői és az állampolgárok között. Végül pedig a Magyarország.hu valóban rengeteg információt és pozitív kezdeményezést tartalmaz, s így tényleg hasznára van a társadalomnak. A frissítés hiánya és a szerkesztés következetlensége azonban megengedhetetlen, mivel aláássa hazánk hivatalos internetes megjelenésének hitelességét.

Információink szerint a Magyarország.hu szeptemberben megújítja arculatát, és frissíti tartalmát. Reméljük, hogy a megújított oldalt már jobban fogják gondolni szerkesztői.

Szerkesztőségünk utánajárt a cikk arra vonatkozóan felvett kérdésnek is, hogy vajon hogyan kerülhetnek fel magánvállalkozások linkjei a Kormányzati Portálra. A Port.hu vezérigazgatójával, Veszélovski Zoltánnal készített interjúnkat a következő oldalakon olvashatják.

LINKELNEK

Kritizátor: Magyarország.hu című cikkünk írása közben felmerült a kérdés, hogy hazánk kormányzati portáljára milyen módon kerülnek fel magánvállalkozások linkjei. Fizetnek ezek a cégek azért, hogy a Magyarország.hu népszerűsítse az általuk üzemeltetett weboldalakat? Vajon a Magyarország.hu szerkesztősege kötött szerződést ezekkel a vállalkozásokkal, amely garantálja, hogy a linkként szereplő oldalakon nem található olyan tartalom, amely alááshatná a kormányzati portál hitelességét és tekintélyét? Veszelo vszki Zsoltot, a Port.hu-t üzemeltető Port Computer Rt. vezérigazgatóját erről kérdeztük.

SZÉLL ANDRÁS

– A Magyarország.hu főoldalán, a Napi eszköztárban megtalálható linkek közül több – például a tv- és a színházműsor – a Port.hu oldalaira vezet. Hogyan kerülhetnek fel a kormányzati portálra egy magánvállalkozás linkjei? Talán a Port.hu jutalékot fizet a kormányzati portál által generált látogatószám-növekedés után, mint az affiliate marketing rendszerű megállapodásokban szokás? Esetleg pályázaton nyerte el a lehetőséget?

– Lehetne úgy fogalmazni, hogy a Port, illetve más magánvállalkozások, amelyek linkje szerepel a Magyarország.hu oldalain, valamilyen előnyhöz jutnak ezáltal, hiszen növekszik a látogatottságuk. Akár kérhetné a kormányzati portál, hogy a tőlük érkező látogatók után valamilyen jutalékot fizessünk. Viszont önmagában annak, hogy ott egy link a kormányzati oldalakon – főként annak fényében, hogy látogatottságuk nem vetekszik más nagy site-okéval –, elhanyagolható az értéke. Nem tiltakoznék, ha nem lenne ott a szolgáltatásunk.

A valóságban az történt, hogy a Magyarország.hu szerkesztői végiggondolták, mely szolgáltatások, weboldalak a legjobbak az adott területeken, és elhelyezték azok linkjeit. Ezzel csak az a gond: nem hiszem, hogy a kormányzati portálnak ez lenne a szerepe. Sokkal hasznosabb volna, ha egyfajta katalizátorként működve a szóban forgó oldalakat üzemeltető cégeket rá tudná venni, hogy még jobb minőségben szolgáltatssanak – nyilván ehhez pénz is rendelve. Ebben az esetben pedig már az is igaz, hogy pályázati rendszerben kellene eldönteni, kinek a szolgáltatásai legyenek elérhetőek a kormányzati portálon keresztül.

– Tehát a Magyarország.hu szerkesztői szubjektíven, saját preferenciáik alapján döntenek arról, hogy milyen linkeket helyeznek el a kormányzati portálon. Ráadásul semmilyen szerződés nem köti őket a kapcsolódó oldalak üzemeltetőihez, tehát ha holnap valamelyik csődbe menne, és a domaint megvásárolná egy másik cég, akkor akár oda nem illő tartalmak is elérhetőek lennének a Magyarország.hu-n keresztül. Ez a példa persze eltűzött, de az Est Média is nyugodtan tiltakozhatna, hogy a Port.hu he-

lyett miért nem az Est.hu szolgáltatásai érhetőek el a kormányzati portálról...

– Ez a vita nagyon messzire vezetne, és mielőtt elkezdődne, kijelentem: nem bántódnék meg, ha a kormányzati portálon a Port.hu linkjeit az Est.hu linkjeire cserélnék. Bőven elegendő számunkra, hogy a magyarországi weblapok programjánál linkjei (tv, mozi, koncert, színház, rádió, étterem) 95 százaléban a Port.hu-ra mutatnak, vagyis a magánkézből lévő oldalak minket ítélnék a legjobbnak.

– Látogatóiknak mekkora hányada érzéki a kormányzati portálról?

– Nem hiszem, hogy néhány tized százaléknál több, tehát teljesen elhanyagolható. Eleve nagyon kevés látogatónk érkezik kívülről, a többség direkt módon keresi fel a Port.hu-t.

– Tartják a kapcsolatot a Magyarország.hu szerkesztőivel?

– Amikor megláttuk, hogy szolgáltatásunk linkjei felkerültek a portálra, megkerestük a szerkesztőseget, és javasoltuk, hogy kössünk szerződést, használják melyekben, és fizessenek a szolgáltatásokért. Ez másfél évvel ezelőtt volt, ám megkeresésünkre nem érkezett válasz.

– Mindezek alapján az internet mely területei szorulnának rá jobban a kormányzat támogatására?

– Úgy gondolom, hogy Magyarországon a hozzáférés támogatása után végre segíteni kellene a tartalomszolgáltatást is. Mivel eddig nem történt jelentős előrelépés ezen a területen, a kormány is nehéz helyzetbe hozta önmagát, ugyanis a tartalomszolgáltatással foglalkozó cégek többsége az elmúlt években pályázatképtelenné vált. Komoly stratégiára lenne tehát szükség, mert az internetfelhasználók száma ma a tartalom hiánya miatt nem növekszik. Ha megnézzük, hogy az internet hazai szegletében milyen tartalmak érhetőek el, akkor

a töredékét fogjuk találni annak, ami például a nyomtatott sajtóban fellelhető. Sokkal előrébb tartanánk ma a tartalom-szolgáltatásban, ha az elmúlt években lett volna komoly állami támogatás.

– Az elektronikus ügyintézés lehetősége vonzóvá teheti az internetet azok számára is, akik korábban nem használták. Kormányzati portálunkon eddig az elektronikus ügyindítás lehetősége valósult meg, ez pedig még messze van a valódi elektronikus ügyintéztől. Ön hogyan értékeli az elért eredményeket?

– Nem róható fel a kormányzati portálnak, hogy még nem lehet elektronikusán végigvinni az ügyeket, hiszen terveik között csak az ügyleírás és az ügyindítás megteremtése szerepelt. Az pedig nagyon messzire vezető kérdés, hogy az ügyindítás lehetőségének megteremtése mekkora haszonnal jár. Lehet azon is vitatkozni, hogy jól vagy rosszul oldották-e meg, amit vállaltak, de hangsúlyozni kell, hogy valami elindult. Sokat tanultak ezekből a projektekből azok a szereplők, akik dolgoztak bennük, így nagy lehet e fejlesztések áttételes társadalmi haszna is.

– A tartalomszolgáltatás terén mely más területek kaptak eddig méltatlanul kevés figyelmet?

– Csak a mi környékünkön körülnézve: nincsenek például adatbázisaink. Óriási ereje lenne egy teljesen integrált térinformatikai rendszernek, amelyhez kulturális és egyéb adatbázisokat lehetne kapcsolni. Még egy példa: fővárosi szinten nincs integrált színházjegyrendelő rendszer. Továbbá nincsenek kódjaink a földrajzi helyekre. Nem tudunk egyértelműen azonosítani olyan helyeket, mint Tokaj-Hegyalja. Ez pedig elengedhetetlen ahhoz, hogy az adatbázisokat egymáshoz tudjuk illeszteni, hogy azokat összefogó, leíró (meta)adatbázisokat tudjunk létrehozni. Jelen pillanatban nagyrészt integrálatlan, integrálhatatlan a magyar adatvagyon.

Egyes részterületeken persze kialakultak megfelelő rendszerek, ilyen például a filmkód. Ha azt mondom, szeretnék beszélgetni a Fogoly című filmről, akkor így még nem egyértelmű, hogy mire gondolok. De ha a 14 688-as filmről beszélek, az már igen. Egyébként ebből a szempontból a Magyarország.hu nagyon nagy előrelépést jelent. Hatalmas adatbázisok lettek elérhetők kívülről is. Kapcsolódtak például a cégadatbázishoz, a BM egyes adatbázisaihoz, a földhivatali adatbázisokhoz és így tovább. Ez nem volt egyszerű feladat, hiszen a legtöbb helyen még a helyi adatbázis is hiányzott, és sok illesztőfelületet létre kellett hozni. Azt gondolom tehát, hogy egyszer még ki fog alakulni egy igazán jó kormányzati portál.

Információs közvagyon

– avagy a Nagy Népi Memória

Valószínűleg minden ember fantáziáját megmozgatta már, hogy milyen temérdek információs kincset halmozott fel az emberiség a történelem folyamán. Ha a kört csak Magyarországra szűkítjük, akkor is a felmérhetetlenség falába ütközünk. Bár mindent nem ismerhetünk meg, annak az igénynek a teljesítése talán nem lehetetlen, hogy egyszer mindent hozzáférhetővé tegyünk. Egy ilyen „tudás fájának” a csemetjét ültették el két éve a Nemzeti Digitális Adattár (NDA) programjával. A rendszer elkészült, feltöltése folyamatban, s a lekért adó keresőmotor fejlesztésének első szakasza is lezárult. Nincs még kész, de már érdemes kipróbálni az nda.hu weboldalon.

A Nemzeti Digitális Adattár – a honlapján olvasható definíció szerint – „a nemzeti kultúra fenntartása és továbbélése szempontjából kiemelkedően fontos értékek, dokumentumok, adatbázisok, szolgáltatások digitális környezetbe történő átmentésére, digitális fenntartására, megőrzésére törekszik”.

Könnyű lenne azt állítani, hogy azért került most napirendre ez a „népmemória”, mert először áll rendelkezésünkre a vágy eléréséhez szükséges (számítás)technika, de ennél azért többről van szó. Az információs korszakba – és az Európai Unióba – lépve az előnyök mellett ott sokasodnak az olyan új kihívások is, mint a társadalom kulturális integritásának fenntartása vagy a digitális szakadék megszüntetése. A nemzeti emlékezet fenntartásának, a kulturális örökség megőrzésének és az erős, modern nemzeti identitás felmutatásának feltételeit alapvetően megváltoztatták az infokommunikációs technológiák. Ezek teremtek meg a lehetőséget. A kötelesség pedig az állam számára az, hogy a lehető legszélesebb kör számára elérhetővé tegye azokat a tudástermelő eszközöket, amelyek hozzájárulnak a mobilitási esélyek kiegyenlítéséhez.

Ha európai uniós egységben szemléljük, akkor céljaiban az NDA a maastrichti szerződésben foglalt közösségi kultúrpolitikai szándékot is tükrözi, amely az európai kulturális örökség és közvagyon megőrzésére, a kulturális interakciók ösztönzésére koncent-

rál. EU-tagországgént az NDA programjával szervesen kapcsolódhatnak mind a digitalizációs technológiai megoldásokat ösztönző, mind a kulturális értékek védelmére koncentrált közösségi programokhoz (például IST, eCulture, eContent). Az NDA sikere nemcsak uniós felkészültségünk bizonyítékaként, hanem az európai közösségben való aktív részvételünk biztosítékaként is szolgálhat azáltal, hogy példáulértéki tapasztalati tőke és tudás felhalmozását teszi lehetővé a bevont köz- és magán szereplők, illetve intézmények számára.

Startoló adatok

A Nemzeti Digitális Adattárban elsőként elérhető tartalmak az IHM által támogatott intézmények dokumentumaiból kerültek ki: A38 (digitális kulturális műhely), Országos Széchényi Könyvtár, Magyar

Távíratok Iroda (híradatbázisok összehangolása), Szabadtéri Néprajzi Múzeum, Magyar Rádió, TÁRKI (NDA-kompatibilis társadalomtudományi adatbank), Magyar Mozgókép Közalapítvány (magyar

filmatadatok), Neumann Ház (szakirodalmak digitalizálása), Budapest Music Center, Centropa Magyarország (családtörténeti adatbázis), Budapest Holocaust Múzeum.

A kulturális és egyéb tartalmak digitalizálására az IHM több pályázatot is kiírt. Itp-2: nemzeti kulturális értékeink megőrzése, az elektronikus

világban történő megjelenítésének elősegítése (123 nyertes); Itp-8: a digitalizálással megmenethető, pusztulófélben lévő kulturális emlékek feldolgozásának elősegítése (57 nyertes); Itp-11: az oktatásban használható tartalmak létrehozása és azok adatbázisban való megjelenítése (67 nyertes).

Mindenki részt vehet

Merthogy a Nemzeti Digitális Adattár nem olyan mindentudó és mindenható állami képződmény, amely birodalomként maga alá gyűri a szuverén kezdeményezéseket. A Magyar Információs Társadalom Stratégia digitális tartalomfejlesztésre vonatkozó koncepciójának részeként az NDA elsődleges feladata, hogy egy-séges keretrendszerrel támogassa a nagyrészt a közsféra által finanszírozott digitalizálási munkát az adatvagyon minél hatékonyabb hasznosulása érdekében. Ez a tartalomfejlesztési keretrendszer infrastruktúrát, egységes szabványt és nem utolsósorban láthatóságot biztosít a kulturális és egyéb, közérdeklődésre számot tartó anyagok számára, illetve lehetővé teszi az érdeklődők könnyű és egységes hozzáférést. Az adattár olyan metaarchívumot hoz létre, amely a már meglévő, illetve a köz-szféra-ban folyamatosan keletkező, valamint egyéb közérdekű adatbázisok, tartalomszolgáltatások informatikai kooperációján alapul.

A rendszerhez csatlakozhatnak az üzleti és nonprofit magán-kezdemenyvezések is, de ekkor természetesen vállalniuk kell, hogy az NDA ajánlásainak megfelelő, nyílt szabványokra épülő digitalizálást végeznek, alkalmazzák az adattár többszintű hozzáférési politikáját, a digitalizált állományok indexelése és leírása pedig követi a meghatározott rendszert.

A tévedések elkerülése érdekében a program gazdái fontos-nak tartják leszögezni, hogy az adattár voltaképpen nem egy digitális archívum, sokkal inkább olyan kezdeményezés, amelynek eredményeként az archívumok szintjén magasabb fokú kooperáció, az ügyfelek szintjén pedig magasabb fokon integrált, illetve jóval szegmentálhatóbb tartalomhasználat válik lehetségessé.

Talán joggal merül fel a kérdés: az NDA miben és miért más, mint a digitális világban már jelenleg is létező archívumok, szolgáltatások, hiszen a digitális kultúra eddigi építkezése során ugyanúgy dokumentumokat, adatbázisokat, szolgáltatásokat tettek elérhetővé a felhasználók számára? Bár a digitálisan elérhető tartalmak bővítése nyilván kiemelt helyen szerepel a projektben, annak újszerű és egyedi célja a rögzített anyagok közötti minél magasabb fokú integráció. Ez nem annyira a digitális tartalmak oldaláról, mint inkább az NDA partnerintézményei közötti kommunikációs, együttműködési lehetőségek felől érhető meg és érhető el igazán.

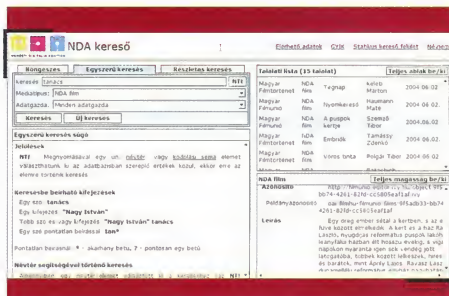
Keresőmotor és metaadatok

Az ország „memóriája” a nyitottság, az önszerveződés, az újra-hasznosítás, illetve a tartalomintegráció révén több területen és többféle értelemben magasabb szintre emeli közgyűjteményeink, kulturális adatbázisaink, államigazgatási adatvagyonunk, nemzeti tudáskészletünk értékét. Az NDA hálózaton keresztül elérhető, interaktív és multimédiás képességekkel rendelkező, digitális dokumentumokra épülő, szabványos metainformációs

rendszer használatán alapuló, osztott adatkezelés elvén működő információs rendszer.

Bár a hálózaton keresztül elérhető tartalmak épp az összekapcsoltság révén alakítják ki azt az érzetet, hogy a hálózat segítségével minden hozzáférhető, a szakemberek mégis azt állítják, hogy szemantikai értelemben a jelenlegi szolgáltatások egymástól elszigetelték. A stratégiai cél éppen az egymás mellettiség megőrzése.

A jelenlegi tartalmak egy része statikus módon áll elő, illetve statikus állapotban érhető el. A statikus dokumentumokat szolgáltatók teljes mértékben „kiterítik” saját tartalmait a felhasználók előtt, ezért azokat teljes mértékben fel lehet térképezni. Ez a statikus világ bejárható, feltárható, indexelhető a hagyományos keresőmotorokkal, aminek eredményeként a különböző kereső- és navigációs szolgáltatások képesek lehetnek a felhasználó

lók számára segítséget adni a tájékozódáshoz. Ebben a statikus térben azonban a különböző tartalmak, szolgáltatások integrációjának esélye nagyon kicsi, mivel közöttük a tartalmi, szemantikai kapcsolások lehetősége nincs biztosítva.

Tartalmi kapcsolatra csak akkor van lehetőség az effajta dokumentumok között, ha az azokhoz valamilyen módon hozzárendelt leíró adatok (metaadatok) ezt lehetővé teszik. Menedzselésük azonban már adatbázisok igénybevételét kívánja meg. Az integrációt nem a dokumentumok tartalma, hanem azok metaadatai biztosíthatják.

Az NDA működési modellje a nemzetközi tudományok közösség együttműködésével kiformálódott, újszerű publikálási lehetőséget kínál, az Open Archive Initiative (OAI) által kidolgozott logikán alapul, melynek lényege az adat- és szolgáltatásgazdai funkciók szétválasztása. Az adatgazdák (archívumok) azok, akik őrzik a digitális tartalmakat, dokumentumokat, illetve szabványok alapján ők állítják elő, és tartják karban a leíró információkat. Az OAI-elv szerint a tartalom az adatgazdák birtokában marad, ám a leíró adatok szintjét meg kell nyitni szabad felhasználásra a szolgáltatás-gazdák számára. Ez utóbbi mozzanat miatt beszélhetünk nyílt archívumi modellről, amelynek működtetése azért fontos, mert a leíró adatok (metainformációk) szabad felhasználásával biztosítható igazán, hogy a legkülönbözőbb közösségek mindenkor szolgáltatási igényeiket ki lehessen elégíteni. A rendszer tehát maximálisan tiszteletben tartja az intézmények önállóságát.

Mi nem az NDA?

A dolgok értelmezésének egyik módja, ha összefoglaljuk, hogy mivel nem szabad azonosítani vagy összetéveszteni azokat.

Az NDA például nem egyszeri vagy többszöri erőforrás-elosztás, bár az adattár akkor lehet sikeres, ha megfelelő erőforrásokat tud biztosítani nemzeti kultúránk digitalizálása érdekében.

A Nemzeti Digitális Adattár nem elsősorban tartalomtámogatás, bár komoly mértékben támogatni kívánja a magyar digitális tartalom fejlődését.

Nem gigaarchívum, amely magába olvaszt minden, a magyar kultúra számára értékes digitális tartalmat, de az NDA hozzásegít ahhoz, hogy mindenki minden olyan tartalmat elérhessen,

amely már bekerült a digitális kultúra világába.

A végső produktum nem egy metaarchívum, nem az archívumok archívuma, amely egybefogja és helyettesíti az összes memóriain-tézményt, de jelentősen megköny-nyíti az egyre bővülő magyar digitá-
lis tartalomban való eligazodást.

Az NDA a magyar kultúra értékeit emeli át a digitális kultúra világába. Elsődleges célja a magyar nyelvű kul-túra iránt érdeklődő közösség igé-nyeinek kiszolgálása, amit lényegé-
ben a magyar nyelvű dokumentu-
mok digitalizálásával tehet meg, de a magyar kultúra láthatóságának megerősítése végett, a határokon nél-
küli virtuális térben a magyar digitá-
lis kultúra nemzetközi jelenlétének biztosítása végett felügyeli és bizto-
sítja, hogy a dokumentumaink tar-
talmi és formai jellemzőit leíró információk angol nyelven is elérhe-
tők legyenek a magyar kultúra iránt érdeklődők számára.

A program lényegében tudatos és folyamatos törekvés a tartal-
lomipar infrastruktúrájának kiépítésére, folyamatainak szabályo-
zására, a mindehhez szükséges szabványosítás menetének, kere-
teinek formálására, fenntartására, folyamatos támogatására. Az
NDA nem egy projekt, amely valamely állapot elérése esetén le-
zárulhat, hanem egy folyamat, amelynek nem lehet vége mind-
addig, amíg a nemzeti kultúra digitális reprezentációját fenn
akarjuk tartani. Az NDA egy jelszó beteljesítése, amely egyszerre
fejezi ki a digitális korszak technokulturális jellegét, különös ket-
tősségét, azt hirdelve: tartalom mindenekfelett, infrastruktú-
ra „mindenekalatt”.

Digitális időtállóság

Az NDA berkeiben úgy vélik, hogy érdemes kimondani egy fontos elvet: amíg nem tudjuk biztosan, hogyan lehet „házi-
lag” tartósan megőrizni digi-
tális dokumentumainkat, ad-
dig azok tartalmát a lehető
legegyszerűbb digitális formá-
ban archiválni kellene, aminek
révén biztosítani lehetne

a mindenkori újrahasznosítás
lehetőségét.

Furcsa módon ennek az elv-
nek az alkalmazása sok eset-
ben a tartalmat előállító cé-
gek érdekében, az alacsony
szívnálvul informatikai kul-
túra ellensúlyozására is tör-
ténhetne. A médiában ugyan-
is igen sokszor elkövétték azt

a hibát, hogy vagy eleve nem
is törődtek az archiválás kér-
désével, vagy ha igen, akkor
nem megfelelő informatikai
megoldásokat választva sok
esetben idővel elveszítették
saját digitális állományaikat.
Márpedig ha a technológiai
lehetőség megszületése óta
létezne egy átfogó archiválási

megoldás, sokkal több tartal-
lom maradt volna fenn, és
lenne ma elérhető.

Talán épp ezért ésszerű az a
javaslat, hogy – a digitális kö-
telek példány elképzelésének
analógiájára – minden, eredeti-
leg más publikálási csatorná-
ra készített dokumentum digi-
tális példányát adják be az
NDA-archívumba is.

kéthavi folyóirat a stratégiai menedzsment részére

Chief Executive Officer

Magazin cégvezetőknek, üzletembereknek

Kommunikáció elmélet és gyakorlat
Humán erőforrás-gazdálkodás (HR)
Információs technológia (IT)
Irodavilág, infrastruktúra
Public Relations (PR)
Minőség, innováció
Marketing, reklám
Európai normák
Stratégia

Quality Training Studio Kft.

R e n d e l é s i ű r l a p

Megrendelem a CEO Magazint 1 évre (6 lapszám/év) ☐ példányban 7200 Ft-os előfizetési díjért.

☐ Az előfizetési díjat bankszámláról utalom át a számlán megjelölt határidőig

☐ Postacsekkeket kérek, és csekken fizetem be 10 napon belül!

Megrendelő neve: .....

Postázási cím: .....

Számlázási név: .....

Számlázási cím: .....

Telefon: ..... e-mail: .....

Kelt, ...

cégszerű aláírás

E megrendelőt szíveskedjen elküldeni a Kiadóba. Köszönjük!

Kiadó: Quality Training Studio Kft. Posta cím: 1458 Budapest, Pf.72 Telefon/fax: (1) 216-2323, -2321, -2322

E-mail: info@ceo.hu

Honlap: www.ceo.hu

P. H.

SEREGSZEMLE INFOMARKET – HARMADSZOR

A nagy múltú, hagyományait őrző BNV évről évre új elemekkel bővül. Idén minden eddiginél látványosabb a program: koncertek, interaktív játékok, show-elemekkel tarkított bemutatók, nyereményjátékok várják a közönséget. A vásárral egy időben pedig immáron harmadszor rendezik meg az InfoMarket információ-technológiai és telekommunikációs kiállítást.

 A BNV-n hagyományosan számos árucikket kedvezményes áron kínálnak a gyártók és a kereskedők. Érdemes tehát nézelődni, vásárolni, s a „vásárfia” mellett értékes, jól használható ötletekkel is gazdagodhatnak a nézelődők. Idén először mutatkozik be a Lakberendezők Országos Szövetségével együttműködésben megrendezett Trendsziget, ahol stílus-teremtő enteriőrökbe pillanthatnak be az érdeklők. Az otthont építeni, szépíteni, berendezni vágyók mellett a szabadiidő és a divat, a BNV Piac téren pedig a vásári apróságok iránt érdeklődők is találnak kedvükre való portékát.

Újra InfoMarket

A tavalyi rendkívüli érdeklődésre való tekintettel ebben az évben is információtechnológiai és telekommunikációs vásár kíséri a BNV-t. Az InfoMarketen kilenc napon át lehet konzultálni a szakemberekkel, kipróbálni, megvásárolni a játékokat, a kapcsolódó hardver- és szoftverkiegészítőket, valamint megismerni a kiállítás újdonságaként szereplő e-book szolgáltatást. A telekommunikációt többek között az egyik legnagyobb mobilszolgáltató képviseli. A Sulinet-termékeket forgalmazó számi-

Budapesti Nemzetközi Vásár

Tematika**Házépítés (A, D pavilon)**

- »Építési anyag, szerszám
- »Fűtés- és klimatechnika
- »Sanitertechnika
- »Üszoda- és szaunaberendezés
- »Készház, készépítmény
- »Lakásbiztonság

Kertépítés (B szabadterület)

- »Építési anyag, szerszám
- »Kertépítés, -tervezés

Lakberendezés (A pavilon)

- »Design Stúdió
- »Bútor
  - »»Szobabútor
  - »»Konyhabútor
  - »»Fürdőszobabútor
  - »»Irodabútor
  - »»Beépített bútor
  - »»Kerti bútor
- »Lakástextília
  - »»Szőnyeg
  - »»Függöny
  - »»Ágynemű
- »Lakásvilágítás
- »Háztartási gép
- »Asztali teríték
  - »»Asztali dísz
  - »»Étkezési teríték
- »Főző-, sütőedény

Szabadidő (B, C pavilon)

- »Játék
- »Hobbi
- »Egészséges életmód
  - »»Sportszer
  - »»Szabadidőcikk
  - »»Szolárium
  - »»Táplálékkiegészítő
- »Hangszer és házi stúdió
- »Fotótechnika

Szórakoztatóelektronika (F pavilon)

- »Intersound

Művészeti és kulturális termék (A, C pavilon)

- »Kézműves termék
- »Festmény, kép, képerket
- »Iparművészeti termék
- »Könyv, kiadvány

Dívat – stílus (C pavilon)

- »Ruházat
- »Cipő
- »Kiegészítő
- »Ékszer
- »Kozmetikum

Lakossági szolgáltatás (A, 16 pavilon)

- »Víz- és energiagazdálkodás
- »Banki tevékenység
- »Ingatlanforgalmazás
- »Érdekképviseleti szervezet

BNV Piacér (C2 pavilon)

tástechnikai cégek részvételére ismét számítanak a szervezők. A szervezés folyamatban van, a június végéig beérkezett jelentkezések alapján az InfoMarket kiállítói területe eléri az 1000 négyzetmétert, ahol – hazánkban egyedülálló módon – 150 darab hálózatba kötött számítógépen lehet kipróbálni a legújabb játékokat.

Az I. Honfoglaló Verseny döntője

A Hungexpo Rt. és az AB-MM Kft. közös szervezésében kerül sor Magyarország első országos Honfoglaló Versenyére, amely stratégiával ötvözött internetes kivijáték. Az egész nyáron zajló előselejtezők eredményeként a kiállításon naponta több száz versenyző fog küzdeni egymás ellen a különböző műveltségi kérdésekre alapuló társasjátékban, amelynek döntőjére a zárás napján kerül sor. Az érdeklődés óriási a verseny iránt, naponta több ezren látogatják a honlapot, és játszanak az egyre népszerűbb játékkal. Az előzetes tervek alapján 100 PC-n játszhatnak a bejutott résztvevők, neves médiaszemélyiségek bevonásával, valamint értékes nyereményekért folyik majd a küzdelem 9 napon keresztül a vásárlóközpontban.

Jelentkezés és bővebb információ: www.honfoglalalo.hu

Sony PlayStation-bemutató

Magyarország legnagyobb konzolforgalmazó multicéje az idei kiállításon ismét nagyszabású bemutatót tervez. A nagy sikernek örvendő PS2-n futó játékok mellett a vásáron mutatja be legújabb, európai forgalomba került játékait is.

A kiállítók listája

az adat- és telekommunikáció, az információtechnológia és a szórakoztatóelektronika területén, a szeptember 3-ai állapot szerint.

Adat- és telekommunikáció

P-Sat Hungary Kft. – B pavilon, 10/E stand
Szarvas GSM – B pavilon, 1/H stand
Secret Control GPS Kft. – B pavilon, 2/H stand

Információtechnológia

BalaBit IT Kft. – B pavilon, 6/C stand
Color Image Kereskedelmi és Szolgáltató Bt.
– B pavilon, 2/F stand
Fővárosi Közlekedésbiztonsági Társaság (BRFK-FKBT)
– B pavilon, 2/H stand
Galaktika Net Shop Kft. – B pavilon, 4/D stand
Sony Hungária Kft. – B pavilon, 9/A stand
Hadrianus Kft. – B pavilon, 1/C1 stand
Multimédia Magyarország Kft. – B pavilon, 4/C stand
GEMS Kft. – B pavilon, 6/H stand
Zhuhai Yingke Computer Technology Co Ltd.
– B pavilon, 1/E stand
Térképtár Kft. – B pavilon, 1/G stand
DOCTUS Tanácsadó és Oktató Bt. – B pavilon, 4/D stand
Sicontact Kft. – B pavilon, 6/E stand
Incash Rendszerház Kft. – B pavilon, 6/D stand

Ügyviteli Rendszer Kft. – B pavilon, 1/A stand
Automex Multimédia Kft. – B pavilon, 9/B, 10/A stand
Arcanum Adatbázis Kft. – B pavilon, 6/F stand
AB-MM Szolgáltató Kft. – B pavilon, 5/A stand
Prakticomp Számítástechnikai Kft. – B pavilon, 3/E stand
Netdimension Hungary Kft. – B pavilon, 2/G stand
Mail Hungary Számítástechnikai Kft. – B pavilon, 2/E stand
Com-tech o.a. Kft. – B pavilon, 2/D stand

Szórakoztatóelektronika

Soltész Reklám Kft. – F pavilon, 101/C, D stand
Audiotec Fischer GmbH – F2 pavilon, KH/5 stand
Case Trade Kft. – F pavilon, 101/A stand
Globiz International Kft. – F pavilon, 102/B stand
Ground Zero GmbH – F pavilon, 102/A stand
Kácsa Audió Kft. – F2 pavilon, KH/6 stand
Megavox Kft., Clarion – F pavilon, 201/A stand
Showtechnic Hungary Kft. – F2 pavilon, KH/6B stand
Somogyi Elektronika Kft. – F pavilon, 202/B stand
Trans-automat Kft. – F pavilon, 101/B stand
Video-Part Kereskedelmi és Szolgáltató Kft. – F pavilon, 104/A stand

PC-s játékok bajnoksága

Magyarország legnagyobb játékszoftver-forgalmazó cége, az Automex Kft. a szeptemberi kiállításon szintén nagyszabású produkcióra készül. A hálózatba kötött 50 PC-n mind a profil,

mind az amatőrök kipróbálhatják képességeiket a legújabb fejlesztésű játékprogramokban.

Kapcsolódó webcímek:

www.bnv.hu

www.infomarket.hungexpo.hu

Hasznos információk

Pontos helyszín: Hungexpo Budapesti Vásárcsopont, 1101 Budapest, Albertirai út 10. (Expo tér 1.)
Időpont: 2004. szeptember 11-19. (szombattól vasárnapig).
Nyitva tartás: naponta 10-től 18, szeptember 16-án, csütörtökön 10-től 19 óráig.

Megközelítés: metróról a Örs vezér térről a vásárbejáratokig közlekedő körforgalmú Expo-járatral, a Blaha Lujza tértől a 37-es villamossal. Személygépkocsival a belváros felől, a Kerepesi útról. (A MÁV 50%-os kedvezményt biztosít a rendezvényre utazó látogatóknak!)

Bejáratok: I., II., III. kapu. SMS-játék jegyvétel: I. kapu.

Napi belépőjegy: 850 forint, családi belépőjegy (2 felnőtt + 2 gyerek): 1700 forint, kedvezményes belépőjegy (diákok, katonák, nyugdíjasok): 600 forint, délutáni jegy (hétköznapokon 16 órádtól): 400 forint. 70 év felett a belépés ingyenes.

A katalógus ára: 1100 forint.

Parkolás: a napi parkoló 600 forint, az óradíjas parkoló 2 forint/perc.

Maximalizált haszon

Partnercentrikus internetes kereskedelmi rendszer

A NetDimension Hungary Kft. az InfoMarket információtechnológiai és telekommunikációs vásár B pavilonjának 2/G standján mutatja be az érdeklődők számára [IBIS] elnevezésű, internet alapú rendeléskereskedelmi rendszerét.

A 2003-ban alakult NetDimension standjára érdemes ellátogatni, mert az [IBIS] rendszer megoldást kínálhat számos vállalat kereskedelmének egyszerű és átlátható elektronikus nyilvántartására.

A cég honlapja szerint „az [IBIS] rendszer nem egyszerűen webáruház vagy e-shop, annál sokkal több”. A rendszer használatával átláthatóbbá válhat a vállalatok rendelési folyamata, mivel partnerenként és termékenként egyedi árat lehet kialakítani. Így a felhasználók tetszőleges számú árkategória kialakításával és azok partnerekhez történő hozzárendelésével mindig azon az áron értékesíthetnek, amelyben megállapodtak.

Az internet elterjedésével a kereskedők többségében felébred az igény egy elosztott, üzleti céljait kiszolgáló képes alkalmazás elkészítésére. Azonban az ilyen rendszerek egyedi fejlesztése nagyon sokba kerül, így a cégek rendszerint nem tudják finanszírozni ezt a megoldást. Az ő számukra jelent kiutat az [IBIS], amely megfizethető havi szolgáltatási díj ellenében vehető igénybe, s amely révén azok a vállalkozások, amelyek folyamatos üzleti kapcsolatban állnak állandó partneri körükkel, egyedi ár meghatározás alapján, internetes úton bonyolíthatják le, illetve tarthatják nyilván rendeléseiket és azok visszagazdálkodását. Az átlátható, könnyű, gyors és hatékony alkalmazás révén az üzleti folyamatok költségtakarékosab-

Kapcsolódó webcím: www.netdimension.hu

bá és egyszerűbbé válnak. S mindez havi szolgáltatási díj fejében, elkerülve az egyszeri nagy beruházás és a folyamatos üzemeltetés, fejlesztés további kiadásait.

Extended Prim Publishing System

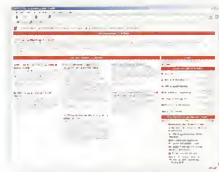
teljes publikációs és portálrendszer

A Prim Online által újonnan kifejlesztett publikációs rendszer lehetőséget kínál minden jelenlegi és jövőbeni portáltulajdonos számára, hogy egyszerűen, dinamikusan és költséghatékonyan elkészítse portálját.

A Prim Online ASP szolgáltatásának köszönhetően Önnek nincs szüksége saját szerverre és mentesül a járulékos költségektől is (hosting, szakembergárda, felügyelet, adatmentés).

- Többszintű kulcsszavazó rendszer a korábbi tartalom összekapcsolására
- WYSIWYG (What You See Is What You Get) vizuális szövegszerkesztő rendszer a tartalomfelvitelhez
- A cikkekhez különböző dokumentumok (PowerPoint prezentációk, Word dokumentumok, Excel táblázatok, hang- és képfájlományok, stb.) csatolásának lehetősége
- Tetszőleges szintű jogosultsági rendszer, mind az adminisztrációs, mind a publikus felületen
- Fórum, levelezőlista, szavazás és egyéb portálkiegészítő szolgáltatások

Az XPPS rendszer lehetőséget kínál a kikötő felületének gyors és egyszerű megváltoztatására, egy „fogd és vidd” módszerrel működő felületszerkesztőn keresztül. Így nincs szükség állandó webmester alkalmazására. Indíthat microsite-okat egymást átfedő, vagy különálló tartalommal.

A rendszer támogatja többnyelvű oldalakat, cikkek létrehozását ugyanazon felületen.

Amennyiben felkeltettük érdeklődését, kérjük forduljon hozzánk bizalommal:
 Adverticum Rt. 1118 Budapest, Ugron Gábor utca 35. * Telefon: +36(1) 248-3230
 Fax: +36(1) 248-3250 * <http://www.prim.hu/> * e-mail: prim@prim.hu

A fehér méreg

Attól tartok, hogy egy-két olvasónknak megint égne fog állni a haja a cikk végére, másnak meg esetleg megkeseredik az az édes tej a szájában, de kipucoltam a levelesládámat, és 200 megabájt áll rendelkezésükre azoknak, akik egyet nem értesüknék szeretnének hangot adni. Persze a múltkori tapasztalatokból okulva a „köcsögre”, a „barom-agyúra” és más gyakoribb megszólításokra már szűröm a leveleimet. Akik olyasmiket akarnak majd írni, hogy „ügyis bajban van a magyar tejipar, még csak ez a süketelés hiányzott”, azoknak ezúton üzenem, hogy a tudományos igazságot nem lehet teje fojtani.

SZENDI GÁBOR

 Az emberek fejében sok kedves emlék él a vasárnapi habos kakaóról, a tejeskávéba lógatott kifiről, a nagymama madártejéről, amelyen jéghegyként úszkáltak a tojásfehérje-galuskák. Emlekszem, ahogy Ibolya tehén befordult az utcánkba, kitártuk neki a kaput, és beballagott az istállóba a helyére. Emlekszem a frissen fejt, meleg, habos tej varázsára, amit a nagymamám öntött a bögrémbe. Nemzedékek nőttek fel úgy, hogy a tej: élet, erő, egészség. Tejet minden gyermeknek! – hirdetik a politikai programok, az anyukák agyába döngölöggel verik bele, hogy gyerekek nem fognak felnőni, csontjaik csenevész pálcikák maradnak, fogaik szétmállnak az első harapástól, ha nem kapnak elég tejet. Orvos, védőnő, diétás magazin és egyáltalán mindenki úgy gondolja, hogy a legjobb, amit tehetünk önmagunkkal és gyermekeinkkel, ha vedeljük a tejet.

Kicsit más hangot üt meg *Jane Heimlich* a Tej: halálos méreg című könyv előszavában: „Talán nem kívánja meghallani, de amit egész életében mondtak Önnek a tejről, az nyilvánvaló hazugság. Az Ön pohár teje, még az alacsony zsírtartalmú is, tocsog a zsírban (amely megegyezik három szelet szalonna zsírtartalmával), a koleszterinben, az antibiotikumokban, a baktériumokban és a legkevésbé gusztusos összetevőben, a gennyben.” Indításnak hatásos, de vajon *Jane Heimlich* és a könyv írója, *Robert Cohen* megőrült? Vagy mi estünk áldozatul egy hiedelemnek, a tejlobbi meg röhög a markába?

Ez az, aminek most utánajárunk.

A gyermek és a tej

Kezdjük az elején, már csak azért is, hogy még időben kitéphessük gyermekünk szájából a cumisüveget, és ha hánytatni még nem is kell, erősen fontolóra vegyük, adjunk-e neki tejet, és ha igen, milyen formában.

Gyermekek tejből készült cicabajusszal. Nagyon cuki reklám, egyenest az anyukák szívébe markol, de közben az a gyermek esetleg máris alattomos kör áldozata.

Hol volt, hol nem volt, élt egyszer három japán kutató, aki újszülött kismajmokat nevelt fel tejporból készült tápszerrel (1). Éz a három japcsi gonosz volt, vagy csak kíváncsi, nem tudjuk, de

a tápszerben lecsökkentette a fehérjetartalmat, és megnövelte a tejcukor mennyiségét, s ettől a kismajmok később az emberi autizmus vonásait kezdték mutatni, nevezetesen játék és szociális élet helyett sztereotip mozgásokat végeztek, félelmet és agresszivitást mutattak normál helyzetekben is, fejüket ütogették, stb. Ők voltak az Eödeber majomváltozatai, csak értük nem jött el *Tom Cruise*, hogy visszahódítsa számukra az életet. A kutatók néhány kismajom boldogtalansága árán írhattak egy cikket, hogy a fehérjehiányos táplálkozás fejlődési visszamaradottságot okoz. Igaz, elég lett volna Afrikába elutazni, de a tudomány már csak ilyen, kellenek az áldozatok.

A későbbiek során azonban más kutatók arra kezdtek gyanakodni, hogy talán nem egyszerűen a fehérjehiány, hanem a tejcukortöbblet lehet a probléma. Kiderült, hogy az emberi bélrendszerben két tejvadász baktériumtörzs tanyázik, az egyik jóindulatúan lebontja a tejcukrot, a másik viszont ammóniát termel, ami egyrészt kellemetlen puffadást, másrészt a vérbe kerülve súlyos idegrendszeri károsodást okoz. Az ammóniamegérzéses szutyomban is előállhat, a szülők csak azt veszik észre, hogy gyermekük „bambán elvarázsol”, majd bizonyos mozgásokat ismételtel, kezzeivel furcsa, lebegő mozgásokat végez, késve tanul meg beszélni, vagy éppen visszaesik a fejlődés korábbi szakaszára, netán izomgörcsök jelennek meg nála, stb.

Egy kutatócsoport gyermekek székletmintáján keresztül mutatta ki, hogy bizony az autista gyermekek szervezetében a gonosz ammóniatermelő baktériumok vannak túlsúlyban. Antibiotikummal sebtiben elpusztították a káros törzset, és a gyerekek fantasztikus javulást mutattak. Végül olyan ételeket adtak nekik, amelyekben a jó baktériumok tanyáztak, és ezek megakadályozták az autizmus visszatértét (1).

Na de honnan ez az isten csapása, amely a gyanútlan szülőket éri? A főbűnös lehet a szoptatás hiánya, az anyatej ugyanis kialakítja azt a bélflórát, amelyben a jó baktériumok szaporodnak el. A másik az olyan antibiotikum-kezelés, amelynek mellékhatásaként elpusztulnak a jó baktériumok, és elszaporodnak a gonoszak. A harmadik bűnös a pasztörizált tej.

Az ember nemcsak állatot öl, de még a tejet is pasztörizálja. A pasztörizált tejben olyan fehérjék keletkeznek, amelyek az ember, pláne a csecsemő számára nem emészthetők. A fenti vizsgálódá-

sok során az is kiderült, hogy ammónia csak akkor jön létre, ha a tejfehérje és a tejcukor természetes aránya megbomlik. A japán kutatók kísérletükben akaratlanul is ezt idézték elő. Mármost ha a pasztörizált tejfehérje nem annyira emészthető, máris megbomlott a kényes egyensúly, a keletkező ammóniát nem ellensúlyozza a felszívódó tejfehérje (a részletekbe való belemerüléshez tessék elvégezni a biokémia szakot). És mindez láthatatlanul, alattomosan meggyébe, s közben védőnőni, doktorbácsi a hivatalos tananyag alapján melegen is, hidegen is ajánlja a tejet és a tejes tápszereket.

A gyermek és a cukorbetegség

Régóta gyanítják, és egyre több vizsgálat igazolja, hogy a gyermekkori inzulinfüggő cukorbetegséget részben a tehéntej fogyasztása okozhatja. Egy vizsgálatban azok a csecsemők, akik életük első nyolc napjában fogyasztottak tehéntejet, életük későbbi szakaszában kétszeres eséllyel váltak cukorbetegg, mint azok, akik nem (2).

Sok kutató azonban kétségbe vonta ezeket az eredményeket, talán azért, mert a papájuknak tejgazdasága volt, vagy mert részvényesek voltak egy joghurtüzemben, esetleg pusztán tudományos köztudóból csípte a szemüket a dolog. Ők azt mondták, hogy utólag mindenki úgy emlékszik, ahogy akar. Válaszként finn kutatók cukorbeteg anyák 173 csecsemőjének táplálását követték születésüktől kezdve. Az egyik csoportban a csecsemők tejpót is tartalmazó tápszert kaptak, a másikban csak olyat fogyasztottak táplálékkiegészítésként, amelyben lebontott tejfehérje volt. Kétéves korára a 89 tejporos gyerekből 10-ben (11%) kifejlődtek azok a immunellenanyagok, amelyek megtámadják a hasnyálmirigyet, és cukorbetegséghez vezetnek, míg a másik csoportban nyolcvanegyből csak 3 gyermek (3%) szervezetében termelődött ilyen anyag (3). Egy másik vizsgálatban azok, akiknek cukorbeteg testvérük volt, ötször valószínűbben lettek maguk is cukorbetegek, ha rendszeresen tejet ittak, mint hasonló társaik tejfogyasztás nélkül (4). Erre persze mondhatjuk, hogy a cukorbeteg szülő gyermeke ne igyon tejet. Csakhogy Puerto Ricóban az anyák mindössze 5%-a szoptatja gyermekét, s a csecsemők anyatej helyett bébitápszert kapnak. Kubában pedig minden anya szoptatja gyermekét, különben az éhen halna. A következmény: Puerto Ricóban tízszer gyakoribb a gyermekkori (juvenilis) cukorbetegség (2). A finnek egyébként azért annyira érdekelték a gyermekkori cukorbetegség kutatásában, mert náluk a leggyakoribb ez a rendellenesség, és kiugróan sok tejet fogyasztanak!

A tej és a rák

Dr. T. Colin Campbell jó példája annak, hogyan lehet valaki elfoglaltan tudós tejjűgyben, dacára annak, hogy tejfarmon nőtt fel. Ifjúkorában vedelte a tejet, s később ifjú tudósként maga is részt vett a tej népszerűsítésében. 1965-ben a Fülöp-szigeteken az USA

segélyprogramjának kutatójaként ügyködött. Ekkoriban a Fülöp-szigeteken sok gyermek halt meg májrákban, amit kezdetben az alultápláltsággal hoztak kapcsolatba. Campbell utánajárt a dolognak, és legnagyobb meglepetésére a májrák éppen azon gyerekek körében számított kiugróan magasnak, akik jól tápláltak voltak, és részesültek az USA-ból szállított tejporadományokból (5). Campbell sehogy sem tudta ezt összeegyeztetni saját „tejes” múltjával és azzal, hogy akkoriban milyen pozitívan látta a táplálkozástudomány a tejet. Azután 1968-ban megjelent egy

tudományos közlemény, amely patkányoknál kimutatta, hogy a tejfehérje májrákot okozhat. A következő harminc évben dr. Campbell számtalan kísérletet végzett ez ügyben. Patkányoknál májrák előtti állapotot alakított ki, s a későbbiekben akkor alakult ki náluk a daganat, ha tejfehérjét kaptak. Amikor a tejfehérje a normál táplálékban elérte a 10%-os arányt, a rák kifejlődése megindult. Egy átlagos amerikai étrendje 17% fehérjét tartalmaz, s ha ez döntően tej, sajt, túró, akkor van miért izgulni. Dr. Campbell arra is rámutatott, hogy Ázsiában, ahol gyakorlatilag nem fogyasztanak tejet, a mellrák ötször ritkább, mint az USA-ban. Európában a legtöbb tejet fogyasztó Skandináviában és Hollandiában a leggyakoribb a mellrák. Hasonló a helyzet a prosztatadaganattal, amely szintén szoros kapcsolatot mutat a tejfogyasztással. Amerikában tízszer annyian halnak meg prosztatarákban, mint Ázsiában, ahol kevés tejet isznak (5). Jó kérdés persze, hogy miért okoz a tej mell- és prosztatarákot? A tehéntejben egy sejtosztódást serkentő hormon található, hogy a boci gyorsan fejlődjön. Ez a hormon azonos az emberben termelődő hasonló hormonnal, és a rákos, elfajuló szövetek igen szeretik őt. Egy pohár tej megduplázhajtja a szervezetben keringő, osztódást serkentő hormon szintjét. A pasztörizálás során ez a hormon nem károsodik, és az emésztés során egy része felszívódik. De a tejtől függetlenül is kulcsszerepet játszik a prosztata-

és a mellrák kialakulásában (6.). A 40 és 50 év közötti nők körében 1%-ra tehető a diagnosztizált mellrák, de körülbelül 40%-nál vannak „ugrásra kész” elfajult sejtek. A mellszövet különösen hajlamos a káros burjánzásra, és így a sok tejet fogyasztó nők fokozott mellrákkockázatnak vannak kitéve (7.).

A tej és a rák közötti másik kapocs, hogy az ember rovarirtószereket (DDT, dioxin, atrazin) használ a mezőgazdaságban, amelyeket a tehén a szénával együtt elfogyaszt, és így a tejzsírral választja ki. A tej elfogyasztása után ezek a zsírral oldódó, genetikai károsodást okozó, alig bomló mérgek az emberi

zsírszövetekben, így pl. a mellben halmozódnak fel. Mellrákos nőknél a rovarirtószerek maradványainak többszörösét mutatták ki mind a mellszövetben, mind a vérben. Ezek a mérgek nem csupán sejtelfajulást okoznak, hanem a mellszövet burjánzását serkentő női nemi hormonok hatását utánozzák (8.). Mi több, egy 14 000 fős vizsgálatban azt is kimutatták, hogy a rovarirtók az anyatejjel a csecsemőkbe is átkerülnek (9.).

Volt egy kis botrány, amikor kutatók Amerika egyik legkedveltebb jégkrémében, a Ben & Jerry's Ice Creamben a megengedett dioxin tizedszeresét találták (10.). A jégkrémgyárosok nyilván nem szándékosan sűrítik a dioxintartalmat, úgyhogy ez csak egy példája annak, mit eszünk-iszunk meg a tejtermékekkel.

És még egy rossz hír. A tehének jó része egy bizonyos leukémia-vírussal van megfertőzve. A tejfeldolgozóknak a sokféle helyről begyűjtött tejet összeöntik, úgyhogy a tej garantáltan fertőzött lesz, még ha volna is egy-két steril gazdaság. A pasztörizálás ezt a vírust nem pusztítja el (11.). Egy 1990-ben megjelent 11 éves követéses vizsgálat kimutatta, hogy akik rendszeresen isznak tejet, azok 3-4-szer gyakrabban betegszenek meg leukémiában (12.). A leukémia gyakoribb a tejjel foglalkozók körében, és gyakorisága az USA tejtermelő államaiban a tejelő tehének számával mutat összefüggést.

A csontok és a tej

A tévéreklámok alapján sok naiv ember azt gondolná, hogy a csontok tulajdonképpen tejből és joghurtból állnak össze. Bűnt követ el az az anya, sugallja a reklám, aki gyermekét nem eteti ezzel vagy azzal a joghurttal. Az idősebb generációt is riogatják: a csonttrikulás ma már népbetegség, s aki nem iszik elég tejet, az bizony tolokocsiban végzi.

Sajnálom, hogy nekem kell a rossz hírt közölnöm, de a helyzet az, hogy mindennek pontosan az ellenkezője tűnik igaznak.

Dr. McDougall szerint „a mítoszt, hogy a csonttrikulást a kalciumhiány okozza, arra találták ki, hogy a tejtermékeket el lehetne adni. A legtöbb kalciumot az amerikai nők fogyasztják, és ökszenvednek a leginkább a csonttrikulástól” (13.).

2000-ben jelent meg egy vizsgálat, amely a tejtermékeken keresztül kalciumfogyasztás és a fiatalok csontépülés kapcsolatát vizsgálta. A kutatók számára is meglepő volt, hogy a vizsgált 12 és 16 év közötti lányoknál 18 éves korukra a csontsűrűség nem mutatott összefüggést a korábbi kalciumfogyasztással, viszont szoros kapcsolatot lehetett megfigyelni a naponta végzett sportolással (14.).

Egy nagy amerikai felmérés során 12 éven át vizsgálták 78 000 nő táplálkozási szokásait. Aki a legtöbb tejterméket és követke-

zéképpen a legtöbb kalciumot fogyasztották, azok között kétszer gyakoribb volt a csípőcsonttörés. Észak-Amerikában és Észak-Európában, ahol kétszer-háromszor annyi kalciumot fogyasztanak az emberek tejtermékeken keresztül, kétszer-háromszor gyakoribbak a csonttrikulásos törések. Amerikában 50 év felett minden második nő és minden nyolcadik férfi csonttrikulásos törést szenved el, miközben ott a legmagasabb a kalciumbevitel. Ezzel szemben Kínában, ahol alig fogyasztanak tejtermékeket, a csonttrikulásos törések száma csupán az amerikai átlag ötöde.

Az amerikai Nemzeti Tejtanács finanszírozott egy vizsgálatot, amelyben klimaxon átesett nők egy csoportja két éven át naponta megivott három pohár tejet. A vizsgálat végeztével összehasonlították őket azokkal a nőkel, akik ez idő alatt nem ittak tejet. A Nemzeti Tejtanács felhívta a tervével, hogy az eredményeket szórólapon terjeszse a fogyasztók között, ugyanis kiderült, hogy a tejivők két év alatt kétszer annyi csonttömeget veszítettek, mint a tejet nem ivók (13).

A csontok a mozgástól erősödnek és vastagszanak. Tudjuk jól, hogy az úrhajósok egyik nagy problémája a csonttritkulás, ami a súlytalanság és a mozgáshiány miatt alakul ki náluk.

A csonttritkulás azért fokozott a sok tejterméket fogyasztóknál, mert a túlzott fehérjefogyasztás kioldja a kalciumot a csontokból (13). Ez általában is igaz az állati fehérjékre. Egy vizsgálatban az állati fehérjét fogyasztó nők körében majdnem négyszer gyakoribb volt a csonttörés, mint a vegetáriánusok között (13).

Tej és szívbetegség

A civilizált világban az emberek leggyakrabban az érelmeszesedés következményeibe és a szívinfarktusba halnak bele. Számos vizsgálat igazolta, hogy az erek érelmeszesedése és az infarktus szoros kapcsolatot mutat a tej- és tejtermékfogyasztással. A tejben egy csomó koleszterin és zsír van. Ennek hatását nem kell ragozni a koleszterinszint-csökkentő gyógyszerek korában. Egy 17 országra kiterjedő vizsgálat a koleszterinszintből adódó és a szívrendszeri eredetű halálozás szoros kapcsolatát mutatta ki a tejfogyasztással. Emellett a túl sok kalcium is felelős. A tej telet van kalciummal, amely kiválik az erek falán, és ez okozza az érfalak vastagodását és merevedését. Több vizsgálat megerősítette, hogy a tejcukor szintén komoly kockázatot jelent. Egy 1998-as tanulmány szerint a zsírmentes tej fogyasztásának mértéke mutatta a legszorosabb statisztikai kapcsolatot a szívkorozóér-érelmeszesedéssel. Ennek kulcsa a tejben lévő tejcukor, amelynek hatására fokozódik a kalciumfelszívódás és az erek falán való lerakódás (15). Egy 1994-es, több vizsgálatot elemző összefoglalóban dr. Segall a tejcukorfogyasztás és a szívbetegség között fedezte fel a legszorosabb kapcsolatot. Azokon a vidékeken, ahol a tejfogyasztás nagyon csekély, vagy jellemző a tejcukor-intolerancia, a szívbetegség jóval ritkább jelenség (16).

A tej és az ember

A tej a csecsemőkoron túl természetellenes táplálék, mondja Dr. Campbell (5). A gyermek bélrendszerében a korai időkben még létezik a tejcukorlebonát baktériumflóra, hiszen az anyatej is tartalmaz tejcukrot. A későbbi években azonban eltűnik, legalábbis így van ez az Ázsia, Afrika, Dél-Amerika és Dél-Európa legnagyobb részén élő embereknél. Az észak-európaiak egy genetikai mutáció miatt képesek felnőtt korban is lebontani a tejcukrot, azonban ez nem jelenti azt, hogy a tej egészséges. Az amerikai fehér ember valójában európai ember, ezért képes tejet inni. Az

észak-amerikai színes bőrű lakosság többségének bélrendszere azonban nem tud megbirkózni a tejcukorral (5).

Egy másik megfontolandó szempont, hogy minden emlős a maga kicsinye számára optimális tejet termel. Az ember csak azért választotta a tehenet, mert jámbor állat, és sok tejet ad. A tehéntej azonban egészen más összetételű, mint az emberi tej. 3-4-szer több fehérjét, 5-7-szer több ásványi anyagot tartalmaz, viszont hiányoznak belőle alapvető zsírsavak, amelyek az agy fejlődéséhez is szükségesek (9.).

A tehéntejbe minden átmegy, amit az állat kap. A teheneket gyakran kezelik növekedési hormonokkal, hogy több tejet adjanak, és gyakran kapnak antibiotikumot különféle betegségek és töggygyulladás ellen. *Murphy* törvényei szerint ezek akkor is benne lesznek a tejben, ha nem volna szabad benne lenniük. A tehén kedves állat, nem rajta múlik, mit választ ki a tejébe, hanem azon, hogy mit tesznek elébe.

A tejfogyasztás a fentiekben túl szoros kapcsolatot mutat az allergiával, egyes bélrendszeri problémákkal, fertőzésekkel (9.). Felteszem, ha ez Amerikában probléma, még inkább gond nálunk! De legyen valami jó hír is a végére a tejfogyasztók számára: az Amerikai Mezőgazdasági Minisztérium megtiltotta, hogy olyan tejet forgalmazzanak, amely literenként 750 millió gennysejtnél többet tartalmaz. A tiltásnak meg is lett az eredménye, mostanság az amerikai tej átlagosan 300 millió gennysejtet tartalmaz literenként. Számítások szerint ez arra utal, hogy a tehenek kb. harmada aktuálisan mindig fertőzött, következésképpen antibiotikummal kezelik, és ez természetesen a tejbe is belekerül. De ez végsősoron jó, mi lenne, ha még nem is kezelnék őket (17)? A hazai gennyanyagot nem ismerem, de reméljük, mi is egyre kevesebb gennyet iszunk meg a tejünkkel. Elvégre ha meg akarunk felelni az EU-szabványoknak, igyekeznünk kell.

Kapcsolódó webcímek:

1. www.mercola.com/2004/jun/26/autism_malnutrition.htm
2. www.mercola.com/1997/archive/cows_milk.htm
3. www.mercola.com/1999/archive/dairy_and_diabetes.htm
4. www.mercola.com/2000/june/17/milk_diabetes.htm
5. www.mercola.com/2000/jul/30/milk.htm
6. www.notmilk.com/torre.html
7. www.notmilk.com/deb/062198.html
8. www.fwhc.org/health/xeno.htm
9. www.mercola.com/1999/archive/dont_get_milk.htm
10. www.junkscience.com/nov99/benjerly.htm
11. www.tx3.net/~rf/milk.htm
12. www.notmilk.com/leukemia.html
13. www.notmilk.com/calbones.html
14. www.mercola.com/2000/jul/9/exercise_bone_density.htm
15. www.notmilk.com/h.html
16. www.ncbi.nlm.nih.gov/entrez/query.fcgi?cmd=Retrieve&db=PubMed&list_uids=7814174&dopt=Abstract
17. www.notmilk.com/pusmilk.html

Behálózva:

Dr. Horváth András csillagász-űrkutató,

a TIT Budapesti Planetárium igazgatója

Gyökeresen megváltoztatta dr. Horváth András életét a világháló. A kutató 1981 óta a TIT Budapesti Planetárium igazgatója, emellett a Magyar Űrkutatói Tanács tagja, valamint a Magyar Asztronautikai Társaság alelnöke és az MTA Csillagászati Kutatóintézetének főmunkatársa, sőt még az Aeromagazin folyóirat szerkesztőjeként is dolgozik, miközben cikkei jelennek meg az Élet és Tudományban. Az internettel munkája révén, a planetárium számítógépesítések kerültek kapcsolatba, s nem sokkal később, 1997 őszén elkészült az intézmény honlapja is. Naponta több órát tölt a hálózaton, de csak a munkahelyéről jelentkezik be, mert, mint mondja, „néha aludni is kell”.

SIGMOND ÁRPÁD – SZALAY DÁNIEL

– Népszerű-e manapság a TIT Budapesti Planetárium?

– A Planetáriumot az elmúlt negyedszázadban szerencsére két réteg is megismerte. Egyrészt a pedagógusok, akik rájöttek, hogy nem kell nekik az órán csillagászatot tanítani, mert sokkal praktikusabb, ha eljönnek ide, megnézik speciális műsorainkat, és így a gyerekekben is jobban megmaradnak az ismeretek. Főleg tavasszal és ősszel van a csúcsidezők, amikor tanulmányi kirándulások keretében vidékről sokan keresnek fel bennünket. Látogatóink zöme a tanulóifjúságból kerül ki, és ez azért nagyon jó, mert a csillagászatra kevés idő marad az iskolában, az űrkutatásra meg végképp semmi, és a planetáriumban a gyerekek látványos, élményszámba menő, ám szakszerű előadás keretében kapják meg az információkat. Egy tanórán nem lehet bemutatni a csillagos égboltot úgy, ahogy az kinéz, ellenben itt,

a planetárium kupolájában minden pontosan olyan, mint a valóságban. Azokat a jelenségeket is be lehet mutatni, amelyekről máskülönben csak beszélni lehetne, például hogy mi is volt a betlehemi csillag. Szupernova, üstökös vagy különleges bolygóegyüttállás? Az ehhez hasonló dolgokat nagyon szépen lehet szemléltetni. Nagy videoprojektorunkkal animációkat is be lehet mutatni, például hogy közeledünk valamelyik bolygóhoz, egy égitest forog, vagy például leszállunk a Marsra.

– Nem jelent-e egyfajta konkurenciát az internet? Például azok az érdeklődők, akik korábban egy-egy csillagászati előadáson tájékozódtak a Holdról, a Plútóról vagy a többi bolygóról, most ugyanezt a világhálónak köszönhetően otthonról is megtehetik. Nemrégiben a Mars-járó által küldött képeket is azonnal megnézhettük a NASA honlapján, anélkül,

hogy jegyet kellett volna váltanunk. Olvasmányos, multimédiás oldalak tucatjai érhetők el a neten.

– Az internetről ebben az értelemben csak jót tudok mondani, ugyanis szerencsére népszerűbbé tette a témát, és egyáltalán nem vette el a látogatóinkat. Sőt! Tulajdonképpen a hálón található csillagászati információk ma nagyon sok emberben – elsősorban a gyerekekben – felkeltik az érdeklődést. Ők pedig így kedvet kapnak egy planetáriumi látogatáshoz, mert itt az előadást követően odamehetnek a szakemberhez, és megkérdezhetik azokról a dolgokról, amelyeket az interneten láttak, és esetleg nem értettek meg teljes egészében. Lehet konzultálni, a körfolyosón szép színes képek láthatók, és most például még két Mars-járónk is van: egy picike és egy 1:10-es méretarányú. Tehát az internet inkább segíti a tevékenységünket, a planetárium pedig továbbra is fontos szerepet tölt be.

– Mennyire tud naprakész maradni a planetárium? Mennyire gyorsan építik be az előadásokba az internetről származó információkat?

– Igyekszünk teljesen naprakészek lenni. Például a Leszállás a Marsra című műsorban előbb „Mars körüli pályára állunk”, s megvizsgáljuk, hogy mit lehet onnan látni, utána pedig szimulált leszállást hajtunk végre. A biztos, hiteles információkat tehát mindig beépítjük.

– Ezenkívül hogyan segíti az internet a planetáriumi dolgozók életét?

– Egyrészt úgy, hogy sok információhoz jutunk hozzá általa, másrészt mi is hírt tudunk adni magunkról a honlapunkon (www.planetarium.hu), ahol a műsorrendet, új műsoraink tartalmát és egyéb tudnivalókat lehet elérni, s pél-

dául egy űrkutatási linkgyűjteményt is találunk a látogatók. Jövőre szeretnénk a mostani, immáron hét éve üzemelő oldalunkat teljesen felújítani, és új szolgáltatásokat is indítani.

– Esetleg előadásait teljes egészében felkerülnek majd a világhálóra?

– Ez többek között munkaerő kérdése, aminek sajnos híján vagyunk. A nyolcvanas években még 36-an voltunk

a szöveget, vagy animációkat elhelyezni, de ez viszonylag nagy munka, amire jelen pillanatban nincs kapacitásunk.

– Személy szerint Ön hogyan tudott hozzájutni a világ tudományos híreihez, mielőtt kapcsolatba került volna az informatikával?

– Elsősorban külföldi folyóiratokból tájékozódtam, tehát ilyen értelemben az internet számomra alapvető változást hozott, hiszen korábban jelentős – legkevesebb egy-két hónapos – késéssel juthattam hozzá az információkhoz. Persze azért még most is járnak hozzánk a nyugati és orosz folyóiratok, de az elsődleges információforrás ma már a világháló. Az internet magyarországi megjelenésekor azonnal elkezdtem érdeklődni iránta, és mostanra nélkülözhetetlen eszköz lett számomra. A segítségével nagyon gyorsan lehet információkat szerezni, és azok forrásai ellenőrizhetők.

Ma már az eseményekkel egy időben tájékozódhatok, például a NASA (National Aeronautics and Space Administration) TV és az ESA (European Space Agency) TV közvetíti a startokat. Az ember tudja, hogy egy vagy két nappal elhalasztották az indítást, és van egy-két nagyon jó csillagászati internetes újság is. A space.com a világ egyik legnagyobb űrkutatási, űrhajózási honlapja, ahol naponta 10-15 információs anyag jelenik meg. Elég megnézni, és máris tudjuk, mi történt. A közelmúltban például találtam egy orosz űrkutatási honlapot, ahol mindig frissek az adatok, és így most már nemcsak a nyugati világ űrinformációihoz jutok hozzá, hanem az orosz eredményekhez, adatokhoz is. Ez azért fontos, mert bizonyos területeken Oroszország – a Szovjetunió hagyományaiból kifolyólag – még mindig az élen áll. A személyszállító űrhajózásban most az oroszok az „ászok”, hiszen az amerikai űrrepülőgép-rendszer még nem javították ki, tehát például a nemzetközi űrállomás üzemeltetése az oroszokon áll vagy bukik. Orosz űrhajók viszik föl a két- vagy háromfőnyi legénységet, és orosz teherűrhajók-

a planetáriumban, ma pedig szűkös anyagi helyzetünk miatt már csak 14-en, tehát arra nemigen van emberünk, hogy még az előadásokat is feltegyük az internetre. Ugyan adott a lehetőség, hogy a műsorok szövegeknyvét megjelentessük, de az nem olyan, mintha eljőnnének a látogatók, és beülnének a kupola alá. Lehetne képekkel illusztrálni

kal lehet az űrállomást utánpótlási anyagokkal ellátni. Ha ez nem lett volna, akkor a nemzetközi űrállomás a Columbia űrrepülőgép balesete után valószínűleg leállt volna, mert az amerikaiaknak nem volt más űrszállító eszközük. 2003-ban elindult egy magyar űrkutatási honlap is, az Űrvilág (www.urvilag.hu). Egy szűk szakmai gárda készíti, és naponta két-három úrhír kerül fel rá, tehát magyar nyelven is jól lehet tájékozódni. A NASA és az ESA egyaránt tudja, hogy a vizualitás nagyon fontos információforrás, ezért sok képet tesznek fel oldalaira.

– Mit gondol, ezek a képek mennyivel később kerülnek föl a honlapokra? Van-e késleltetés?

– A Spirit és az Opportunity esetében a legfontosabb vizuális információkat, például a nyers képeket – ami elég látványos – azonnal fölrajkják. Néha egyik napról a másikra kitesznek tíz-húsz képet is, majd azokat négy-öt nap múlva kommentálják a szakértők. De ha valaki ezt folyamatosan akarja követni, amint én is teszem, akkor napról napra figyelemmel kell kísérnie az új információkat. Ugyanakkor a Mars Global Surveyor Mars-szonda – amelynek a hivatalos programja már befejeződött, és most a második hosszabbításnál tart – képeit

csak körülbelül egyéves késéssel rakják föl az internetre.

– Az információszerzésen kívül mire használja még ezt a kommunikációs eszközt?

– A kapcsolattartáshoz és a tudományos kutatáshoz ma már ugyancsak nélkülözhetetlen. Magyarországi és külföldi együttműködő partnereinkkel

szinte minden esetben e-mailben osztjuk meg a friss információkat. Amerikában már szinte kizárólag elektronikus levelezést használva dolgoznak együtt a nagy csoportok. Mi is kipróbáltuk Magyarországon és Európában, s úgy néz ki, hogy nagyon jól működik. A spanyolokkal, az ESA-val és az oroszokkal igen jó a kapcsolatunk, valamint azoknak a konferenciáknak a szervezőivel, amelyeken meg akarunk jelenni előadásokkal, posztterekkel és írásos beszámolókkal. Ezek anyaga megtalálható az interneten. A Space Calendar (www.jpl.nasa.gov/calendar) nevű naptár csillagászati, űrkutatási és konferenciaesemények időpontjait tartalmazza. Az ember kinézi az őt érdeklő rendezvényt, elmegy a konferencia honlapjára, ahol megtudhatja a határidőket, a feltételeket stb. Számunkra ez is alapvető fontosságú.

A kutatások szempontjából ma már ugyancsak nélkülözhetetlen a világháló. Létezik több tudományos elmélet, amely körül nagy vita alakult ki az interneten. Ilyenek például a Mars nagyobbik holdja, a Phobos felszíni alakzatainak eredetéről szóló elméletek. Az egyik szerint a Hold felszínén található karcolások és barázdák arra utalnak,

hogy a réteges szerkezetű égitest korábban egy nagyobb bolygó része volt. Réteges szerkezet ilyen kis égitesten magától nem alakul ki. Tehát az ősidőkben, úgy 4 milliárd évvel ezelőtt, amikor a Naprendszer létrejött, a Mars és a Jupiter között volt egy nagyobb bolygó (vagy 5-10 közepes méretű), amely a Jupiter és a Nap hatására darabokra szakadt, s kialakult a kisbolygóövezet sok tízezer kisbolygóval. Ez az elképzelés egyre inkább elfogadottá válik a szakmában. Létezik olyan teória is, mely szerint a Phobos egy eltévedt kisbolygó, amely annak idején elhaladt a Mars mellett, és a Mars képes volt rá, hogy pályára állítsa maga körül. 1976 óta foglalkozunk ezzel a kérdéssel, több konferenciára dolgoztunk ki közös anyagot a kollégákkal.

– 2001-ben publikálták a marsi életről szóló elméletüket, amelyet a sarki jégtektonon lefényképezett sötét foltokból vezettek le.

– Igen, ez a DDS-MSO (Dark Dune Spot – Mars Surface Organism) elmélet. A Mars Global Surveyor űrszonda 1999-ben készített képeket erről a jelenségről. Mivel a szonda az amerikaiaké, az információk fél évig kizárólag az ő birtokukban voltak, majd kirakták azokat a világhálóra. 2000-ben kezdtem el nézegetni az interneten a Mars Global Surveyor képeit. Az amerikaiak a bolygó északi és déli pólusa környékén, a fehér hó- és jégmezőn néhány tucat kilométeres átmérőjű sötét foltokat fedeztek föl. Rengeteg felvétel készült a foltokról, és azok 90 százaléka a bolygó déli féltekéjén a tereptől függetlenül kör alakú volt. Akkor merült fel bennem a gondolat: nem lehetséges-e, hogy valamilyen biológiai folyamatok indulnak el ott a talajon, amelyek kiváltják a kör alakú jelenséget? **Gánti Tibor és Szathmáry Főrs** biológussal azt feltételeztük, hogy léteznek olyan felszíni mikroorganizmusok a Marson, amelyek energiát hasznosítanak, amikor a Nap elkezd a havas terepet megvilágítani. A napsugárzás a szén-dioxid alapú jégben és havon átmelegíti a légkör nagyobb részét szén-

dioxid alkotja). A mikroorganizmusok először arra használnák ezt az energiát, hogy a maguk körül lévő, viszonylag vékony, vízből álló jégreteget megolvasszák. Így lesz folyékony víz, s így létrejönnek az élet alapvető feltételei, mert a talajból lehet tápanyagot szerezni. Ezek a mikroorganizmusok addig folytatnák élettevékenységüket, amíg van fölöttük egy vízből, illetve szén-dioxidból álló jégreteg. Az élettevékenység következtében elfogy felülük a szén-dioxid, és a folyamat leáll. Ekkor tűnik elő az a fe-

sége, hogy azokra két hónappal korábban be kell küldeni egy kétoldalas anyagot. Ha azt elfogadják, akkor a rendezvény előtt másfél hónappal felrakják a webre, és így az ember fel tud készülni, utána tud nézni bizonyos dolgoknak. Persze a konferenciákon mindig több képet láthatunk, több eredményről hallhatunk, mint ami az előzetes írásbeli anyagban szerepel. Azért is érdemes személyesen részt venni, mert ott az ember a legfrissebb dolgokat láthatja, hallhatja, amelyek általában fél évvel,

kete dűne, amely alattuk volt, és amelyet mi foltként láttunk. Ezt követően a mikroorganizmusok beszáradnak, és tetszhalott állapotban várják a következő évet. Óriási vitában állunk az amerikaiakkal, mert akik a fényképezőrendszert készítették a szondára, azt mondják, hogy szó sem lehet életjelenségről, csupán geofizikai, geokémiai folyamatokról. Eddig évente általában 5-10 anyagunk jelent meg ebben a témában a különféle tudományos konferenciákon és írásos beszámoló formájában.

– Említette, hogy a konferenciák anyaga megtalálható az interneten. Mikor kerülnek fel ezek az információk a hálóra?

– A Lunar and Planetary Science konferenciák (www.lpi.usra.edu) érdekes-

egy évvel később jelennek meg a szak-sajtóban.

– Segíti-e az internet a magyarok részvételét a nemzeti vagy nemzetközi űrprogramokban?

– Igen, ezen a ponton is igen komolyak a net érdemei. Amikor felmerül egy jó ötlet, a NASA és az ESA is meghirdeti a programot a weben, s összegyűjti az azzal kapcsolatos javaslatokat. Egy űrprogram végrehajtásakor először az ötleteket, majd a műszerjavaslatokat gyűjtik össze, és amikor megvan a pénz a programra, akkor lehet pályázni. Aki nyer, az méréseket vagy tudományos kutatási programot készíthet, amihez bizonyos feltételekkel megkapja a beérkező adatokat. Természetesen a hálón keresztül.

Üldözés

Mindenki kerget valakit: a bérnyilkos az áldozatát, a rendőr a bérnyilkost, egy titokzatos bosszúálló pedig az egykori háborús bűnöst. Októberben az üldözés minden formájában – autós hajszában és lélektani hadviselésben egyaránt – résznünk lehet a moziban.

 A Collateral – A halál záloga című film főhőse, Max a Los Angeles-i taxisofőrök eseménytelen életét éli, immár 12 éve: arcom jönnek és mennek a visszapillantó tükörben, helyek, sor-sok bukkannak fel, amelyek legfeljebb percekre ragadnak meg az emlékezetében. Amikor már végképp úgy érzi, hogy vele semmi érdekes nem történhet, olyan utast sikerül kifognia, aki mindent megváltoztat.

Vincent bérnyilkos: egy kábítószerkartell megbízásából érkezik Los Angelesbe, hogy eltakarítsa az útból a kompromittáló tanúkat. Az akció most érkezett el az utolsó fázisához, Vincent

nagy reménységének tartott **Jamie Foxx** remekel, Vincentet, a lassan össze csavarodó, megtört arcú bérnyilkost pedig **Tom Cruise** alakítja.

Egyszerű és elegáns

A film hivatalos honlapja (www.collateral-themovie.com) alkalmazkodik az éjszakai felvételek sötét, borongós világához. A látvány viszonylag egyszerű, ám elegáns: a háttérben

ezen az éjszakán öt hullát szándékozik maga mögött hagyni. Mivel azonban közbejön néhány előre nem látható esemény, kényszerűségből eltéríti Max taxiját, és arra kényszeríti a sofőrt, hogy az egyik gyilkosság helyszínéről a másira fuvarozza. Mivel a rendőrség és az FBI egyaránt a páros után veti magát, Max és Vincent kénytelen összefogni a túlélés érdekében, mégpedig olyan módon, amit korábban egyikük sem tudott volna elképzelni.

Az egyetlen éjszaka alatt játszódó cselekmény során két élet konfrontálódik, és omlik össze. Max, a taxisofőr szerepében a korábban főként komikusszerepekben látott, ám a jövő

a film képei váltják egymást képregényszerűen, erre az alapra kerülnek fel az egyes menüpontokhoz tartozó képek és szövegek. A tartalom nem hoz különösebb újdonságot, a szinopszis, a főszereplők és a filmkészítők életrajza, valamint a letehető fotók, klipek, előzetesek, háttérképek és képernyővédek mellett az extrákat a video-interjúrészeket jelentik, valamint az, hogy a film zenéjét bemutató oldalon nemcsak a CD megrendelésére van lehetőségünk, hanem bele is hallgathatunk az egyes számokba (ami, valljuk be, azért mégsem olyan óriási különlegesség). Az alapinformációkat még két menüpont egészíti ki: az egyik segítségével végigkövethetjük

CSIKI JUDIT

Vincent árokfutó útjának állomásait (az egyes pontokon újabb képeket és videókat nézhetünk meg), míg a másikról egy térképre visz az út, amelyen az Angyalok Városának formai viszonyait kísérhetjük figyelemmel.

Ami nem évelhet el

Vannak bűnök, amelyek nem évelnek el, akárhány év is telt el az elkövetésük óta. Ezekről szól a hónap másik filmje: Az ítélet. Pierre Bronsard (a szerepben a két Oscar-díjas klasszikust, *Michael Caine*-t köszönhetjük) Franciaország II. világháborús megszállása idején a németek oldalára állt, s sok ember élete szárad a lelkén. Azóta álnéven, kolostorokban bujkál, igyekszik megúszni a felelősségre vonást. Am egyszer csak titokzatos bosszúállók rednek a nyomába, hogy a törvény helyett igazságot szolgáltatassanak, két rendőr pedig törvényes keretek között, bíróság előtt szeretné felelősségre vonni. A nagypolitika, az emberi igazságérzet és egy titkos lovagrend csap össze, miközben a bűnös körül szorul a hurok, ám ő valahogy mégis képes kicsúszni az üldözők kezei közül...

Képek helyett adatok

A hivatalos honlapot a Serendipity Point stúdió oldaláról (www.serendipitypoint.com) továbblepve vagy közvetlenül a www.serendipitypoint.com/thestatement/frameset.asp címen érhetjük el. Az internetes megjelenés e film esetében is – mind látványával, mind pedig tartalmával – alkalmazkodik a politikai krimi szövevényes, komor történetéhez. A visszafogott design háttere egy menüpontonként változó filmkép, amelyet egyetlen kattintással a zavaró szövegek nélkül, teljes valójában is megnézhetünk. Külön menüpont szól a film forgatásának kihívásairól, arról, hogy az alkotók hogyan teremtették meg a bonyolult, feszült cselekmény képi világát. Mivel ez nyilvánvalóan nem az a mozi, amelynek képeivel ábrándos tinédzserek tapétázzák majd ki szamizmitőpüket, a tervezők nem is vésződtek sokat a letölthető anyagokkal

– a Multimedia menüpontban mindössze egyetlen filmelőzetes található. Nem maradt le viszont az a tartalom, amelyre a film cselekményének megértéséhez feltétlenül szükség van: nem hagyták figyelmen kívül például azt, hogy a II. világháborús történelem nyomán követéséhez nélkülözhetetlenek bizonyos történelmi ismeretek. Az oldal megfelelő menüpontja nemcsak a Franciaország 1940-es német megszállása után hatalomra került kollaboráns Vichy-kormányzat rövid történetét meséli el, de beszél a katolikus egyház II. világháborús szerepéről is, s az egykori háborús bűnösök ellen lefolytatott perekről is találunk adatokat. Mindent összevetve a komoly és elegáns honlapon jól összeválogatott, hasznos információk kerültek fel, amelyek tökéletesen helyettesítik a könnyedebb filmek oldalain megszokott vizuális „jutalomfalatokat”.

További filmes oldalak, kritikák:

Collateral – A halál záloga

www.tribute.ca/synopsis.asp?m_id=7767
actionadventure.about.com/od/moviereviews/a/aa080604b.htm
www.killermovies.com/reviews/collateral-review-lzj.html
www.empiremovies.com/reviews/reviews.php?id=436
aggressive-voice.com/zzz18o.html
www.netkushi.com/movies/hollywood_movie_reviews/collateral.php

Az ítélet

www.offoffoff.com/film/2003/statement.php
www.hollywoodreporter.com/thr/reviews/review_display.jsp?vnu_content_id=2028703
www.suntimes.com/ebert/ebert_reviews/2004/01/011602.html
www.thezreview.co.uk/reviews/s/statementthe.htm
www.movie-inside.de/Filme/2004/T/TheStatement/entstehung.htm (német nyelven)

Okos színesek

A Canon stratégiái úgy döntöttek, hogy megpróbálják újradefiniálni, valójában mit is jelent a nyomtatásban a színek átgondolt felhasználása. A cél egyértelmű volt: megfizethető, felügyelhető, egyszerűen használható és intelligens nyomtatási megoldás létrehozása, amely nagyon jó minőségű fekete-fehér és színes üzleti dokumentumokat produkál – de csakis akkor választja a színes nyomtatást, ha arra valóban szükség van.

 Az ötlet maga nem túl bonyolult: nagy teljesítményű, monokróm lézernyomtató a felhasználói igények szerint tervezett, ezért arányosan csökkentett színes nyomtatási képességekkel. Az új Smart Colour technológiával ellátott printerek lehetővé teszik a pénzügyi vezetők számára a nyomtatási költségek kordában tartását. A pénzügyi munkatársaknak ugyanis alapértelmezésben csak a monokróm nyomtatási költségekkel kell számolniuk, a színpompa ára „gombnyomásra”, csak a valóban színesben nyomtatott oldalak esetében jelenik meg.

Sőt a vállalat a Canon menedzsmentmegoldásának segítségével meghatározhatja, hogy mikor akarja aktiválni a színes nyomtatás lehetőségét. A színes részletek automatikus felismerésének képessége pedig nemcsak kontrollálja a színes tinta használatát, hanem a jelszóvédett hozzáférést is lehetővé teszi a nyomtatási lehetőségekhez. A funkció intelligensen felismeri a színes ábrákat (grafikonokat, diagramokat vagy szöveget) egy hosszabb dokumentumon belül is, és azok nyomtatási beállításait automatikusan színesre váltja az eredeti fekete-fehérről. S mindezt úgy, hogy a (jelszóval rendelkező) felhasználó beavatkozása nem

szükséges hozzá. A vállalat pedig akár fillérre kiszámítva, előre menedzselheti a nyomtatási költségeket. Ami azért is kiemelkedően fontos, mert egy felmérés szerint a nyomtatási/másolási kiadások még a kis- és közepes vállalkozások esetében is akár a teljes adminisztrációs költségek 10-15 százalékát jelenthetik. És akkor még nem beszélünk az igazi nagyvállalatokról, ahol ennek aránya akár 20 százalék is lehet!

A színek varázsa

Egyre több kis cég is felismeri, hogy a színek javíthatják a vállalati kommunikációt, de még sokan visszarettennek a színes nyomtató/fénymásoló vásárlásától, mivel túl magasnak ítélik a beruházási és fenntartási költségeket. Számukra *Paul Rowntree*, a Canon Europe termékmenedzsere szolgáltat meggyőző érveket: „A jelenlegi kutatások azt mutatják, hogy egy nyomtatott oldalon nem pusztán a márkafelismerés segíthető elő a színes nyomtatással, s nemcsak a vállalati arculat megjelenítését szolgálhatja. Mērhető üzleti hozadéka is van. Például a színes számlákat 30%-kal gyorsabban fizetik ki, illetve az így készült broszúrák 82%-kal hosszabb ideig képesek lekötni az olvasók figyelmét, mint a fekete-fehérek. A színes információkat 70%-kal gyorsabban megtaláljuk egy szövegben, s 80%-kal jobban emlékszünk rájuk. A színek használata által 39%-kal csökken az az idő, amelyet információkérésre szánunk. Így magabiztosan állíthatjuk, hogy a színes berendezések megfelelő használata révén a megvásárlásukba befektetett tőke megtérülési ideje jelentősen csökken” – állítja a szakember.

Az úttörő

A Canon már februárban bemutatta a fekete-fehér és a színes irodai nyomtatás, illetve másolás konvergenciáját képviselő berendezését, az iR 3100C/CN-t. Ez az eszköz volt a cég első hálózathoz kapcsolható multifunkciós nyomtatója, amely a Smart Colour technológiával rendelkezett.

iR 3100C
Smart Colour-készülék

Canon Roadshow: új technológia, új termékek

A Canon Hungária a szeptember végén induló országjárás során a gyakorlatban is bemutatja, milyen előnyöket kínál a Smart Colour technológia. A bemutató-készülékekkel berendezett demonstrációs busszal a következő helyszíneken találkozhatnak az érdeklődők (a végleges helyszínek és időpontok a www.canon.hu/smartcolour weboldalon található):

Időpont

2004. szeptember 27.
2004. szeptember 28.
2004. szeptember 29.
2004. szeptember 30.
2004. október 1.
2004. október 4.
2004. október 5.
2004. október 6.
2004. október 7.
2004. október 8.
2004. október 11.

Város

Szekszárd
Pécs
Kaposvár
Nagykanizsa
Szombathely
Sopron
Zalaegerszeg
Győr
Veszprém
Székesfehérvár
Tatabánya

Időpont

2004. október 12.
2004. október 13.
2004. október 14.
2004. október 15.
2004. október 18.
2004. október 19.
2004. október 20.
2004. október 21.
2004. október 22.
2004. október 25.
2004. október 26.

Város

Budapest
Eger
Miskolc
Miskolc
Nyíregyháza
Debrecen
Szolnok
Kecskemét
Békéscsaba
Szeged
Szeged

Az eszköz percenként 31 fekete-fehér és 7 színes oldalt képes nyomtatni. Teljes mértékben alkalmas a hálózatra kötésre, 3 printer board opcióval rendelkezik, melyek közé tartozik az egyedülálló Adobe Postscript Printer Unit is.

Az IR 3100C/CN a színes printelést kínálja, amikor arra szükség van, amikor pedig nincs, megbízható, kiváló minőségű fekete-fehér nyomtatást nyújt. Az első Smart Colour-készülék a Canon már ismert, kiforrott felhasználói felületével rendelkezik, valamint kommunikációs panelként nagyméretű, színes LCD-kijelzőt kínál egyszerű navigációs gombokkal. A készüléket elsősorban kisebb vállalkozásoknak, illetve munkacsoportoknak ajánlják.

Az élővas

Az IR 3100C/CN sikeres bevezetése után a Canon szeptemberben Magyarországon is bemutatta IR 6800C/CN jelű, Smart Colour technológiával felruházott, díjnyertes multifunkciós termékét, amelyet elsősorban a nagyobb munkacsoportok számára, a nagyvállalati igények szem előtt tartásával fejlesztett ki. A berendezés percenként 68 fekete-fehér, illetve 16 színes oldalt képes nyomtatni, így a nagyobb vállalkozások számára hatékonyabb működést tesz lehetővé.

Az IR 6800C/CN kisebb társához hasonlóan hálózatra köthető, és biztosítja a nyomtatási folyamatok teljes körű kézben tartását, hiszen a színes printelés lehetőségét kizárólag akkor kínálja fel, ha arra a felhasználóknak valóban szükségük van – alapértelmezésben fekete-fehérben nyomtat.

Mindehhez olyan ár tartozik, amelynek alapján inkább a hagyományos fekete-fehér készülékek közé sorolhatnánk. Az IR 6800C/CN funkcionalitásában azonban ennél jóval többet nyújt. Egy valódi multifunkciós eszközzel van szó, amelynek segítségével nyomtatni, szkennelni és másolni is lehet. A berendezés az „intelligens küldés” funkcióval is rendelkezik (opcionális), amely által a dokumentumokat szkennelés után különböző csatornákon keresztül több helyre is el lehet juttatni. Ez maga-

ban foglalja az azonnali fájlként mentést, a faxolást, az ifaxot, valamint az elektronikuslevél-küldést. Az eszköz emellett egy sor olyan funkcióval is rendelkezik, amely a dokumentumok utólagos kezeléséhez szükséges (pl. lyukasztás, összefűzés, könyvformátumra hajtogatás stb.). Így segítségével igazán professzionális minőségű kiadványok készíthetők.

Az IR 6800C/CN az iW Publishing Manager (iWPM) szoftverrel képes még jobban növelni a vállalati produktivitást. A Canon iWPM szoftvere által – amely a közeljövőben a hazai felhasználók számára is elérhető lesz – a vállalkozások számára lehetővé válik, hogy professzionális értékesítési, marketing-, valamint általános üzleti dokumentumokat hozzanak létre egyszerűen és hatékonyan.

A felhasználók könnyedén egyesíthetik a különböző jelentéseket is, amelyek különböző Windows-alkalmazásokban (például Wordben, Excelben vagy Power Pointban) készültek. A szoftver révén akár menthetik is egyedi módosításait az eszközzel történő nyomtatás előtt.

Az IR 6800C/CN jóval megelőzi korát energiatakarékos funkcióival is, hiszen ez a világon az első olyan informatikai termék, amely megfelel az Európai Parlament veszélyes anyagok használatának tilalmáról szóló direktívájának. Bár 2006-ig még nem kötelező érvényű megfelelni e rendelkezésnek, az IR 6800C/CN az első olyan eszköz, amelynek gyártási folyamatából kivonták a megnevezett hat legveszélyesebb anyagot. Emellett az IR 6800C/CN a multifunkciós nyomtatók és fénymásolók kategóriájában elnyerte az Energy Star védjegyét is, valamint bevezetésével egy időben megkapta a BERTL díjat mint a vállalatok számára ajánlott „legjobb nagy sebességű, színes multifunkciós termék”. Ezt az elismerést egyébként csakis azok az eszközök kaphatják meg, amelyek a leghatékonyabb megoldást biztosítják olyan munkacsoportok számára, amelyeknél csupán alkalmanként van szükség színes nyomtatásra, illetve fénymásolásra. Az IR 6800C/CN-t azért tűntették ki, mert alacsony üzemeltetési költségek mellett is rugalmasan és egyszerűen működtethető.

Hibajavítás – a kényszerűségtől a fényűzésig

Az információs rendszerekre leselkedő, az operációs rendszerekben és a felhasználói programokban fellelhető hibák által okozott veszély egyre nő. A kézzel történő, nehézkes hibajavítás már nem tekinthető kielégítő megoldásnak. Az önműködő rendszerek gyorsabbak, egyszerűbbek és gazdaságosabbak.

STEPHAN SCHWARZER

 A javítóprogramokra elsősorban a modern informatika három kritikus fejleménye miatt van szükség. A szoftvergyártók arra kényszerülnek, hogy az új változatokat sokkal gyorsabban dobják piacra, mint néhány éve tették. Ennek oka a folyamatos újítási kényszer és a piac drámai gyorsaságú változása. Így pedig nincs elég idő a működés alapos ellenőrzésére. Továbbá a szoftver funkcionáltságának és alkalmazhatóságának kibővítése iránti igény – különösen az operációs rendszereknél – hatalmas mértékben fokozza a bonyolultságot. Elvileg lehetetlenné vált, hogy a termék kikerülése előtt teljes körű biztonsági ellenőrzésen essen át. Nem utolsósorban pedig a hackerek ma már sokkal értelmesebben és szakszerűbben „teszik a dolgukat”, mint pár évvel korábban.

Mindezek miatt az informatikavédelmi személyzet sok cégnél munkaidejének egyre nagyobb részét az infrastruktúra felügyeletével tölti. Ehhez az új védelmi problémákkal kapcsolatos információk folyamatos megszerzése is hozzátartozik. *Eric Hemmendinger*, az Aberdeen Group védelmi és titkosságmegőrzési elemzője kifejti: „Az informatikavédelmi személyzet – a nagy cégek-nél dolgozók kivételével – több időt tölt azzal, hogy tudomást szerezzen a legújabb javításokról, mint hogy telepítse azokat.” Előfizetni egy hírcsoportra vagy

hírleveleket böngészni már nem elégszerű. Az így beszerzett információt meg kell vizsgálni, és ki kell értékelni, hogy hasznosítható-e a cég infrastruktúrájában. A legfontosabb, hogy biztosak lehessünk afelől: a vírusok, férgek, trójaiak és más kártevők új generációi nem érhetik el a rendszert. Ez pedig csak akkor lehetséges, ha a rendszer összes lényeges részét gyakran és mindekenélőtt gyorsan frissítik.

A kontroll elvesztésének veszélye

Az operációs rendszerek és a felhasználói szoftverek javítóprogramjainak egyre növekvő száma jelentős problémává vált. Egy nagy hálózatban a frissítéseket lehetetlen „kézzel” elvégezni: követhetetlen, hogy mely rendszeren történt már részleges javítás, és az hol lett volna rég esedékes. Ha a rendszer-gazdának minden egyes alkalmazást kézzel kell ellenőriznie és frissítenie, a hatékonyság gyorsan csökken.

E probléma elkerülésére az egyik bevált módszer a sok szoftvertermék által kínált önműködő frissítés: a programok önállóan, meghatározott ütemezés szerint kapcsolódnak a gyártó szervereihez, és önműködően frissítik magukat. Ez a megoldás azonban gyakran nem felel meg az összes kezelési követelménynek. Általában sem arra nincs mód, hogy el-

döntsük, mikor történjen a frissítés, sem arra, hogy biztosak legyünk a gépeknek a javítások telepítését követő újraindításában. További gond a mozgó felhasználók és a feladatokra lebontható kezelés támogatásának hiánya. Mindemellett az ilyen, felügyelet nélküli rendszerfrissítés igen népszerűtlen a kontroll elvesztése és az adatvédelmi problémák miatt aggódó felhasználók körében. Az önállóan az internetre kapcsolódó programcsomagok nagy száma a védelem beállítását és elemzését is bonyolultabbá teszi.

Gondot jelent az is, hogy a rendszer-gazdának fel kell ismerniük azt a konfigurációt, amelyre semmilyen körülmények között nem szabad felkerülnie egy bizonyos javításnak, illetve olyan sorrendet kell meghatározniuk a javítások installációjakor, hogy a frissített alkalmazások továbbra is biztosan együtt tudjanak működni környezetükkel. A javítások telepítése után a rendszerek gyakran felmondják a szolgáltatást, vagy jobb esetben katasztrofálisan csökken a teljesítményük. Ez érthető is, hiszen a rendszereket kiegészítő összetevők kölcsönhatása sokkal bonyolultabb, mint maguk a szoftvercsomagok. Persze ennek az a végeredménye, hogy nem a szoftvergyártó, hanem a vevő az, aki a termelékenység visszaesése miatt anyagilag rosszul jár.

Ellenőrzött, önműködő eljárások

Ebből a kényszerhelyzetből egy hatékony, önműködő, a felhasználó cégnél futtatott, kevés kézi beavatkozást igénylő javításvezérlő rendszer jelentheti a kiutat. Az ON Technology nevében a Maisberger & Partner által 2003 októberében az 500 főnél többet foglalkoztató cégek informatikai vezetőinek körében készített felmérés kimutatta, hogy még csak igen kevés vállalatnál telepítettek ilyen típusú rendszereket. Sok vezető teljesen

szoftver által végrehajtott vizsgálatot is, amely a rendszerekre már telepített javításokat, illetve a jogos felhasználói programokat ellenőrzi. A problémák a jövőre várható folyamat (az eredeti konfiguráció és a jelenlegi, valamennyi telepített terméket tartalmazó állapot összehasonlítása) alatt merülnek fel. Ugyanis a jogosság ellenőrzése gyakran a rendszerleíró adatbázis bejegyzéseinek alapul, azonban telepítések során nem minden program készíti bejegyzéseket a rendszerleíró adatbázisba, és eltávolításakor nem mind törli ki

állnak, azok önműködően terítésre kerülnek a vállalat egészében. Az irányelvek alapján meghatározható, hogy melyik rendszert mikor kell frissíteni. A rendszergazdáknak azonban nem kell egyenként kiválasztaniuk azokat, hanem ez egy meghatározott feltételrendszer megadásával automatikusan megtörténik. Az ügynökök feladata, hogy az aktuális és a megkívánt állapot folytonos ellenőrzésével felderítsék a rendszereket. Ez a módszer az összes hiányzó vagy sérült javítást megmutat

Stephan Schwarzer repülőműszaki egyetemi végzettséggel rendelkezik. 1996-ban lépett be az ON Technologyhoz, ahol a műszaki kereskedelmi területen és az üzletfejlesztésben dolgozott különböző funkciókban. Az ON Technology Symantec általi 2004-es felvásárlását követően az európai, közel-keleti és afrikai terület első értékesítési vezetője lett.

(E-mail:

Stephan_Schwarzer@symantec.com)

automatizálként jellemezte cége megoldásait, de a karbantartáshoz a valóságban sok esetben távolról össze kellett kapcsolódni az egyes PC-kkel.

Az automatizált stratégiák melletti elkötelezettség előmozdítására a Gartner Group megalkotta a „vállalati konfigurációkezelés” (enterprise configuration management) kifejezést, amely az önműködő javításkezelést és a hozzá kapcsolódó többi tevékenységet, így az ellenőrzést, a terítést és a távoli hozzáférést takarja. Ronni Colville, a Gartner kutatási igazgatója az új fogalmat megvilágítva a konfigurációkezelést és az annak részét képező javításkezelést létfontosságú feladatként határozza meg.

A biztonságos, ellenőrzött, önműködő javításterítő eljárás mindig a frissítendő rendszer ellenőrzésével kezdődik. Az eljárás magában foglalja a karbantartó

azokat. Egy hatékony felügyelőrendszernek a lehető legtöbb telepített terméket fel kell ismernie ahhoz, hogy biztosíthassa a konzisztenciát. A javítások önműködő kezelésénél további problémát jelentenek az úgynevezett hamis találatok, vagyis amikor a már eltávolított vagy az újabb változattal lecsereült javításokat találja meg tévesen a rendszer. A korszerű vizsgálati módszerek ebből a szempontból nagymértékben biztonságosak.

Háttérben dolgozó ügynökök

A kérdések rendszerekre távolból telepített intelligens ügynökök bevezetése fontos lépés a biztonságos automatizálás felé. Ezzel az új struktúrával a rendszergazdák olyan irányelveket szabhatnak meg, amelyekkel biztosított, hogy amint az új hibajavítások rendelkezésre

ja, amitől a rendszer önállóan elindul. Így a rendszergazdák szimulált környezetben előre ellenőrizhetik a javítást.

Az önműködő javításkezelő ügynököket használó megoldás jelentősen stabilabbnak bizonyult, mint a többi. Ez különösen a több hálózattal rendelkező rendszerekben biztosítja, hogy a javítások minden részükben kifogástalanul terítésre és telepítésre kerüljenek. Emellett a jogosulatlan, sérült vagy kártékony szoftverek is önműködően eltávolíthatók, ami azt jelenti, hogy a cégneknél a hibajavítások önműködő kezelése jelentősen hozzájárulhat a szaporodó védelmi hézagok elleni gyors és hatékony védekezéshez. A rendszergazdák terhelésének ebből adódó csökkenése pedig a költségek csökkenését eredményezi, és módot ad arra, hogy több időt tölthessenek más feladatokkal.

A kockás füzetből az ASP-modellig

*Munkaidő-nyilvántartás:
szabályosan, költségkímélően, hatékonyan*

Mindegy, hogy kockás papíron, Excel-fájlban vagy számítógépes szoftver segítségével kerül-e rögzítésre, de kötelező a munkaidő nyilvántartása. Egy munkaügyi vizsgálat során bizonyítási eszközként szolgál minden adat – hangsúlyozza Horváth István, a Foglalkoztatáspolitikai és Munkaügyi Minisztérium jogi főosztályvezetője.

KOCZÓ ILDIKÓ

□ A felügyelők a munkaidő-nyilvántartás összes dokumentumát ellenőrizhetik, például a munkaidő-beosztást, a jelenléti ívet és a szolgálatvezénylést is. A törvény nem ad eligazítást, hogy a munkaidő-nyilvántartás adatait milyen formában, milyen tartalommal és hol kell vezetni, így a munkaügyi hatóság sem támaszthat formai követelményeket. Az elfogadható kézzel vagy géppel írt, számítógépen tárolt formában, akár kockás füzetben, jelenléti íven vezetve vagy éppen a kereskedelmi forgalomban kapható nyomtatványon is – húzza alá Horváth István. A munkaügyi ellenőrzés kiterjed arra, hogy teljesíti-e a munkáltató ilyen irányú kötelezettségeit, vagyis nyilvántartja-e a dolgozók rendes és rendkívüli munkaidejét, a szabadságkiadást és a munkaidő-kedvezményrel kapcsolatos többi adatot. A nyilvántartásban a munkaidővel kapcsolatos adatokon a munkanap és a pihenőnap megjelölésén túl szerepelnie kell a munka kezdési, illetve befejezési időpontjának, valamint a ledolgozott időnek is.

A szakárca jogi főosztályvezetője hangsúlyozza, hogy a naprakész nyilvántartást a munkahelyen, azaz a tényleges foglalkoztatás helyén kell vezetni. A munkaidő például a munkanapokhoz és a munkahelyhez szorosan kötődő információ, akár naponta, hetente változhat, ezért nem tekinthető hitelesnek az előre kitöltött jelenléti ív, valamint az sem, ha abba utólag kelülnek be a bejegyzések. Az is elfogadhatatlan, ha nem a foglalkozás

helyén, hanem mondjuk a munkáltató székhelyén, esetleg a könyvelőirodában vezetik a nyilvántartást.

Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség célvizsgálata szerint a munkaidő-beosztás elkészítését és annak közlését a munkáltatók jelentős része felesleges adminisztrációs tehernek tartja. Valószínűleg ez az oka annak is, hogy leggyakrabban éppen ezen adatok nyilvántartására vonatkozó kötelezettségüknek nem tesznek eleget.

Az adminisztráció terhe

A rengeteg papírmunka, az adminisztrációval töltött idő komoly többletterhet ró a munkahelyi vezetőkre, valamint a munkaüggyel foglalkozó vállalati szakemberekre. A számtalan jogszabályt, adatot lehetetlen fejben tartani, sok cégnél pedig még mindig kockás füzetben, esetleg Excel-táblázatban regisztrálják a munkaidővel kapcsolatos adatokat – állítja *Angyal Gábor*, a humáninformatikával foglalkozó Nexon kereskedelmi igazgatója. A szakember szerint a munkaidőhöz kapcsolódó adatok nyilvántartására legjobb az elektronikus módszer, azaz valamilyen szoftver alkalmazása. Ennek előnye, hogy nemcsak támogatja, de ellenőrizni is tudja a munka törvénykönyvében előírt jogszabályi köte-

A törvény ereje

A munka törvénykönyvének 140/A paragrafusa szerint

(1) a munkáltató köteles nyilvántartani a munkavállalók a) rendes és rendkívüli munkaidejével, ügyeletével, készenlétével,

b) szabadságának kiadásával, c) egyéb munkaidő-kedvezményével kapcsolatos adatokat.

(2) Az (1) bekezdés a) pontjában előírt szabályt nem kell alkalmazni, ha a mun-

kavállaló a munkaideje beosztását vagy felhasználását maga jogosult meghatározni.

Vizsgálati eredmények

Az Országos Munkabiztonsági és Munkaügyi Főfelügyelőség 2002. szeptember 1-jétől 2003. február 28-ig 3227 magyarországi munkáltatónál vizsgálta a munka- és pihenőidő szabályainak megtartását, különös tekintettel a munkaidőkeretre és -beosztásra.

Az ellenőrzések 2182 munkáltatónál, az állománylétszám 68%-ánál tártak fel – munka- és pihenőidőre vonatkozó – szabálytalanságot. Az érintett munkáltatók gazdasági ágazatok szerinti megoszlása azonos a foglalkoztatottak gazdasági ágankénti vizsgálati arányával. Ebből következően a megelőző megismerésének gyakorisága a gazdasági ágak függvényében nem különbözik.

A vizsgálat 70 664 munkavállalóra terjedt ki, akik közül 97% teljes munkaidőben és 3% részmunkaidőben dolgozik. A fiatal dolgozók aránya elhanyagolható, az ellenőrzött létszám 0,5%-át sem éri el.

A munkáltatók a munkavállalók közel 40%-ánál sértették meg az ellenőrzött jogszabályhelyeket. Átlag feletti a jogszabálysértő foglalkoztatás az építőipar (47%), a vendéglátás (46%) és a szolgáltatás (44%) területén. Ugyanakkor az energiaiparban a legalacsonyabb – alig 19% – a szabályszerűség gyakorisága.

A vállalkozási formák szempontjából az rt.-k és a kft.-k a munkavállalók egyharmadánál, míg a jogi személyiség

nélküli gazdasági társaságok és az egyéni vállalkozók az általuk foglalkoztatottak több mint felénél megsértik a munka- és pihenőidőre vonatkozó szabályokat.

Az országos célvizsgálat tapasztalatai szerint a munkáltatók leggyakrabban a munkaidővel kapcsolatos adatok nyilvántartására vonatkozó kötelezettségüknek nem tesznek eleget. Ez a gyakorlat leplezi a feltártnál vélhetően nagyobb számú, munka- és pihenőidőre vonatkozó szabálytalanságot.

A megyei vizsgálatok megállapítása szerint a vonatkozó jogszabályhelyek ismeretének hiánya, illetve az előírások helytelen értelmezése akadályozza a munkaidőkeret

helyes alkalmazását, a tárgyban irányadó rendelkezések betartását. A munkaidő-beosztás elkészítését és annak közlését a munkáltatók jelentős része elhanyagolja, felesleges adminisztrációs tehernek tartja. Ahol a foglalkoztató elkészíti a beosztást, ott nem gondoskodik az abban foglalt betartásáról, az időközbeni változásokat nem vezeti át, vagy egyszerűen a munkavállalókra bizza a teljesítendő munkaidő beosztását.

(Forrás:
Országos Munkabiztonsági és
Munkaügyi Főfelügyelőség)

lezettségek vagy épp a vállalat kollektív szerződésében foglalt betartását. Előnyt jelent az is, hogy a munkaidő-nyilvántartás során rögzített adatok automatikusan használhatók a bérszámfejtés, a humánerőforrás-gazdálkodás, illetve a humánügyvitel valamennyi területén – húzza alá Angyal Gábor. A jogszabályi és egyéb szabályozási környezet ismerete mellett azonban olyan technológiai szakértelemre is szükség van, amely lehetővé teszi a szabályos, költségkímélő és hatékonyan vezetett nyilvántartás kialakítását. A Nexon szoftvere például mind a két fajta tudást biztosítja, a technológia pedig olyan web alapú rendszer, amely intraneten, illetve interneten keresztül is elérhető. A webes technológia – természetesen a beállított jogosultsági rendszer korlátozásával – mindenki számára hozzáférhetővé teszi az alkalmazást, így például távoli telephelyeken is vezethetik a nyilvántartást. Mindezzel a technikát egyszerűen kezelhető és áttekinthető nyilvántartás alakítható ki, s már csak az a kérdés, hogy érdemes-e házon belül tartani a rendszer üzemeltetését – veti fel a szakértő.

ASP

Kézenfekvő megoldást jelent az informatikai közműnek is nevezett ASP-szolgáltatás, ami jól kifejezi a modell vonzerejét: a vállalat csak közönséges PC-s munkahelyeket állít fel, s azokat háló-

zaton keresztül rákapcsolja a szolgáltató számítógépközpontjára. Így a felhasználó úgy képes futtatni az informatikai alkalmazásokat, hogy a szükséges háttér-infrastruktúrát nem ő birtokolja, hanem azt egy távoli szolgáltató cég biztosítja az interneten vagy magánhálózati kapcsolaton keresztül.

A megrendelő az alkalmazottak számának megfelelően előfizet a szükséges szolgáltatásokra, és már lehet is használni a pénzügyi, áruforgalmi, irodai vagy egyéb alkalmazásokat – mondja Hutter Ottó, a Magyar Tudományos Akadémia Számítástechnikai és Automatizálási Kutató Intézetének (MTA Sztki) osztályvezetője. Nem kell külön szervergépeket és bonyolult alkalmazói rendszereket telepíteni, azokat összehangolni és konfigurálni, hanem csak bekapcsoljuk a munkaiállomásokat, és már fut is a program – fogalmaz a szakember. Ahogy otthon megtérjük a vízcsapot, és már folyik is a víz – ha sok kell, akkor sok, ha kevés, akkor kevés –, és mindig csak annyit fizetünk, amennyit használunk.

Szakemberek szerint a modell a közeljövőben nem is pénzügyi-műszaki okokból lesz egyeduralgó, sokkal inkább amiatt, hogy minimalizálja a kezdeti befektetés nagyságát, és csökkenti a bevezetéshez szükséges időt. Ugyanakkor a felhasználás alapján történő számlázással és az erőforrások több felhasználói közötti megosztásával olcsóbbá lehet tenni a szolgáltatást. Az egyre bonyolultabb vállalati alkalmazások meg-

bízható, professzionális üzemeltetéséhez olyan drága, speciálisan képzett szakemberekre van szükség, akiket az átlagos vállalatok lassan képtelenek megszerezni. Ezeket a kiváló szakembereket a nagy szolgáltatócégek gyűjtik össze saját számítógéppontjaikban, és a felhasználók közvetve veszik őket igénybe azzal, hogy előfizetnek az egyes alkalmazások szolgáltatásaira – állítja Hutter.

Az ASP-modell egyik leggyakoribb alkalmazása a humáninformatika területén történik. A Nexon élenjáró ebben a technológiában. „Megteremtettük a szükséges infrastruktúrát, saját szerverfarmunkról szolgáltatjuk az alkalmazást” – mondja az ASP alapú munkaidő-nyilvántartás működéséről a Nexon szakembere. Ez a fajta üzemeltetés komoly kényelmet tesz lehetővé a felhasználó számára, hiszen ha valami nem működik, akkor az üzemeltető ügyfélszolgálatja azonnal intézkedik. Mindez a szolgáltatás része, vagyis az igénybe vevőnek nem kell külön erőforrást fenntartania erre a célra. Fontos az is – emeli ki Angyal Gábor –, hogy az elektronikus munkaidő-nyilvántartás ASP-modellben történő alkalmazása jól mérhető és tervezhető költséget jelent a vállalatnak.

Ezt erősíti meg az MTA Sztaki osztályvezetője is, aki úgy véli, hogy házon belüli üzemeltetés esetében nagyon sok a rejtett költség vagy a szolgáltatásminőséggel kapcsolatos kompromisszum. Amikor a vállalat kulcsrakész és professzionális szolgáltatást rendel meg egy külső cégtől, az relatíve sokkal drágábbnak tűnik, mintha házon belül valósítaná meg – hangsúlyozza Hutter Ottó. Ez olyan probléma, amely az erőforrás-kihelyezés (outsourcing) minden változatánál fennáll.

A Nexon szakembere szerint mindenképpen érdemes átgondolni, hogyan éri meg: ha a vállalat házon belül tartja a beruházást és az üzemeltetést, vagy ha él a webes technológia által kínált ASP-megoldás lehetőségével. „Már van néhány olyan ügyfelünk, akinél kialakítottuk a szükséges infrastruktúrát, és azóta ASP-üzem módban használja munkaidő-nyilvántartását. Az eddigi tapasztalataik szerint nemcsak idő-, hanem pénzkímélő is az új megoldás” – húzza alá Angyal Gábor.

Hutter Ottó állítja: annak, hogy Magyarországon lassan terjed az ASP-modell, elsősorban emocionális és kulturális okai vannak. Szerinte az emberek még mindig idegenkednek attól, hogy adataikat ne a saját szerverükön, hanem egy távoli szolgáltató adatközpontjában tartsák. Pedig egy saját alkalmazásban lévő rendszergazda által üzemeltetett helyi rendszer biztonsági szempontból valószínűleg sebezhetőbb, hiszen egy nagy szolgáltató cég magasabb színvonalú technikai megoldásokat tud alkalmazni, és bármilyen visszaélés ellen nem egyetlen alkalmazott jelenti a garanciát.

Angyal Gábor szerint a munkaidő-nyilvántartás ASP-modellben való bevezetése költséghatékony és egyszerű megoldást jelenthet azoknak a vállalatoknak is, amelyek eddig ödzkodtak a nyilvántartás szoftveres támogatásától. A szakember szerint a kockás fűzettől az ASP-modellig nagyon rövid az út: egy döntés kell csak, miszerint szabályossá, hatékonyá és átláthatóvá kívánjuk tenni vállalatunk munkaidő-nyilvántartását.

Előny a fogadónál

A felhasználók számára kézzelfogható előnyök elektronikus munkaidő-nyilvántartás esetén:

- minimális papírmunka,
- egyszerű és logikus nyilvántartás,
- gyors adatfeldolgozás,
- jogszabályi háttér pontos betartásának lehetősége,
- naprakész ismeret a dolgozók munkaidő-felhasználásáról,
- rugalmas munkaidő esetén folyamatos ellenőrizhető munkaidő-egyenleg,
- könnyebb havi vagy óradíj alapú bérszámfejtés,
- más munkaügyi modulok (béléptetőrendszer, bérszámfejtés stb.) csatlakoztatásának lehetősége.

Az ASP-modell további előnyei:

- nincs szükség rendszergazdára,
- nincsenek adatvédelmi problémák,
- nincs vírusveszély, nem kell tűzfalat kiépíteni,
- nincs szükség szerverberuházásra,
- probléma esetén segít az üzemeltető,
- tervezhetővé válik az informatikai költségvetés.

SZERETNE NAPRAKÉSZEN TÁJÉKOZÓDNI?

1992

1997

2001

2004

HASZNÁLJA KI AZ INTERNET ADTA LEHETŐSÉGEKET!

Az üzleti világban az internet, és az on-line telekommunikáció a legtöbb lehetőséget rejtő, és a leghatékonyabb eszköz napjainkban. Ráadásul, ha Ön egy igazán naprakész szolgáltatót választ, akkor nemcsak azonnali megoldást talál cége problémáira, hanem már ma választ kaphat a holnap legfontosabb kérdéseire is. Van, amikor elengedhetetlen, hogy egy szinttel feljebb lépjen.

EUROWEB
ÜZLETI INTERNET MEGOLDÁSOK

A kontaktusok központja

Képesített kezelők, gépesített környezet

A technikai újdonságok köréből néhány év alatt átvándorolt a mindennapos alkalmazások sorába az ügyfélkapcsolatok központosított kezelésére szolgáló call center. Ám ez korántsem jelenti azt, hogy elfoglalta helyét a rendszerben, és immár rutinosan teszi a dolgát. Mindig jelentkeznek ugyanis további technikai újdonságok, és helyet követelnek maguknak a régi alkalmazásokban is. A call center sem maradhatott csupán telefonhívások gyűjtő- és elosztóhelye, a műszaki lehetőségek és az ügyfelek igényei nyomán kibővült különböző típusú elektronikus kapcsolatokat (SMS, hangposta, e-mail stb.) menedzselő contact centerre.

GALVÁCS LÁSZLO

 Szolgáltatás és kereskedelem – e két ágazat vagy tevékenység egyre nagyobb súlyt képvisel a gazdaság szerkezetében. Ez a tény azonban lapunk olvasói számára – és cikkünk szempontjából – önmagában kevésbé érdekes, csupán rámutat arra, hogy egy évtizede miért népszerű kitarotán a call center. Azért, mert olyan cégek és intézmények alkalmaznak előszeretettel, amelyek kiterjedt ügyfélkörrel s ügyfélkapcsolatokkal rendelkeznek. Ebben a szegmensben nem egyszerűen népszerű, hanem kifejezetten nélkülözhetetlen ez a kapcsolattartó megoldás. Persze csak akkor, ha az ügyfélszolgálatot nem csupán egy funkciónak – ha mégoly fontos és kiemelten kezelendő, de önálló funkciónak – tekintik egy vállalatnál, hanem az ügyféligények maximális kielégítésének szándéka hatja át az üzleti folyamatok összességét. Akkor, amikor a fogalmilag még mindig külön létező ügyfélszolgálat nem korlátozódik a reklamációk kezelésére, hanem számos marketingfunkciót is betölt, az ügyféligények feltérképezésétől a lehetőségek ismertetésén, a termékek értékesítésén át az elégedettség méréséig. Amikor a már előállított termék vagy szolgáltatás kényszerű eladási szemléletet váltja a fogyasztók által igényelt termék előállításának filozófiájára.

Kinek kell ez?

Érdekes a haragos panaszos pszichéje. A felmérések azt mutatják, ha egy cég elveszíti ügyfelét, annak 68 százalékban az az oka, hogy elégedetlen volt a kiszolgálással. Megsértődik, és sokszor nem is reklamál, csak hátra fordít a cégnek, amelynek így nincs módja maradásra bírni. Ha az affér telefonhívás közben történik, akkor a call centerben dolgozó ügyfélkezelő munkatárs azonnal reagálhat, s ha sikerül az ügyfelek panaszát helyben orvosolni, többségük (95%-uk) végül megbékél, s hű marad a céghez.

A szolgáltató vállalatok vagy a saját bőrükön tapasztalják meg ezt, vagy ösztönösen megérik – de elfordul, hogy a felmérések eredményei között olvassák. Ilyenkor sokan eleve a gyorsabb telefonos (elektronikus) síkra terelik ügyfélkezelési gyakorlatukat, s meg is szüntetik hagyományosan bürokratikus, ám nevében „ügyfélszolgálati” irodáikat.

Az ügyfelek pedig rugalmasak, s a kezdeti idegenkedés ellenére megszokják és elfogadják az új módot, akár a géphangot és a gombnyomások navigálását is – ha már meggyőződtek róla, hogy a sor végén megkapják a kívánt információt, elintézhetik ügyeiket.

Talán természetesen tekinthető, hogy egy információs és kommunikáci-

ós technológiára épülő alkalmazás bevezetésében élen járnak az ezen a piacon tevékenykedő vállalatok. Becslések szerint távközlési cégek, vezetékes és mobilszolgáltatók, kábeltelevíziós, illetve informatikai társaságok fedik le a call center cégek piacának felét. A pénzügyi szektorban is előszeretettel használják: a szintén kiterjedt ügyfélkörrel rendelkező bankok és biztosítók. A piac bővülésének jelentős részét még mindig az teszi ki, hogy a call centert régóta alkalmazó cégek tovább korszerűsítik és bővítik meglévő rendszereiket.

A rendszerszállítók bíznak benne, és az egyszerű emberek is várják, hogy az állami, közigazgatási szektorban ugyan csak elterjed a contact center filozófiája. A gyártó természetesen technológiát – esetleg ezzel együtt tanácsadást, szolgáltatást – szeretnének eladni, az állampolgárok azonban nem a géphang útbaigazítását hiányolják. Számukra sokkal fontosabb, hogy a sokféle – polgármesteri, adó-, föld-, illeték-, adó-, munkaügyi és egyéb – hivatal hozzáállása, ügyintézési gyakorlata változzon meg, ne kelljen egy-egy információért, igazolásért vagy adatlapkitöltésért személyesen megjelenni és fél napig sorban állni. Ez a gondolatmenet elvezet a kormányzat által egyébként már meghirdetett szolgáltató állam – elektronikus

közigazgatás programjához, ami ugyan túlmutat cikkünk témáján, de annak minden bizonnyal szerves része lesz a contact center eszközrendszere és ideológiája is.

Ha visszakanyarodunk a kereskedelmi-ipari-szolgáltató szektorhoz, ott nyilvánvalóan nemcsak az említett nagyágyúkat és multikat találjuk, hanem a közepes és kisebb cégeket is. Azt még a contact centerek eladásában érdekelt gyártók is belátják, hogy nem mindenki tudja vállalni az ezzel járó többmilliós

beruházást, és nem mindenki akar az üzemeltetéssel bajlódni. Ám akinek tevékenységéhez mégis szüksége lenne korszerű ügyfélkapcsolati központra, nem kell feltétlenül lemondania róla.

Bércenter

A piacelemzők több érdekes jelenségre is rámutatnak. Az egyik a bér-callcenter – vagy másképpen fogalmazva a call center mint szolgáltatás – megjelenése. Több olyan társaság működik Magyar-

országon, amely tekintélyes kapacitású call (contact) centert létesített azzal a céllal, hogy annak segítségével és felkészült szakembergárdájával más cégeknek nyújtson szolgáltatást. A felhasználónak azt kell alaposan megfontolnia, hogy a bérelt call center alkalmazottai mennyire képesek a nála érdeklődő ügyfelek kérdéseinek megválaszolására, mennyire látnak bele a megbízó munkafolyamataiba, adataiba. Például képesek-e nyomon követni, hogy egy megrendelés vagy szolgáltatási kérelem

éppen hol tart. Bizonyára sokszor célszerűbb, sőt talán elkerülhetetlen, hogy a felhasználó a munkatársaiból saját szervezetet hozzon létre, amely közvetlen in-

a call center azon képességén alapul, hogy a kimenő hívásokat előre meghatározott címtárból, a rendszer támogatásával, automatikusan is lehet indítani.

S ezzel már át is léptünk a contact centerek ideológiájának új, divatos kifejezéssel humán erőforrásnak nevezett területére.

Örökzöld technológia

Az elmúlt években a call center kifejezés beépült a köztudatba, és a kézenfekvőnek tűnő fordítások (hívóközpont, híváskereső központ) ellenére sem akadt rá igazán megfelelő magyar szó. De most már fölösleges is töprengeni a jó megoldáson, mert máris kiszorította fiatalabb testvére, a contact center. A gyártók és alkalmazók szívesebben élnek ezzel a kifejezéssel – szintén magyaráítás nélkül. Az, hogy a telefonhívásra utaló „call” a kapcsolatokat általánosabban jelző „contact”-ra változott, tökéletesen kifejezi a technológiai gyarapodást és az ügyfél-filozófiái váltást – jegyzi meg *Makai Anita*, a Kapsch Telecom Kft. termékmarketing-menedzsere.

A technológia megállíthatatlanul fejlődik, s ezt nemcsak legnagyobb felhasználói, a vállalatok, intézmények tudják és követik, hanem a magánemberek is az ügyfelek is. Érdekes végignézni a kilencvenes évek elejének telefoninszintes időitől az elektronikus kapcsolatok mai sokszínűségéig tartó folyamatot. Azzal, hogy a mobil lekörözte a hagyományos telefont, az SMS is hivatalos kontaktusra képes médiummá vált – bár ez inkább a lakossági szektorban helytálló megállapítás. Az internetellátottság ugyan jóval szerényebb, de ettől még jogosan követel magának helyet az eszközök sorában az e-mail, s azzal, hogy az otthonokban a széles sáv is egyre terjed, egyéb webes alkalmazások fogadására is készen kell állniuk az ügyfelek kiszolgálását elsőrendű feladatnak tartó vállalatoknak és intézményeknek.

Bár látszólag két külön területről – a távközlést képviselő alközpontokról és telefonról, illetve az informatikát megtestesítő számítógépről és internetről – van szó, a határvonal egyáltalán nem olyan éles, sőt akár el is tűnethető. Ennek módszerét tárkarja napjaink slágerrövidítése, az IP (Internet Protocol).

A Kapsch mindkét technológiát kínálja, akár külön-külön, akár egységbe forrasztva, sőt a meglévő hagyományos rendszer IP-képessé tételére is vállalkozik. Egy contact centernél szintén lehetséges a régi alközpontokhoz illeszteni az IP alapú kapcsolatokat, lehet kifejezetten IP technológiájú rendszert telepíteni, amely egyaránt kezeli a hagyományos hívásokat és a webes alkalmazásokat, sőt akár a régi rendszer felturbózásával is működtethetők az IP-funkciók.

A rendszerinnoátorok sokszor teljes körű támogatást nyújtó tanácsadócégeként ajánlják magukat. Nemcsak eladják az eszközöket, hanem a contact center megvalósítási szakaszában is jelen vannak, végigkövetik a projektet az üzembe helyezésig, segítenek kiképezni a munkatársakat, lebonyolítani az oktatást, bevezetni az új folyamatokat, mérni a teljesítmény- és minőségi mutatókat.

Makai Anita szerint a technológiai részek telepítése viszonylag rövid ideig, napokig, esetleg egy-két hétig tart, ám a teljes contact center kialakítása ennél jóval több időt igényel. S a munka az üzembe helyezéssel nem áll meg. Folyamatosan vizsgálni kell annak üzemszerű működését, és ha szükséges, el kell végezni a szükséges módosításokat. Gyakran előfordul, hogy a néhány nap alatt összeállított rendszeren még hónapokig eltart az ügynevezett finomhangolás.

Az „örökzöld” rendszer sohasem avul el, mindig friss. Jellemző ez a Kapsch megoldásaira is: folyamatosan képesek befogadni az új technológiai megoldásokat, ezért válhattak az egykori call centerek a mai képességeket és színvonalat képviselő contact centereké.

formációkkal rendelkezik a vállalat minden belső lépéséről. A teljes ügyfélszolgálat kihelyezése esetén a siker titka a folyamatok és kellő mélységű képzés.

De egy contact center nagyon sokféle funkciót tartalmaz, olyanokat is, amelyekhez nem kell minden pillanatban ismerni az ügyek és ügyfelek előéletét. A szükséges alapinformációk, hívólisták megadásával nyugodtan külső szolgáltatóra lehet bízni például a piackutatást, a DM-akciókat, az értékesítést, a behajtást és az adatgyűjtést. Ez nyilvánvalóan

Az elemzők másik érdekes tapasztalata, hogy a multinacionális cégek gyakran egy helyre összpontosítják világszerte működő érdekeltségeik contact centerét. Jó hír, hogy ebben Budapest is vonzó helyszín, bár hozzá kell tenni, hogy ebben a régióban éles verseny folyik – például Prágával – a nyerő pozíció megszerzéséért. Ha valamelyik városnak sikerül megnyernie egy tekintélyes nemzetközi céget, számíthat rá, hogy ezernyi munkahelyet létesít.

Új szakma született

Technikával átszőtt e-világunkban talán természetes is, hogy bármilyen ügyviteli alkalmazás mögött legelőször az eszközöket, berendezéseket, műszaki infrastruktúrát látjuk meg. Pedig, mint minden más, a call (vagy contact) center is több ennél. Egyszerre jelent technológiát, ügyfélkapcsolati módszert és vállalati filozófiát. A sokat emlegetett filozófia szerint az ügyfélkezeléshez egyidejűleg és egyenrangúan több össze-

tevőre van szükség: az elvet képviselő vállalati stratégiára, a call center technológiájára, informatikára, humán erőforrásra, folyamatszervezésre és eljárások

kidolgozására, marketingre. Ha bármelyik elem túlsúlyba kerül, a call center bevezetése nem éri el a kívánt hatást.

Természetesen szükség van hardverre és szoftverre is, de a contact center honosításának nem ez a leglényegesebb és időben sem az első eleme. A statisztika azt mutatja, hogy amikor egy ilyen rendszer üzembe áll, az 73 százalékban már az emberi erőforráshoz kapcsolódik. Egy szakmai elemzés szerint a call centerben a költségek a következőképpen oszlanak meg: eszköz 5% (!), személyzet 60%, hálózat 25%, rezsi 10%.

Tehát új szakma született. S ha erről ez a 60% még nem győzött volna meg

se a cél, de a piac igényli, hogy legalább Dél-Európát megközelítsük.

A contact centeres munkakörben a bérek meglehetősen nagy szórást mutatnak. Amíg vidéken kb. havi 80 ezer forintot fizetnek, addig a fővárosban meg lehet keresni akár 200 ezret is. A tapasztalatok szerint a havi fixnél hatékonyabban működik a teljesítményarányos, ösztönző bérezés. Kezdetben jellemző volt a fluktuáció, ami mára megállapodott az elfogadható 10-15% on.

De nemcsak a statisztika utal új szakma születésére. Egy ideje már OKJ-számmal ellátott, hivatalos képzéssel lehet dolgozni telefonos ügyintézőként, és az ilyen irányú képzés is megindult.

Ugyan nem a contact centerekben dolgozók érdekében találták ki, de őket is érinti az egészségügyi rendelet, amely a számítógépes munkakörben dolgozók munkavégzési feltételeit (például az óránkénti kötelező 10 perces pihenőidőt) szabályozza. Ezt egyebek mellett az ügyintézők munkabeosztásának szervezésénél is figyelembe kell venni.

Tekintsük át eme új „interfész” vállalati szervezetet, folyamatokba és főleg szemléletmódba történő integrálásának főbb elemeit!

A stratégiai tervezés során először meghatározzák a célokat és a szolgáltatásokat, a napi gyakorlat vagy az elérendő cél szerint méretezik a contact center-t, elkészítik annak szervezeti felépítését, kidolgozzák a technológiai koncepciót, felméri az infrastrukturális és oktatási igényeket. Ide tartozik még a gazdasági analízis, a marketingstratégia, a folyamatok áttekintése, a szolgáltatási színvonal, valamint a minőségi mutatók meghatározása és az üzemeltetési koncepció megfogalmazása. Mivel sokmillió beruházásról van szó, lényeges elem egy gazdaságossági vizsgálatokon alapuló tanulmány összeállítása.

Ha mindezek alapján már kezdenek kirajzolódni az elképzelések, megvalósítási tervben kell formába önteni azokat. Ennek ki kell térnie a hatékony működéshez nélkülözhetetlen, pontosan definiált munkafolyamatok kidolgozására,

valakit, csak lapozza fel az álláshirdetési rovatokat, s bőséggel fog találkozni olyan ajánlatokkal, ahol telefonmarketingest, telefonos ügyfélszolgálati munkatársat, számítógépes ismerettel telefonos munkára dolgozókat keresnek.

Ma a hazai munkaerőpiac mintegy 0,24%-át teszik ki az ilyen területen dolgozók, ami csaknem a duplája a három évvel ezelőtti aránynak. A növekvő tendencia egyértelműen jelzi a contact centerk és a szakma térhódítását, de még mindig jócskán elmaradunk a fejlettebb országoktól. Egy évvel ezelőtt Dél-Európában például 0,6-0,8%-os volt ez a mutató, Németországban 1%-os, az Egyesült Királyságban 1,4%-os, ha pedig az óceánon túlra tekintünk, azt látjuk, hogy az USA-ban megközelítette a 4%-ot. A szakértők rámutatnak, hogy nálunk nem az amerikai szám eléré-

A technológián túl

A contact center bevezetése akár egy projektnak is tekinthető, s mint ilyen, nem nélkülözheti a témában járatos, elméleti ismeretekkel és gyakorlati tapasztalatokkal bíró saját vagy külső menedzserek, akár tanácsadócégek szolgáltatásait. Hiszen az ügyfélközpontú vállalat működésre való áttérés a célok megfogalmazásától a stratégiai terv kidolgozásán, a gazdasági tanulmányok és megvalósítási tervek elkészítésén, majd végrehajtásán az üzemeltetés támogatásáig, utólagos ellenőrzéséig, korrekciójáig tart. A contact center lesz az elsődleges kapcsolódási felület a vállalat és az ügyfelek között, műszaki eszközökkel, rendszerekkel, munkatársakkal, informatikával támogatott üzleti folyamatokkal stb.

az erőforrások tervezésére, a technológiai tervek, az infrastruktúra kialakítására is, továbbá az oktatási modulok megtervezésére, a külső és belső marketingakciók kimunkálására és ütemezésére, valamint olyan specializációra, mint például a vészhelyzetek elhárítása.

Látható, hogy mindezekből jórészerivel talán csak a technológia (hardver, szoftver, infrastruktúra) olyan, amit ha nem is a pultról, de nagyjából készen vagy igény szerinti fazonigazítással meg lehet vásárolni. Természetesen rengeteg ötlet merül fel a tervezési fázisban, persze akkor derülnek ki újabb és újabb dolgok, szóval óriási lenne a káosz, ha az ügyfél a pultról vásárolna, hiszen sokszor azt sem tudja, mit akar. A választékról és az eszközök legfőbb jellemzőiről következő számunkban lesz szó.

Hálózatfelügyelet több platformon

A Novell ZENworks minden szükséges komponenszt tartalmaz, amely egy komplex hálózat felügyeletéhez és menedzseléséhez szükséges. Az integrált csomag munkaállomás-, kiszolgáló- és kézisámítógép-felügyeletet, hálózatmenedzselést, terminálszerver-kezelést, valamint a Novell eDirectory és a Microsoft Active Directory integrációját biztosítja.

 A ZENworks az egyetlen termék, amely több platformon is biztonságos, személyazonosság alapú, házi rendekkel vezérelt automatizálást nyújt az alkalmazásfelügyelethez, a szoftverjavítások automatikus kezeléséhez, az eszközgazdálkodáshoz és az operációs rendszerek közötti áttéréshez. „A legtöbb szervezet heterogén informatikai környezetet rendelkezik, ezért olyan rendszerfelügyeleti megoldást igényel, amely támogatja az asztali számítógépek, a szerverek és a kéziszerkeszközök teljes életciklusát több platformon” – mondta Fred Broussard, az IDC vezető elemzője. „A ZENworks 6.5 a Linux Management, a Patch Management és a továbbfejlesztett Windows-felügyeleti eszközökkel kiegészítve, valamint az egyedi, személyazonosság alapú megközelítésre építve a felhasználók és az eszközök azonos módon történő kezeléséből származó kényelmet az ügyfelek mai informatikai erőforrás-kezelési igényeit.” A Novell ZENworks 6.5 tartalmazza a ZENworks Linux Management (korábban Ximian Red Carpet Enterprise) megoldást, amely a SuSE Linux- és a Red Hat Linux-szerverekhez, valamint asztali rendszerekhez nyújt biztonságos felügyeleti szolgáltatásokat. A ZENworks Linux Management az iparágon belül vezető színvonalú függőségi és ütközéskezelési megoldást kínál a nyilvános és magánerőforrásokból származó szoftvercsomagok széles skálájához, többek között a Novell, a SuSE Linux, a Red Hat és egyéb harmadik fél által készített megoldások frissítéseire, több forráshoz, mint a versenytársak termékeinek bármelyike.

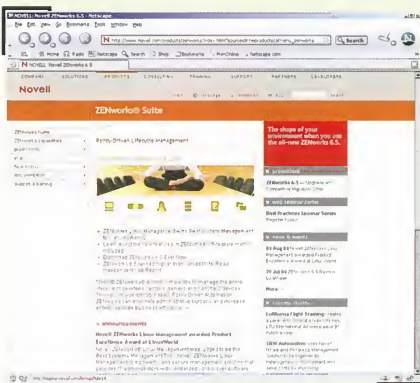
A munkaállomások felügyelete

A munkaállomások felügyeletét a ZENworks for Desktops komponens végzi. Minden felhasználó számára biztosítja a szükséges alkalmazásokat és a megfelelő beállításokat „digitális személyazonosságuk” alapján, segítve a tetszés szerinti helyről történő munkavégzést. Irányelv alapú, a Novell eDirectoryra épülő felügyeletet ad az adminisztráció leegyszerűsítéséhez és automatizálásához. Rendszerképet készít az ezen alapuló auto-

matikus géptelepítéshez, s a szoftverhasználat mérése mellett személyre szabott szervertelepítésre és automatikus hibajavításra ad lehetőséget. Kezeli a Windows Group Policyt, és távoli felügyeletet tesz lehetővé, valamint teljes körű szoftver- és hardverleltárt is készíthetünk a segítségével.

Kiszolgáló- és hálózatfelügyelet

A Novell ZENworks for Servers szabványos, SNMP alapú felügyeleti rendszer, amely a Novell eDirectoryt kihasználva megkönnyíti az informatikai feladatok elvégzését, egyetlen, központi helyről lehetővé téve a kiszolgálók konfigurálását. A ZENworks for Servers szabványos monitorozó, felügyeleti és jelentéskészítő rendszert biztosít a heterogén hálózati környezetekhez, beleértve a többprotokollós LAN/WAN-hálózatokat és a különböző szerverek kezelését is. A program segít többek között a NetWare- és a Windows-szerverek felügyeletében,

azáltal, hogy értelmezi és összegyűjti a kiszolgálók működési statisztikáit, hibaüzeneteit, növelve azok általános rendelkezésre állását.

Kézi számítógépek felügyelete

A kézi számítógépek számos téren különböznek a hagyományos PC-től. Többféle processzort használnak, kisebb a memóriájuk, és nagyon változó, hogy milyen alkalmazások kaphatók hozzájuk. Nehezíti a kéziszközök felügyeletét, hogy a felhasználók ezeket jellemzően a hálózatról lekapcsolva használják. Így a hozzájuk készült felügyeleti szoftvernek azt a rövid időt kell kihasználnia, amíg a készülék – például az adatok szinkronizációja érdekében – a hálózatra csatlakozik.

Általában a következő feladatok fordulnak elő a kézi számítógépek felügyelete során:

- az összes adat és felhasználói információ visszaállítás a kéziszközre (ha például megsérült a disk, vagy teljesen kifogyott a tartalék akkumulátor is),
- minden alkalmazás, adat és felhasználói információ visszaállítása egy korábbi (ellopott, megsérült, kidobott) eszközt felváltó új készülékre,
- alkalmazások telepítése és frissítése.

Komoly probléma a kéziszközökön tárolt adatok biztonsága is. Egyetlen elvesztett kézikészülék komoly adatvesztéssel jelenthet a cégnek, és ami még nagyobb baj, biztonsági kérdéseket is felvet.

A ZENworks for Handhelds, a Novell kézi számítógépek felügyeletére írt programja ugyanazt a kényelmet kínálja a kézi gépek területén, mint a család egyéb termékei a felhasználói munkaállomásokkal, szerverekkel, hálózati eszközökkel kapcsolatban. A ZENworks for Handhelds felügyeleti funkciói közé tartozik a szoftver- és adatszétosztás, az automatikus adatmentés, a szoftver- és hardverleltár készítése, a biztonsági beállítások, valamint a konfiguráció felügyelete.

ZENworks Patch Management

A Novell ZENworks 6.5 a ZENworks Patch Management megoldást is tartalmazza, amely segítséget nyújt a szervezeteknek hálózatuk behatolás elleni védelmében, az informatikai rendszergazdák terhelésének nagymértékű növelése nélkül. Minden egyes javítócsomagról elérhető részletes információk, így a rendszergazdák meghatározhatják, hogy mely javítócsomagok szükségesek cégük számára, illetve melyek a legfontosabbak. Az automatikus telepítés pedig biztosítja, hogy a vállalatok és intézmények informatikai rendszerük összes elemét tekintve a legfrissebb védelemmel rendelkezzenek.

InstallShield AdminStudio

Az InstallShield AdminStudio speciális verziója szoftvercsomagok automatikus elkészítését, tesztezését és minőségbizto-

sítást kínálja, amely így a vállalati szintű felhasználáshoz megbízható alkalmazásokat biztosít. Az AdminStudio ZENworks Edition szoftverelosztó varázsló szorosan együttműködik a ZENworks rendszerrel a szoftvercsomagok könnyű továbbítására használható alkalmazásobjektumok automatikus létrehozásában.

A legmagasabb minősítés

A minőségbiztosítási tanácsadó és tesztelő KeyLabs által nemrég elvégzett független tesztben a Novell ZENworks 6.5 érte el a legmagasabb pontszámot, megelőzve a Microsoft, az Altiris és a LANDesk legújabb rendszerszolgáltatási szoftvercsomagjait. A tisztán Windows-környezetben vizsgált négy csomag elsőleges funkcióit a minőség és a könnyű használat szempontjából rangsorolták. A Novell ZENworks 6.5 35 kategóriából 17-ben a legmagasabb osztályzatot kapta, míg másik 8 kategóriában második helyezést ért el (www.novell.com/products/zenworks/keylabs_report.pdf vagy www.keylabs.com/results/novell/zenworks.shtml). A KeyLabs műszaki igazgatója, Eric Bowden szerint: „A Novell ZENworks 6.5 kapta a legmagasabb minősítést egy olyan teszt-sorozatban, amely pontosan tükrözi a rendszerszolgáltatás valós körülményeit. A ZENworks 6.5 különösen jó eredményt ért el a szoftverdisztribúció és a mobilitás kezelése, valamint az összes szolgáltatás minősége terén.”

Védekezés a betárcsázó-programok ellen

A Matáv óvatosságra int

Szórakoztató, ismeretterjesztő, informatív vagy játékos tartalmáért általában áldjuk az internetet, ám az utóbbi időben nem ritkán és nem kevesen átkozni kényszerülnek. Egyre terjednek azok a szoftverek, amelyek önmaguktól – gyakran a felhasználó tudta nélkül – emelt díjas vagy külföldi telefonszámokat hívnak fel internetkapcsolat létesítésére. A Matáv a Netfelhasználók Érdekvédelmi Társaságával közösen kíván fellépni az ilyen visszaéléseket lehetővé tevő betárcsázóprogramok ellen.

 Leginkább a vírusoktól retteg a netpolgár, de a kapcsolatváltó betárcsázóprogramok önmaguktól nem képesek reprodukcióra, terjedésre, aktivizálódásra, így tehát nem tekinthetők vírusoknak. Egyszerűen „csak” kártékony kis szoftverek, amelyek az internetfelhasználó szándéka, tudta, belegegyezése nélkül letöltődnek, és működésbe lépnek. Megváltoztatják a rendszer beállításait, és külön erre a célra létrehozott emelt díjas – távolsági, esetleg külföldi – számokon keresztül kapcsolódnak hálózati szolgáltatásokhoz vagy egy szeparált hálózathoz, illetve számítógéphez.

A betárcsázóprogramokat általában weboldalakról tölti le a gyanútlan felhasználó, különféle extraszolgáltatások elérésének reményében. Ilyen extraszolgáltatásokat találhatunk például erotikus filmeket, képeket kínáló oldalakon, illegális program-újtermények oldalain, de akár gyermekeknek szánt interaktív site-okon vagy filmkek, híres emberek posztjeit kínáló helyeken.

Reznák Roxán, a Matáv Lakossági Szolgáltatások Üzletágának termékmarketing-igazgatója – a társaság saját intézkedéseitől – a felhasználóknak is szolgálna néhány jó tanáccsal. Legfontosabb az éberség! Aki kilép az internetre, ne jöhözzemű legyen, hanem inkább tájékozott és gyanakvó! Ha ismeretlen oldalakra téved, különös körülményekkel fontolja meg minden kattintását! Az eddig regisztrált esetek többségében úgy tűnik, hogy a károsultak kellő odafigyeléssel előre észlelhetnék volna a veszélyt. Az internetböngészők a programok elindítása előtt a felhasználó engedélyt kéri a művelethez. A legfontosabb szabály: amiről nem tudjuk, hogy pontosan mit csinál, arra mindig a „nem” a helyes válasz. Legyünk óvatosak, és ne kattintsunk a „yes”-re, ha nem vagyunk teljesen biztosak benne, hogy mi lesz a következménye!

A telefonszolgáltatókat törvény kötelezi arra, hogy az előfizetői számról kezdeményezett hívásokat kapcsolják. A szolgáltatók nem vizsgálhatják a hívások jogosságát, illetve szándékosságát, mint ahogy azt sem, hogy a fennálló internetkapcsolaton keresztül milyen információk áramlanak. Így a ténylegesen teljesített szolgáltatásért jogosultak az adott iránynak megfelelő díj felszámítására.

A szolgáltató a védekezéshez elsősorban a felhasználók megfelelő tájékoztatásával járulhat hozzá. A Matáv www.matav.hu ci-

men elérhető honlapján a „kezdők” segítésére létrehozott egy ingyenes internetanfolyamot, amelynek keretében a kapcsolatváltó betárcsázóprogramok veszélyére is felhívják a figyelmet. Az internethasználók olvashatnak a lehetséges védekezésről, és lehetőség nyílik arra is, hogy szakértőktől kérdezzenek az internetezésről.

A Matáv honlapján ingyenes internetanfolyamot lehet elvégezni (e-learning), amihez a felhasználónak csak regisztrálnia kell magát, majd 6 kötelező és több választható lecke átvétele után oklevelet kaphat róla. Ha egyedi kérdésre kíván választ kapni, a Kérdezz a szakértőt! címszó alatt érdeklődhet. Ezekre az e-mailekre 48 órán belül válaszolnak.

Reznák Roxán beszámolt arról is, hogy a Matáv folyamatosan figyelemmel kíséri a belföldi és a nemzetközi forgalom alakulását. Ha egy adott hívószámra irányuló forgalom kirívóan megnő, felveszik a kapcsolatot a külföldi távközlési szolgáltatóval, s amennyiben az adott hívószámról egyértelműen megállapítható, hogy kapcsolatváltó betárcsázóprogramokkal való visszaéléshez használják, a Matáv letiltja az automatikus hívásfelépítés lehetőségét az adott hívószámmal (de kezelőn keresztül továbbra is kapcsolható).

A híváskorlátozás a betárcsázóprogramok elleni egyik legegyszerűbb védekezési módszer, amelynek két fajtája különböztethető meg: a szolgáltatónál megrendelt jelszavas, illetve a tartós híváskorlátozás. Az előbbi lehetővé teszi, hogy mások – a segélykérő, a hibabejelentő és a távolsági bejelentő hívások kivételével – csak az előfizető által előzetesen engedélyezett irányokba kezdeményezhessenek hívásokat. A korlátozás beprogramozásához és törléséhez szükséges a jelszó, amelynek használatával akadálytalanul lehet telefonálni. A második megoldással bármilyen hívás kezdeményezését le lehet tiltani a készüléken.

A szolgáltatások az ügyfélszám és a személyes adatok megadása után megrendelhetők a Matáv telefonos ügyfélszolgálatánál (1212), az interneten (e-maillen vagy akár chaten is, valamint a Matáv internetes ügyfélszolgálati oldalán), illetve személyesen bármely MatávPontban.

Varázslatos színek

Most minden C5000 sorozatú nyomtató vásárlása esetén 2db jegyet adunk ajándékba
David Copperfield „An Intimate Evening of Grand Illusion” című decemberi showműsorára.
Az akció a készlet erejéig (max. 2004. október 30-ig) tart.

04.12.04. 2004
Kapuszín: Kék
Bejárt: M6
Szektor: 206
Sor: C
Szék: 13

ShowTime Budapest
DAVID
10000 Ft (13.04 % ÁFA-val)

2

2db jegy ajándékba

C5000
sorozat

OKI

OKI Systems (Magyarország) Kft. 1134 Budapest, Váci út 35. Telefon 814 8000 Fax 814 8009 e-mail: info@oki.hu www.oki.hu

OKI SHINRAI PARTNEREK • BUDAPEST C-Enter 999-4460 • Daten Kontor Trade 203-9302 • Duna Elektronika 237-7299 • Euro One 469-6353 • Getronics 206-3250
Gránátalma 315-1797 • Humansoft 270-7621 • Kventa 269-5262 • Műszertechnika Rendszersház 469-6205 • Nádor Rendszersház 220-4904 • Négyfpólus 350-6157
Poli Computer PC 269-3587 • Printer Hotline 223-0229 • PrintRex 222-2919 • Professionál 216-5300 • PUB 351-8409 • R+R periféria 322-3034 • Sprint Computer 237-5020
SzínvaNet 252-0545 • Szűv 236-7740 • Technotrade 467-6111 • TIT-ANSYS 36/537-204 • TYPAR Info-Rex 36 96/418-846 • Line-Comp 96/413-818
HÓDMEZŐVÁSÁRHELY Delfin 62/246-810 KÉZSKEMÉNT Bestcomp 76/485-119 MÁTÉSZALKA Wantex 44/502-859 MISKOLC Bx-Next 46/504-158 PÉCS Lettcomp 72/511-183
SÁLGÓTHYÁK Coral Plusz 32/317-322 SZIGET Diadalma Trade 62/422-999 • Sprint Computer 62/552-233 SZOLNOK Win Investor 56/413-086
SZÉKESFEHÉRVÁR Albacom 22/515-414 • ITV Albatech 22/500-331 SZOMBATHELY Flag 94/501-890 ÓKI DEMUTATÓTEREM • BUDAPEST HSP 210-2516

KOMPLEX MEGOLDÁSOK KÉPERNYŐ ELŐTT DOLGOZÓK EGÉSZSÉGVÉDELME

KÉSZÜLÉKEK ÉS ESZKÖZÖK SZEM- ÉS GERINCBETEGSÉGEK MEGELŐZÉSÉRE ÉS KEZELÉSÉRE

A humorosnak tűnő fenti képsor mondanivalója rendkívül komoly: a számítógép által előidézett fantasztikus mértékű fejlődés az ember megnyomorításának veszélyével jár együtt! A képernyős munka által okozott megbetegedések statisztikái egyre riasztóbbak.

Statisztikai adatok szerint az internetezők 80 százalékának vannak egészségügyi problémái, és ezek 92 százaléka vallja, hogy van összefüggés a tapasztalt panaszok és a számítógép-használat között.

Mi lesz azokkal a fiatalokkal, akiket munkájuk évtizedekig a képernyő elé kényszerít?

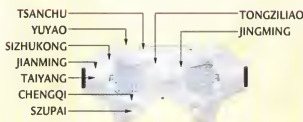
Mit takar a „komplex megoldások” elnevezés?

Évek óta a fenti problémákra keresünk és találunk gyógyszermentes megoldásokat. Eszközaink, készülékeink folyamatos munkavégzés közben is működtethetők, vagy csak nagyon rövid időre kell a számítógépes munkát félbeszakítani. 5 nagy csoportra oszthatók:

- I. SZEMFÁRADTSÁG ÉS LÁTÁSPROBLÉMÁK MEGELŐZÉSE ÉS KEZELÉSE
- II. GERINCBETEGSÉGEK MEGELŐZÉSE
- III. GERINCBETEGSÉGEK KEZELÉSE MUNKAVÉGZÉS KÖZBEN – IDŐNKÉNT JELENTKEZŐ FÁJDALMAK ESETÉN
- IV. GERINCBETEGSÉGEK KEZELÉSE MUNKAVÉGZÉS KÖZBEN – KRÓNIKUSSÁ VÁLÓ FÁJDALMAK ESETÉN

I. SZEMFÁRADTSÁG ÉS LÁTÁSPROBLÉMÁK MEGELŐZÉSE ÉS KEZELÉSE

Az akupresszúra pontok kínai elnevezései, a pontok stimulálásának gyógyító hatása:

■ A Halifax akupresszúra szem-masszázs-készülék megszünteti a szem fáradtságát. Alkalmas szemfájdalmak és látásproblémák megelőzésére, már kialakult súlyosabb szemproblémák kezelésére is. A mikromasszázs megerősíti a szemizmokat és a látóideget.

A Halifax lyukacsos (rácsos) szemüvegtől való használata önmagában is látásjavító hatású.

Képernyős munkánál a masszírozómotor bekapcsolásával elegendő 5 percnyi szünet tartani a szemfáradtság és a látászavarok megszüntetésére. Napi kétszer 5 perces használata tartósan megszünteti a szem fáradalmát, a szem alatti táskákat, a szem körüli ráncokat, karikákat is. A szemfáradtság által okozott fejfájást is képes megszüntetni.

■ A probléma

■ A megoldás: PRO-LUMBAR

Megoldásra a Picard (USA) cég eszközeit ajánljuk, amelyek tervezésében vezető amerikai

ortopédszakorvosok működtek közre. Elősegítik az egészséges ülőhelyzet felvételét és a jó vérkeringés kialakulását. Használatuk gépjárművezetés közben is rendkívül hasznos.

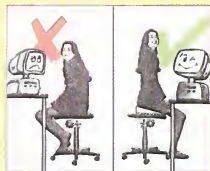
■ A szabályozható görbületű deréktámasz optimális megtámasztást biztosít a gerincoszlopnak. A magassági beállítást az a keresztvevőder biztosítja, amellyel a támaszt a szék támlájához rögzítik, a görbület mértéke pedig a két függőleges hevederrel állítható be.

A megelőzést nem szabad elmulasztani, mert a kialakuló fájdalom olyan súlyos gerincelváltozásokat okozhatnak (pl. gerincsérv), amelyek csak súlyos és nagy kockázattal járó műtétek segíthetnek. Különösen a gyógytornára utalt gyermekek szüleinek kell erre odafigyelniük. Számítógépes kiállításokon nagyon sok súlyos gerincbeteg fiatalemberrel találkoztunk!

■ A gerincoszlop természetes, „S” alakú tartását segíti felvenni az SU-3100 típusjelű formatervezett, habszivacs deréktámasz is. A legegyszerűbb irodában vagy a gépkocsiban is megállja a helyét.

■ Az SU-2300 ékpárna aktív, ergonomiailag hatékony, kiegyensúlyozott testtartást

felvételére készítet: hátsó felünket úgy emeli meg, hogy az a térdünknel magasabban helyezkedjen el. Így gerincoszlopunk alsó, lumbális része mindjárt a legkedvezőbb helyzetet veszi fel.

MARKETING-MIX 7000 Kft. Tel: 225-0777. 457-0777, 06-20-235-3828,
Email: info@marketingmix7000.hu Honlap: www.marketingmix7000.hu

A BNV ideje alatt, szeptember 11-től 19-ig, valamint október 5 és 25 között minden egészségvédő készülék típusra különleges kedvezmények (egyes készülékekre 40-50%!): BNV: B pavilon, 4/A stand!

A fejlettebb országokban sem jobb a helyzet. Németországban a ráppénzes napok 30%-a vezethető vissza a gerincoszlop megbetegedéseire, és a lakosság 30%-át emiatt részesítik orvosi kezelésben.

Ha a gerincfájdalmak még nem állandósultak, nem késő a rendkívül olcsó megelőző eszközök használatát elkezdeni. Van azonban segítség akkor is, ha a fájdalmak már rendszeresen jelentkeznek.

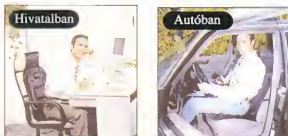
III. IDŐNKÉNT KIALAKULÓ GERINC-TÁJAI FÁJDALMAK KEZELÉSE

- **PRO-LUMBAR SU-3400 gyógytámasz.** Háromféle masszírozó hatás, 2 fokozatú melegítőtétet, intenzitásszabályozás.

A Picard gyártmányú melegítőtétetes masszírozó gyógytámaszok és üléstorítók optimális megtámasztást biztosítanak a gerincnek. 10-15 perces működtetéssel már rendszeresen jelentkező gerinc-táji (derék-, nyak-, hát-) fájdalmakat is képesek megszűn-

tetni. A melegítés és a masszírozás egyidejű alkalmazáskor az izomlazító hatás exponenciálisan megnő. Az agyba továbbított ingerek hatására pedig természetes fájdalomcsillapító és közérzetjavító anyag, endorfin szabadul fel, s csökken a vérben a stresszhormonok (noradrenalin, kortizol) szintje.

- **BODY-N-JOY üléstorító deréktámaszok** 4, 5 vagy 7 masszírozó motorral, melegítőtétetes gerinc-támasztóval. Izomlazító hatás + a teljes gerincoszlop mentén + a comboknál. Gépjárművezetés közben is rendkívül hasznosak.

Prof. dr. Szendrői Miklósnak, a SOTE Ortopédiai Klinika igazgatójának szakvéleménye: „a gyógytámaszok anatómiás helyzetben tartják a gerincet, fellazítják a görcsösen összehúzó izomzatot, ezáltal alkalmasak gerincpanaszokban – derék- és hátfájásban, porckorongkopásban, csigolyameszesedésben – szenvedő betegek terápiás kezelésére és degeneratív gerincmegbetegedések, így polidiscopathia, lumbago és lumboscialgia kialakulásának megelőzésére.”

IV. KRÓNIKUS GERINC-TÁJAI FÁJDALMAK KEZELÉSE

Állandósult gerincfájdalmak esetére képernyős munkához a Cathay cég fejlesztette ki az ideg- és izomstimuláló TENS készülékeket, amelyek munkavégzés közben – akár intim módon, a ruha alatt elrejtve – is működtethetők. Ezek hatásukat illetően felvezetik a versenyt a legmodernebb készülékekkel is, de jóval olcsóbbak.

- **SP-666 és POWER 200 TENS készülék.** Egy elektródapár magán a készüléken, a másik bárhová helyezhető.

A POWER 200 típusjelű miniatűrített készülék két pár elektródával működtethető. Kezelése rendkívül egyszerű: a ruha alá rejtett készüléken a kapcsolásokat ruhán keresztül is elvégezhetjük. Részletes szakértői leírást adunk, hogy milyen jellegű fájdalom esetén melyik programot hány percig kell működtetni.

**ÉVENTE MINTEGY 300.000 BETEG ESIK KI TÖBB HÉTRE A MUNKÁJÁBÓL
ÉVENTE 500.000 BETEG KAP RENDSZERES FIZIOTERÁPIÁS KEZELÉST
ÉVENTE 2.000 - 2.500 BETEG VÁLIK ROKKANTNYUGDÍJÁSSÁ**

HÁTFÁJÁS ÉS GERINCBETEGSÉGEK MIATT

ÉS A KRÓNIKUS BETEGSÉGEK 80 SZÁZÁLEKA IS GERINCELVÁLTOZÁSOKBÓL ERED!

**A K5-S00 LEVEGŐÁGYAS VITALITÁSNÖVELŐ KÉSZÜLKÉKKEL MINDEZEKET A BAJOKAT MEGELŐZHETI,
MÁR KIALAKULT GERINCPROBLÉMÁIT SAJÁT OTTHONÁBAN ORVOSOLHATJA,
MINDÖSSZE NAPI 15 PERC IDŐRÁFORDÍTÁSSAL!**

A KÉSZÜLKÉ 2002-BEN A GENFI TALÁL MÁNYAI KIÁLLÍTÁSON ARANYÉRMET NYERT!

KLINIKAI VIZSGÁLATOKKAL IGAZOLT KIEMELKEDŐEN HATÉKONY STRESSZ-CSÖKKENTŐ HATÁSA IS VAN!

**MARKETING-MIX 7000 Kft. Tel: 225-0777. 457-0777, 06-20-235-3828,
Email: info@marketingmix7000.hu Honlap: www.marketingmix7000.hu**

Internetcafé és gyors szerviz

Nagykanizsán, a városközpontban, jó parkolási lehetőség mellett látogatható a Café Online nevű internetkávézó. Nyolc nagy teljesítményű számítógépen, 17 colos monitorok előtt internetezhetnek vagy játszhatnak a vendégek, s ha nagyon jól érzik magukat, akár éjszakai játékot is szervezhetnek. A nagy sebességű internetszolgáltatás és a sokféle háló-

zatos játék mellett teljes körű irodai szolgáltatásokat is nyújt a kávézó, lehetőség van nyomtatásra, fax küldésre és fogadására, archiválásra, irodai szoftverek használatára, szkennelésre, fénymásolásra, de még honlapkészítés megrendelésére is. Az üzlet különleges szolgáltatása, hogy – elsősorban cégek számára – számítógépes gyorsszervizként is működik. Vállalják, hogy rendszeresen karbantartják a gépeket, s ha hirtelen meghibásodás adódik, 8 órán belül a helyszínen elhárítják a zavart.

A kávézó ugyanakkor tradicionális vendéglátóhely is egyben, ahol kávékülönlegességekkel, süteményekkel, szendvicsekkel és egyéb nyalánkságokkal, valamint üdítőitalok széles választékával várják a vendégeket, akik az eddig megszokott félórás díjszabás, illetve a különböző berletek mellett immár választhatják a most bevezetett percdíjas internetezést is, hiszen vannak, akik csak egy-egy e-mail elolvasására ugranak be, ha fontos levelet várnak.

www.cafeonline.hu

INTERNETKÁVÉZÓK

Café Online

8800 Nagykanizsa, Kálvin tér 4.
Tel./fax: 93-310-080
www.cafeonline.hu
Nyitva tartás: hétfő–vasárnap 14-től 22 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógéphasználat, irodai szolgáltatások (nyomtatás, szkennelés, fénymásolás, fax), hálózati játékok

GamePla-Net

1158 Budapest, Drégelyvár u. 57–63.
(Adria–Drégelyvár-sarok)
Tel./fax: 410-8031
www.pla-net.hu
Nyitva tartás: vasárnap–hétfő 14-től 22 óráig, kedd–szombat 10-től 22 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógéphasználat, irodai szolgáltatások (nyomtatás, fax, szkennelés), hálózati játékok

Game Planet Internet Kávézó

2000 Szentendre, Petőfi Sándor u. 1.
Tel.: 26-505-068
www.gameplanet.hu
Nyitva tartás: hétfő–vasárnap 10-től 22 óráig
Szolgáltatás: internetezés, gépbérlés, játék, nyomtatás, szkennelés, CD-írás, szövegszerkesztés, könyvtárbérlés, igény szerint éjszakai játék, étel-ital szolgáltatás

Hifi Klub – Externet Internet Cyber Cafe

2800 Tatabánya, Béla király körtér 53.
Tel.: 34-329-698
www.hifiklub.hu/netcafe-1.htm
Nyitva tartás: mindennap 10-től 20 óráig (hétfőn és ünnepnap is)
Szolgáltatás: internetezés, multimédiás számítógépek használata, szkennelés, nyomtatás, hálózati játékok, vendéglátói meglegyetések

interNetgame Stúdió

2083 Solymár, Mátyás kir. útja 64/a
Tel.: 26-564-149
E-mail: **inetcg@axelero.hu**
Nyitva tartás: hétfő–péntek 12-től 20 óráig, szombat–vasárnap 10-től 20 óráig
Szolgáltatás: internetezés, hálójátékok, nyomtatás, szkennelés, számítógépek használata, szervizelése, új gépek értékesítése, összeállítása, használt alkatrészek és gépek árusítása, mobiltelefon-

szerviz, grafikai szolgáltatások, kávé, üdítő, sokai, ropi

Internet Stúdió Kft.

1066 Budapest, Zichy Jenő u. 3.
Tel.: 473-1060, fax: 473-0703
www.inetcg.hu
Nyitva tartás: hétfő–péntek 9-től 18 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógéphasználat, nyomtatás, szkennelés, fénymásolás, szoftver- és dokumentumkezelés oktatása, mentés (floppy az árban)

Média-Star Internet-Cafe

2800 Tatabánya, Győri út 27.
Tel./fax: 34-309-020
www.media-star.hu
Nyitva tartás: hétfő–szombat 9-től 21 óráig, vasárnap 15-től 20 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógéphasználat, irodai szolgáltatások (színes és fekete-fehér nyomtatás, fotónyomtatás, fax, papírkép-, dia- és negatívskennelés), számítástechnikai eszközök, szerviz

Övörsi Művész Kávéház

8230 Balatonfűred, Kossuth Lajos u. 31.
Tel.: 87-580-652
www.start.regionalis.hu/netcafe
Nyitva tartás: hétfő–szombat 11-től 22 óráig
Szolgáltatás: internethasználat, levelezés

Planet Cafe Internetkávézó

2310 Szigetszentmiklós, Jókai u. 33.
Tel.: 24-530-601
www.eszemiszom.hu/planetcafe
Nyitva tartás: hétfő–péntek 10-től 19 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógéphasználat, nyomtatás, szkennelés, fénymásolás, CD-írás, adatarchiválás, betanítás, diákkezdmény, Sunbooks-könyvrendelés, Új Hekki-hirdetésfelvétel

Prakticomp Internet Kávézó

5600 Békéscsaba, Andrássy út 37–43.
(Csaba Center, I. emelet)
Tel.: 06-20-455-701
www.bhn.hu/internetkavezo
Nyitva tartás: mindennap 8-tól 20 óráig
Szolgáltatás: internetezés, irodai alkalmazások, hálózati játékok, nyomtatás, archiválás, érintőképernyős terminálok, Kézműves Cukrászat díjnyertes finomságai

ORSZÁGSZERTE

Prakticomp Netkuckó

5700 Gyula, Béke sugárút 35.
(Erkel Ferenc Műv. Közp., I. emelet)
www.bhn.hu/internetkavezo
Nyitva tartás:
hétfő–szombat 8-tól 18 óráig
Szolgáltatás:
széles sávú, szupergyors internetezés,
CD-írás

Undernet Internet

5200 Törökszentmiklós, Kossuth tér 00.
Tel.: 30-3305-504
www.undernet.hu
Nyitva tartás:
hétfő–vasárnap 16-tól 22 óráig
Szolgáltatás: internetezés, számítógép-
használat, szkennelés, nyomtatás, CD-írás
(CD-vel), mobil rack használat

Space Center Internet Café és

Számítógépes Bemutatóterem
4032 Debrecen, Lehel u. 20.
Tel.: 52-522-470
www.extra.hu/space.center/index.html
Nyitva tartás: hétköznap 12-től 23 óráig,
hétfőgőn 10-től 23 óráig
Szolgáltatás: internetezés, multimédiás
számítógépek használata, nyomtatás, hálózati játékok, CD-, floppyárúsítás, mentés

Szóda kávézó és mulató

1075 Budapest, Wesselényi u. 18.
Tel.: 461-0007
www.szoda.com
Nyitva tartás: hétfő–vasárnap 9 órától
hajnalig
Szolgáltatás: ingyenes drótnélküli
internetkapcsolat, hálózati csatló, pénzbedobós internetterminál

Vendégek nem-csak Solymárról

Igazi törzsközönsége van, s nemcsak a fiatalok látogatják Solymáron az InterNetgame Stúdiót: jönnek a felnőttek is, a kialakult baráti társaságok a közeli településekről. Többségük internetezik, de természetesen gyakorikak a hálózatos játékpártik, versenyek is, sokszor egész éjjelre kibérelve a tágas helyiséget és az ott működő 10 hálózati-
ba kötött számítógépet.

A nappali vendégek nem egyszer üle-

ti vállalkozások támogatására használják a kávézó által nyújtott lehetőségeket, amelyek között – a megszokott szkennelési, faxolási, archiválási, szövegszerkesztési szolgáltatások mellett – még a kiadványszerkesztés is megtalálható. Akinek névjegykártyára, szórólappra van szüksége, azt nyomdai szolgáltatással együtt megrendelheti. Az InterNetgame Stúdió akár számítógépezletként vagy –szervizként is jellemezhető, hiszen vadonatúj gépeket is rendelkezhetünk, de ha bővítésre, korszerűsítésre, javításra vagy akár vírusvédelmi szolgáltatásra van szükségünk, akkor is készséggel állnak rendelkezésünkre.

Az InterNetgame Stúdió déltől késő estig várja látogatóit, igazi klubjelleggel. Akinek pedig tagságja van, annak természetesen olcsóbbak a különböző szolgáltatások. A hétfégi árak kedvezményesek, ami szintén hozzájárul ahhoz, hogy látogatóit, közkedvelt legyen a hely. S a szülők szívesen engedik el a kisebb srácokat is, hiszen jó helyen, alkoholtól és káros hatásoktól mentes környezetben, a jó gazda felügyelete mellett játszhatnak, ismerkedhetnek a világhálóval.

www.inetgame.hu

TELEHÁZAK

Berettyóújfalui Teleház

4100 Berettyóújfalui, Tardy u. 2.
Tel.: 54-401-563
Nyitva tartás: hétfő–péntek 7.30-tól 16 óráig
Szolgáltatás: tanfolyamok

Csákbényi Teleház

8073 Csákbényi, Kossuth u. 4.
Tel.: 22-424-002
Nyitva tartás: hétfő–vasárnap 15-től 24 óráig
Szolgáltatás: teljes körű irodai szolgáltatás, hálózati játékok

Esztergomi Ifjúsági Informatikai Iroda és Teleház

2500 Esztergom, Lőrinc u. 6.
Tel.: 33-501-741
Nyitva tartás: hétfő–péntek 10-től 20 óráig
Szolgáltatás: teljes körű irodai szolgáltatás, tanfolyamok

Mezőkövesdi Teleház

3400 Mezőkövesd, Mátyás király út 112.
Tel.: 49-504-160
Nyitva tartás: hétfő–péntek 8-tól 16 óráig
Szolgáltatás: teljes körű irodai szolgáltatás, pályázatfigyelés

Neszmélyi Teleház

2544 Neszmély, Fő út 15.
Tel.: 34-451-997
Nyitva tartás: hétfő–péntek 8-tól 18 óráig

szombat 8-tól 12 óráig
Szolgáltatás: tanfolyamok, számítógépes játékok

Pápai Teleház

8956 Páka, Ifjúság út 13.
Tel.: 92-579-007
Nyitva tartás: hétfő–csütörtök 14-től 16 óráig, péntek 16-tól 20 óráig
Szolgáltatás: irodai szolgáltatás, tanfolyamok

Pestszentimrei Közösségi Ház

1188 Budapest, Vasút u. 48.
Tel.: 294-5971
Nyitva tartás: hétfő–péntek 8-tól 21 óráig, szombat 9-től 14 óráig, vasárnap 9-től 18 óráig
Szolgáltatás: teljes körű irodai szolgáltatás, hálózati játékok

Szőnyi Kulturális Egyesület

2921 Komárom, Petőfi út 3.
Tel.: 34-540-288
Nyitva tartás: hétfő–péntek 10-től 19 óráig
Szolgáltatás: számítógép-használat, nyomtatás, szkennelés, hálózati játékok

Városi Kulturális Központ

8700 Marcali, Széchenyi u. 3.
Tel.: 85-310-085
Nyitva tartás: hétfő–péntek 8-tól 20 óráig
Szolgáltatás: komplett irodai szolgáltatás

Nagyképűsködjünk!

A nagy átviteli sávszélesség korában már kevésbé számít, mekkora egy oldalnak és a töltelékének a mérete, olykor fontosabb lehet a webpolgár kiszolgálása. Most arra mutatunk megoldást, hogyan lehet dinamikusan változtathatóvá tenni egy kép méretét.

SZENDI GÁBOR

 A nagyítási lehetőség sokszor jól jön. Nem tudom, miért, örök példám a CD-ket árusító bolt katalógusa, de természetesen lehet az egy újságosstand oldala is vagy egy élménybeszámoló rengeteg képpel. Sokszor a kép olyan illusztráció, amelyet nem feltétlenül akar megnézni a webpolgár, de jó, ha megvan rá a lehetősége. Tudományos és gazdasági publikációkban sokszor közölnek táblázatokat, grafikonokat, amelyeket ha teljes méretben teszünk közzé, nehezebben áttekinthető az oldal.

Természetesen eleve nagy képet kell választanunk, különben a webpolgár szeme láttára válik maszattá a nagyítás során. Ezt a képet azután lekicsinyítjük, hogy azután nagyítani lehessen.

Tegyük be a képet az oldalba!

A stíluslapokat némileg ismertnek tekintve a képeket legjobb abszolút pozícióval elhelyezni az oldalon.

```
<div style="position:absolute;left:10px;top:20px;z-index:10">
  <a href="#" onmouseover="zoom(80,60,'a_kep','nagyit')
onmouseout="megallit()"'>Nagyít</a> |
  <a href="#" onmouseover="zoom(80,60,'a_kep',
'normal')"'>Normál</a> |
  <a href="#" onmouseover="zoom(80,60,'a_kep',
kicsinyit())"' onmouseout="megallit()"'>Kicsinyít</a><br>
  
</div>
```

A `<div>` konténerelem stílusáról fontos megjegyezni: a **z-index** értékkel azt tudjuk szabályozni, hogy melyik elem legyen felül, és melyik alul. Minél kisebb pozitív egész a **z-index** értéke, annál „mélyebben” lévő rétegben jelenik meg. A rétegek persze csak relatíve léteznek, és itt akkor van értelmük, ha sok képet akarunk egymás alatt elhelyezni. Ekkor a legelsőtől az oldalon lefelé haladva csökkenő **z-index**

értéket adva a képeket tartalmazó konténerelemeknek, elérhetjük, hogy mindig a lefelé és jobbra nagyított kép legyen a legfelső réteg, vagyis az alatta következő fölé kerüljön, ne pedig alá. (Ha csak egy képet teszünk az oldalba, nem kell a **z-index**szel operálnunk.) A előbbi jelhalmoz a következő látványnak felel meg:

Nagyít | Normál | Kicsinyít

Tervünk az, hogy ha a webpolgár az egyes feliratokra viszi a kurzort, akkor a kép az általunk megadott lépésekben lesz kisebb vagy nagyobb. Az egérkurzort a „Normál” feliratra tolvaa a kép visszaugrik az általunk beállított eredeti, szerény méretre.

Az **onmouseover** esemény bekövetkeztekor meghívjuk a **zoom()** függvényt, amelynek paraméterei a következők: a kép szélessége és magassága pixelben, a kép azonosítója, vagyis az `<img>` tagben szereplő **name** paraméter, továbbá az, hogy mi a teendő (nagyítás, kicsinyítés, „normalizálás”). A **zoom()** függvény meghívásakor mindig azt a méretet (szélesség és magasság) adjuk meg, amekkorában a kép az oldalunkon szerepel! Ezt nevezem a továbbiakban „katalógusméretnek”.

Az **onmouseout** esemény bekövetkeztekor, vagyis amikor a webpolgár elhúzza az egerét a „Nagyít” vagy „Kicsinyít” link-

ról, meghívjuk a **megallit()** függvényt, vagyis fixáljuk a kép méretét akkorában, amekkorát csinált belőle a webpolgár.

Az **<img>** tagben látható **onLoad="zoom(80,60,'a_kep', 'normal')"** utasítás azért szükséges, hogy nagyméretű képünket betöltődéskor a böngésző az általunk megadott „katalógusmérethez” (itt 80x60-ra) állítsa. Ugyanezt a hatást éri el a webpolgár is, amikor a „Normál” linkre viszi a kurzort.

Varrjuk meg a kabátot a gombhoz!

Már meghívtuk függvényeinket, ideje ténylegesen megvalósítani a tervet! Ami most következik, azt a **</Head>** tag elé biggyesszük be oldalunkba, a **<script language="JavaScript">** **</script>** közé illesztve.

Első lépésben megadjuk az átméretezés lépésenkénti léptékét:

```
var zoomfactor=0.05
```

Ez körülbelül 5%-os méretváltozást jelent lépésenként. Következik az **atmeretez()** függvény.

```
function atmeretez(){
  if (parseInt(eredeti_kep.style.width)>10 &&
  parseInt(eredeti_kep.style.height)>10)
  {eredeti_kep.style.width=parseInt(eredeti_kep.style.width)
+parseInt(eredeti_kep.style.width)*zoomfactor*elojel
  eredeti_kep.style.height=parseInt(eredeti_kep.style.height)
+parseInt(eredeti_kep.style.height)*zoomfactor*elojel
  }
}
```

Ez annyit tesz, hogy ha a képünk aktuális széle-hossza nagyobb 10 pixelnél, akkor az eredeti kép új méretei azonosak lesznek az **aktuális méret*aktuális méret*zoomfaktor*elojel** egész részével – ezt határozza meg a **parseInt()** Javascript-függvény. Az abban szereplő adatokat a következő függvényekben adjuk meg:

```
function zoom(szelte, hossza, melyik, muvelet)
{
  eredeti_kep=eval("document.images."+melyik)
  elojel=(muvelet=="nagyit")? 1: -1
  if (muvelet=="normal")
  {eredeti_kep.style.width=szelte
  eredeti_kep.style.height=hossza
  if (muvelet=="normal")
  return
```

```
}
else{
  atmeretez()
}
indit=window.setInterval("atmeretez()",100)
}
```

A **zoom()** függvénnyel már találkoztunk, ezt hívjuk meg a „Nagyít”, a „Normál” és a „Kicsinyít” linken keresztül. Nézzük a függvényt soronként!

A **melyik** paraméteren keresztül adjuk át, hogy melyik képről van szó: azt a **name** paraméter azonosítja. Ez lehetővé teszi, hogy a függvényt több képnél is használhassuk. Az **eredeti_kep** változó az adott képobjektum lesz. Az **elojel** +1, ha nagyítani akar a webpolgár, és -1, ha kicsinyíteni.

Ha a „Normál” link fölé kerül az egérkurzor (muvelet=="normal"), akkor beállítjuk a kép „katalógusméretét”, vagyis azt, ahogy mi szándékoztunk megjeleníteni az oldalon, és visszatérünk a függvényből.

Ha a **muvelet** nem **"normal"**, akkor biztosan át kell méreteznünk, tehát meghívjuk az **atmeretez()** függvényt. Ehhez már minden adat ismert. A függvény egyszer lefut, majd továbbmegyünk, és az **indit=window.setInterval("atmeretez()",100)** utasítással azt érvényesítjük, hogy egészen addig, amíg az **onmouseover** esemény fennáll, 100 ezredmásodpercenként (ezt mi állítjuk be tetszés szerint!) újra és újra meghívjuk az **atmeretez()** függvényt. A **setInterval()** Javascript-utasítás hasonló a korábban bevezetett **időzítő setTimeout()**-hoz, de itt addig ismétli önmagát a megadott időközönként, amíg le nem jövünk. Kicsinyítéskor az **atmeretez()** függvényben persze figyeljük, nehogy a webpolgár kvantumméretűre csökkentse a képet. Nagyításkor viszont nincs korlát, csak a csillagos ég, illetve a józan ész szab határt.

Ha a webpolgár elviszi egerét a „Nagyít” vagy „Kicsinyít” gombról, akkor meghívódik a **megallit()** függvény, amely a következőképpen néz ki:

```
function megallit()
{
  if (window.indit)
  clearInterval(indit)
}
```

Ez tulajdonképpen a **setInterval()** leállítását eredményezi a **clearInterval()** utasítás segítségével.

Mint az elején említettem, a lépésenként bevezetett függvényeket szépen sorban, egymás után bemásoljuk a **</Head>** előtt a **<script language="JavaScript">** **</script>** tagpár közé. A képeket abszolút pozicionálással tanácsos elhelyeznünk, különben a felnagyított kép lefelé tolja a lap egyéb tartalmát, ami eltorzítja az oldalt.

www.t-mobile.hu

Amit most megtakarít, annak még a főnöke is örülni fog.

Használja ki az előnyeinket! Elég egy új SIM-kártyát vásárolnia Mobil Internet csomaggal, és a T-Mobile Option Globetrotter kártyatelefonnal kényelmesen bejárhatja a nagyvilágot. A kártyatelefon és a Mobil Internet csomag segítségével számítógépe folyamatosan készen áll az internet és az e-mail postafiókok elérésére. Így akár utazás közben is, bármikor és szinte bárhol egyszerűen és gyorsan használhatja a világhálót anélkül, hogy helyhez kötve, kábelekre lenne szüksége. Ráadásul a T-Mobile Option Globetrotter kártyatelefon és a Mobil Internet díjcsomag segítségével zavartalanul internetezhet és telefonálhat, kártyacsere nélkül.

Az üzlet útja felgyorsult. És Ön?

Az akció 2004. augusztus 2-től 2004. szeptember 30-ig, vagy a készlet erejéig tart. A kártyatelefon csak a T-Mobile Magyarország Rt. előfizetői kártyájával használható. További feltételek az üzletekben. Információ: 1230 (a T-Mobile Magyarország Rt. hálózataiból díjmentesen hívható), 06-1/265-9210.

malív FOREX 2000 Kft.

T-Mobile...

Jobb veled a világ

Médiaterminálok a McDonald's éttermekben

Magyar fejlesztésű és gyártású médiaterminálok, üzemelnek, egyre több McDonald's étteremben, Magyarországon.

Teljes kiépítésben, több mint 150 db terminálos, on-line médiahálózat szolgálja ki, az éttermeket felkereső vendégeket.

A terminálok, a McDonald'sban megforduló törzsvásárlók, az oda látogató turisták, fiatalok információval és on-line szolgáltatásokkal való kiszolgálására hivatottak.

Fontos feladatuk az Interneten lévő információk célba juttatása, egyszerű elérhetőséggel, valamint on-line reklámok megjelenítése, a McDonald's vendég köre számára.

Próbálja ki és élvezze Ön is az on-line médiareklám előnyeit.

Hirdesse szolgáltatását, termékét online médiaterminálokon, a McDonald's éttermek több mint 67 milliós vendégkörében.

A terminálok médiafelületeinek kizárólagos értékesítője a Praktikomp, www.prakticomp.hu

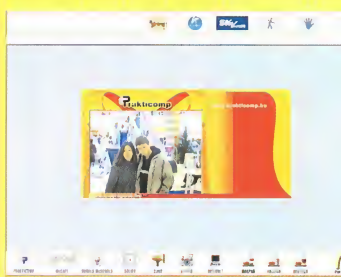
Bővebb információ a lehetőségekről, és a díjakról:
66-520-660, 20-9465-703, 30-653-0377

Média pontok .....

Média terminál .....

Média felület .....

